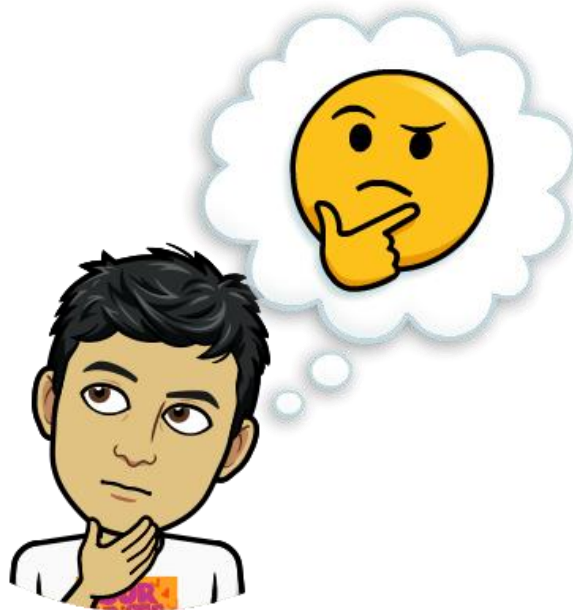

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

Raba in interpretacija emotikonov med gimnazijci in profesorji: primerjava in analiza

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtor:

Žan Luka Umičević, 1. letnik

Mentorica:

Ana Lavbič, prof.

Celje, april 2021

Kajuhova 2, 3000 Celje

Raba in interpretacija emotikonov med gimnazijci in profesorji: primerjava in analiza

RAZISKOVALNA NALOGA

Tematsko področje: SLOVENISTIKA

Avtor:

Žan Luka Umičević, 1. letnik

Mentorica:

Ana Lavbič, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2021

KAZALO

1 POVZETEK.....	7
2 UVOD.....	8
2.1 NAMEN RAZISKOVALNEGA DELA	8
2.2 HIPOTEZE.....	8
2.3 METODOLOGIJA	8
3 TEORETIČNI DEL	10
3.1 SPORAZUMEVANJE.....	10
3.1.1 Besedno ali verbalno sporazumevanje	10
3.1.2 Nebesedno ali neverbalno sporazumevanje.....	10
3.2 ELEKTRONSKO SPORAZUMEVANJE	11
3.2.1 Elektronski mediji	11
3.3 ZNAČILNOSTI ELEKTRONSKEGA SPORAZUMEVANJA	11
3.3.1 Odklon od jezikovne norme – značilnosti v el. besedilih	11
3.3.2 Mrežna govorica	12
3.4 EMOTIKONI	15
3.4.1 Opredelitev pojmov	15
3.4.2 Zgodovina emotikonov	16
3.4.3 Emotikon ali emodži?	19
3.4.4 Stili emotikona	19
3.4.5 Motivi za rabo emotikonov	20
3.4.6 Vidiki socialnega inženiringa	23
3.4.7 Razlike v prikazovanju emotikonov	24
4 REZULTATI EMPIRIČNEGA DELA	25
4.1 INTERVJU	25
4.1.1 Intervju z dr. Mijo Michelizza	25
4.2 ANALIZA REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA: anketni vzorec.....	28
4.3 ANALIZA REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA: DIJAKI (n = 348)	30
4.3.1 Raba emotikona	30
4.3.2 Interpretacija emotikona.....	40
4.4 ANALIZA REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA: PROFESORJI (n = 39)	47
4.4.1 Raba emotikona	47
4.4.2 Interpretacija emotikona.....	56
4.5 PRIMERJAVA REZULTATOV ANKETNIH VPRAŠALNIKOV: DIJAKI IN PROFESORJI	63
5 RAZPRAVA.....	75

6 SKLEPI IN ZAKLJUČEK	78
7 VIRI IN LITERATURA	80
8 PRILOGE	82
8. 1 ANKETNI VPRAŠALNIK	82

KAZALO TABEL

Tabela 1: Zapis emotikonov z ločili (povzeto po Michelizzi, 2015)	20
Tabela 2: Anketirani dijaki glede na spol.....	28
Tabela 3: Anketirani dijaki glede na letnik	28
Tabela 4: Anketirani profesorji glede na spol.....	28
Tabela 5: Anketirani profesorji glede na starost	28
Tabela 6: Pogostost rabe emotikonov z osebami pri dijakih (dodatek grafikonu 3).....	31
Tabela 7: Pogostost uporabe emotikonov v elektronskih medijih pri dijakih (dodatek grafikonu 4) ...	32
Tabela 8: Pogostost rabe emotikonov z osebami pri profesorjih (dodatek grafikonu 24).....	48
Tabela 9: Pogostost rabe emotikonov v elektronskih medijih pri profesorjih (dodatek grafikonu 25)	49

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Raba emotikonov med anketiranimi (dijaki)	30
Grafikon 2: Razlogi za rabo emotikonov (dijaki).....	31
Grafikon 3: Pogostost rabe emotikonov z osebami (dijaki)	32
Grafikon 4: Pogostost uporabe emotikonov v elektronskih medijih (dijaki).....	33
Grafikon 5: Raba emotikonov v pogovoru s profesorji (dijaki)	33
Grafikon 6: Razlogi za rabo emotikonov v pogovoru s profesorji (dijaki)	34
Grafikon 7: Razlogi za nerabo emotikona v pogovoru s profesorji (dijaki)	35
Grafikon 8: Prikaz emotikona (dijaki)	36
Grafikon 9: Razlogi za rabo določenega prikaza emotikona (dijaki)	36
Grafikon 10: Najpogosteje uporabljeni emotikon (dijaki)	37
Grafikon 11: Razlogi za izbiro najpogostejšega emotikona (dijaki).....	38
Grafikon 12: Pogostost uporabe vseh emotikonov (dijaki)	39
Grafikon 13: Stopnja občutenja karakteristike emotikona (dijaki)	40
Grafikon 14: Razumevanje emotikona Deček z roko na obrazu (dijaki).....	41
Grafikon 15: Razumevanje emotikona Deček z rokama na glavi (dijaki)	42
Grafikon 16: Razumevanje emotikona Jajčevce (dijaki)	42
Grafikon 17: Razumevanje emotikona Breskev (dijaki).....	43
Grafikon 18: Razumevanje emotikona Jok (dijaki)	44
Grafikon 19: Razumevanje emotikona Kakec (dijaki).....	44
Grafikon 20: Razumevanje emotikona Bleščice (dijaki)	45
Grafikon 21: Razumevanje emotikona Nasmeh (dijaki).....	46
Grafikon 22: Raba emotikona (profesorji).....	47
Grafikon 23: Razlogi za rabo emotikona (profesorji)	47
Grafikon 24: Pogostost rabe emotikonov z osebami (profesorji)	48
Grafikon 25: Pogostost rabe emotikonov v elektronskih medijih (profesorji).....	49
Grafikon 26: Raba emotikonov v pogovoru z dijakih (profesorji)	50

Grafikon 27: Razlogi za rabo emotikonov v pogovoru z dijaki (profesorji)	50
Grafikon 28: Razlogi za nerabo emotikonov v pogovoru z dijaki (profesorji)	51
Grafikon 29: Izbira prikaza emotikona (profesorji)	52
Grafikon 30: Razlogi za rabo prikaza emotikona (profesorji)	52
Grafikon 31: Najpogostejši emotikon (profesorji).....	53
Grafikon 32: Razlogi za izbiro najpogostejšega emotikona (profesorji).....	54
Grafikon 33: Pogostost rabe emotikonov (profesorji)	55
Grafikon 34: Stopnja občutenja karakteristike emotikona (profesorji)	56
Grafikon 35: Razumevanje emotikona Deček z roko na obrazu (profesorji)	57
Grafikon 36: Razumevanje emotikona Deček z rokama na glavi (profesorji)	57
Grafikon 37: Razumevanje emotikona Jajčevc (profesorji).....	58
Grafikon 38: Razumevanje emotikona Breskev (profesorji)	59
Grafikon 39: Razumevanje emotikona Jok (profesorji).....	59
Grafikon 40: Razumevanje emotikona Kakec (profesorji).....	60
Grafikon 41: Razumevanje emotikona Bleščica (profesorji)	61
Grafikon 42: Razumevanje emotikona Nasmeh (profesorji).....	61
Grafikon 43: Primerjava pogostosti uporabe emotikonov v elektronskih medijih	63
Grafikon 44: Primerjava prikaza emotikona.....	64
Grafikon 45: Primerjava razlogov za izbiro prikaza emotikona.....	64
Grafikon 46: Najpogosteje uporabljan emotikon (primerjava).....	65
Grafikon 47: Primerjava razlogov za najpogosteje uporabljaja emotikon	66
Grafikon 48: Pogostost uporabe emotikona (primerjava)	67
Grafikon 49: Primerjava občutenja emotikona	68
Grafikon 50: Primerjava interpretacije emotikona Deček z roko na obrazu.....	69
Grafikon 51: Primerjava interpretacije emotikona Deček z rokama na glavi.....	70
Grafikon 52: Primerjava interpretacije emotikona Jajčevc	70
Grafikon 53: Primerjava interpretacije emotikona Breskev.....	71
Grafikon 54: Primerjava interpretacije emotikona Jok	71
Grafikon 55: Primerjava interpretacije emotikona Kakec.....	72
Grafikon 56: Primerjava interpretacije emotikona Bleščice.....	73
Grafikon 57: Primerjava interpretacije emotikona Nasmeh	74

KAZALO SLIK

Slika 1: Kvadratna predstava emotikonov (Toet, Van Erp, 2020).....	16
Slika 2: »Emoglifi« in sodobni emotikoni	17
Slika 3: Primer spremembe (prenove) emotikona	18
Slika 4: Variante emotikona »forgivemoji«	18
Slika 5: Emotikon glede na Bakir, Haji interpretacijo (2019).....	19
Slika 6: Emodži glede na Bakir, Haji interpretacijo (2019).....	19
Slika 7: Primerjava različnih stilov emotikonov (Fujs, Vrhovec, Mihelič, 2020)	20
Slika 8: Raba emotikona 2 (osebni arhiv)	21
Slika 9: Raba emotikona 3 (osebni arhiv)	22
Slika 10: Raba emotikona 4 (osebni arhiv)	22
Slika 11: Napad z uporabo socialnega inženiringa (Fujs, Vrhovec, Mihelič, 2020).....	23
Slika 12: Emotikoni v različnih UniCode-ih (primer razlikovanja emotikonov v različnih sistemih).....	24
Slika 13: Enaki emotikoni v različnih UniCode-ih na lestvici (negativen, nevtralen, pozitiven)	24

ZAHVALA

»Samo to vem, da nič ne vem.«

Sokrat

V prvi vrsti bi se rad zahvalil profesorici Ani Lavbič za čas, trud in delo, ki ga je posvetila raziskovalni nalogi. Hvala, ker ste mi vedno stali ob strani s koristnimi in pristnimi nasveti tudi v tem nenavadnem času, ko je večina naloge nastajala »na daljavo«. Prav tako hvala za lekturo raziskovalne naloge.

Hvala doc. dr. Dejanu Lavbiču za vso pomoč pri oblikovanju interpretativnih grafikonov in raziskovalne nasvete.

Zahvaljujem se dr. Miji Michelizza, ki je bila pripravljena odgovoriti na zastavljena vprašanja o emotikonih.

Zahvala gre vsem dijakom in profesorjem I. gimnazije v Celju, ki so bili pripravljene odgovoriti na vprašanja v anketi.

Zahvaljujem se tudi svoji družini, še posebej sestri Anji, za podporo v času pisanja naloge.

1 POVZETEK

V teoretičnem delu raziskovalne naloge sem se najprej posvetil jeziku v elektronskem sporočanju, kasneje pa tudi emotikonom in spremembam ter novostim, ki jih le-ti prinašajo. Opredelil sem osnovne teoretične pojme (čustvenček, emoji, znamenka ...), se posvetil zgodovini in razvoju emotikona ter pojasnil ostale pomembne značilnosti, ki so potrebne za nadaljnje razumevanje tematike.

V empiričnem delu sem s pomočjo metode anketiranja raziskal rabo in interpretacijo emotikonov med dijaki in profesorji ter ju tudi primerjal. Anketirani (dijaki in profesorji) v medsebojni komunikaciji sicer uporabljajo emotikone, vendar v manjši meri. Največja mera uporabe emotikona v pogovoru je pri vseh prisotna v pogovoru z vrstniki oziroma prijatelji. Razlogi za to in za splošno rabo emotikona se razlikujejo, prav tako se razlikujejo elektronski mediji, preko katerih dijaki in profesorji uporabljajo emotikone. Dandanes obstaja zelo veliko emotikonov, kar prinaša razširjene možnosti uporabe in obenem omogoča vsakemu izbiro emotikona, ki ga najpogosteje uporablja. Dijaki in profesorji imajo različna stališča, saj se eni precej bolj nagibajo rabi določenega emotikona kot drugi. Interpretacija emotikonov se pri anketnih skupinah (dijaki in profesorji) razlikuje, predvsem pa se pojavi razlika v dojemanju emotikonov, saj si nekateri emotikone razlagajo bolj interpretativno in jih v takšnem smislu tudi uporabljajo, drugi pa jih razumejo nekoliko bolj dobesedno. Interpretacija je odvisna od posameznika in se glede na izbrani emotikon spreminja.

Ključne besede: emotikon, elektronsko sporočanje, dijaki, profesorji, raba, interpretacija

2 UVOD

»Vse se začne s sporočilom – no, natančneje s sporazumevanjem. Razmišljam, kaj bi napisal. En udarec po tipki – »tip« »tip« »tip« – in sporočilo je napisano. Vendar ... ali se ne zdi preveč suhoparno, morda celo prerresno, hm? Kaj dodati? Kako sporočiti nekomu svoje občutke? Kaj če bo prejemnik sporočilo napačno razumel? Pa saj le z besedami ne gre ... Nekaj moram dodati. Saj res, dodal bom emotikon!«

2. 1 NAMEN RAZISKOVALNEGA DELA

Med dopisovanjem so moji prijatelji vedno v precejšnji meri uporabljali emotikone, med njimi pa sem opažal tudi takšne, ki naj bi pomenili nasprotno od konteksta, v katerem so bili uporabljeni, kar je v meni sprožilo zanimanje. Razmišljal sem in se vprašal, zakaj je v določenem pogovoru z nekom uporabljen prav ta emotikon. Ali imajo emotikoni točno določen pomen? Se morda pomensko razlikujejo, kar povzroča številne interpretacije? Kako kdo razume in uporablja določen emotikon? Se to morda spreminja s starostjo in družbenim položajem? Predvideval sem, da obstajajo določene razlike v rabi in interpretaciji emotikonov tudi med profesorji in dijaki, zato sem želel napisati raziskovalno nalogo in se še posebej posvetiti temu malo raziskanemu področju.

2. 2 HIPOTEZE

Hipoteza 1: Dijaki in profesorji v medsebojni komunikaciji ne uporabljajo emotikonov.

Hipoteza 2: Najbolj uporabljan emotikon pri profesorjih je navaden smeško, medtem ko je ta emotikon pri dijakih najmanj uporabljan.

Hipoteza 3: Profesorji navadnega smeška vrednotijo pozitivneje kot dijaki.

Hipoteza 4: Emotikoni bodo v prihodnosti nadomestili besedna sporočila.

Hipoteza 5: Dijaki emotikone dojemajo bolj interpretativno, medtem ko profesorji bolj dobessedno.

Hipoteza 6: Emotikoni nimajo strogo določenega pomena, temveč je njihova interpretacija odvisna od vsakega posameznika.

2. 3 METODOLOGIJA

Za izdelavo raziskovalne naloge raba in intepretacija emotikonov med gimnazijci in profesorji sem uporabil metodo študija literature, metodo intervjuvanja in primerjave ter metodo anketiranja. Raziskave sem se lotil tako, da sem ustvaril anketna vprašalnika (priloga k raziskovalni nalogi), ki vsebujeta 30 vprašanj zaprtega in 1 vprašanje odprtega tipa. Vprašalnik je bil anonimen. Anketo sem opravil preko spletnega portala 1ka. Anketni vprašalnik je reševalo 348 dijakov in 39 profesorjev I. gimnazije v Celju. Anketirani so anketni vprašalnik izpolnjevali januarja 2021. Z rezultati ankete sem preveril 1., 2., 3., 5. in 6. hipotezo.

Ker me je ob anketnem raziskovanju rabe in intepretacije emotikonov zanimalo tudi mnenje strokovnjaka o tej tematiki, sem februarja 2021 opravil intervju z dr. Mijo Michelizzo,

raziskovalko na Inštitutu Frana Ramovša za slovenski jezik, ki je pojasnila predvsem vlogo emotikonov v (sodobnem) jeziku. Z intervjujem sem preveril 4. hipotezo.

3 TEORETIČNI DEL

3.1 SPORAZUMEVANJE

Sporazumevanje ali komunikacija je proces izmenjavanja besedil med ljudmi (Turza Dajč, 2016). Glede na Bešterjevo (idr. 2000, v Turza Dajč, 2016) sporazumevanje obsega sporočanje in prejemanje besedil. Kadar sta sporočevalec in prejemnik v stiku (npr. Manca nekaj napiše Niki, Nika Manci odpiše in obratno), govorimo o dvosmerni komunikaciji, ki je značilna predvsem za SMS sporočila, e-sporočila (gmail) in sporazumevanje na družbenih omrežjih (npr. Snapchat, Instagram, Viber ipd.). V SSKJ zasledimo tudi sinonim za sporazumevanje (komunikacijo), ki je opredeljena kot *sredstvo, ki omogoča izmenjavo, posredovanje informacij – komunikacijsko sredstvo*. V tej definiciji ni izrecno navedeno, da je komunikacija proces izmenjavanja besedil, temveč informacij, ki niso nujno v obliki besedila.

3.1.1 Besedno ali verbalno sporazumevanje

Uletova (2005, v Robič, 2017) opredeljuje verbalni jezik kot človekov najpomembnejši simbolni in družbeni sistem, ki velja za določeno družbeno skupnost in je skupen vsem njenim članom. Glede na literaturo Holsedla (2008, v Robič, 2017) delimo verbalno komunikacijo na govorno, pisno in elektronsko. Podrobneje se bomo osredotočili na elektronsko komunikacijo, saj je ta vezana na temo naloge – emotikone uporabljamo v elektronski komunikaciji. Navajam opredelitev Holsedla (2008, v Robič, 2017): »Elektronska komunikacija pomeni komuniciranje preko sodobne informacijske tehnologije za prenos sporočil od oddajnika do prejemnika.« Ena izmed najpogostejših oblik tega sporazumevanja je elektronska pošta (npr. gmail), poznamo pa tudi druge oblike.

3.1.2 Nebesedno ali neverbalno sporazumevanje

Kovačič (1994) pojasnjuje, da se termin nebesedna komunikacija uporablja, ko človek v neposrednem stiku sporoča tudi s spremembami glasu, obrazne mimike, kretnjami rok, drža telesa, razdalje do drugih, dotikanjem ipd. (Kovačič, 1994).

Neverbalno sporazumevanje nam lahko pomaga pri medosebnih odnosih, saj nam na drugačen, nebeseden način sporoči, kaj si nekdo misli, kaj čuti, kaj namerava (Mladenovič, 2012, v Robič, 2017). Uletova (2005, v Robič, 2017) in ostali avtorji navajajo pomembne značilnosti nebesedne komunikacije. Povzemam najpomembnejše:

Neverbalna sporočila:

- delujejo verodostojnejša od verbalnih,
- imajo večjo čustveno vrednost od verbalnih,
- imajo bolj univerzalen pomen,
- so kontinuirana, ciklična (prehajanje gibov in gest iz enega v drugega),
- obsegajo več kanalov (istočasno opazovanje gibov, gest, nasmeha, očesnega stika).

Če se osredotočimo na elektronsko komunikacijo, spadajo med neverbalno govorico tudi emotikoni, s katerimi se bomo podrobneje ukvarjali kasneje v nalogi.

3. 2 ELEKTRONSKO SPORAZUMEVANJE

3. 2. 1 Elektronski mediji

Ljudje se vse več pogovarjamo preko telefona, družbenih omrežij, SMS-sporočil ipd., kar zmanjšuje naše odnose, verbalni stik in namen ter *blišč in užitek* pogovora z nekom v živo.

Pozitiven odnos do tradicionalnih medijev je manj pogost predvsem pri mladih, ki se v večini poslužujejo sodobnih elektronskih medijev, ki naj bi omogočali hitrejše in učinkovitejše sporazumevanje (Turza Dajč, 2016). Tradicionalno sporazumevanje, ki v prvi vrsti vključuje govor, izgublja vrednost. Pri tem se poraja vprašanje, kako elektronski mediji vplivajo na kvaliteto pogovora in kako bo sporazumevanje videti v prihodnosti. Bodo nove generacije prinesle nove oblike sporazumevanja? So emotikoni morda začetek nove dobe komunikacije? Se bo originalna govorna forma ohranila? Odgovore na ta vprašanja si lahko le predstavljamo. Ne nazadnje se tako rekoč vse »seli na internet«. Uveljavil se je celo termin »*internetno sporazumevanje*«. Uletova (2005, v Robič, 2017) poimenuje sporazumevanje preko interneta oziroma na internetu elektronsko podprto ali posredovano komuniciranje. Elektronsko komuniciranje je bolj storilnostno naravnano, saj je v njem prisotno občutno manj nebesedne komunikacije (skoraj nič), kar zmanjša toplino in prijetnost pogovora. Lahko bi celo rekli, da je nebesedna komunikacija v elektronskih sporočilih ponarejena. V pogovor lahko kot del nebesedne komunikacije vključimo različne emotikone, vendar imajo manjšo vrednost kot mimike in kretnje neelektronskega pogovora (Ule, 2005, v Robič, 2017).

3. 3 ZNAČILNOSTI ELEKTRONSKEGA SPORAZUMEVANJA

V tem poglavju se bomo osredotočili predvsem na značilnosti jezika v elektronski komunikaciji. Pomembno je vedeti, kako sodobne prakse vplivajo na današnji jezik, ga spreminjajo in morda tudi izboljšujejo. S tem se sodobni jezikoslovci ukvarjajo že nekaj časa, ker je pojav novih tehnologij omogočil jeziku določene spremembe, ki so lahko tako pozitivne kot negativne. Skliceval se bom predvsem na literaturo in članke dr. Mije Michelizza, ki kot jezikoslovka deluje predvsem na področju leksikologije, med drugim tudi jezika v elektronski komunikaciji. Teoretično bom opredelil glavne pojme in ponekod tudi navedel primere, ki jih je mogoče zaslediti v literaturi.

3. 3. 1 Odklon od jezikovne norme – značilnosti v el. besedilih

Pojav sodobnih medijev prinaša spremembe v jeziku, ker to omogočajo tehnične možnosti letih (Erjavec, Fišer, 2013, v Turza Dajč, 2016). Kranjc (2003, v Turza Dajč, 2016) je zapisala: »*V jezik elektronskih medijev nezadržno prodira govorna forma. Besedila v elektronskih medijih postajajo vse pogostejša, njihova vloga pa počasi prevzema oziroma dopolnjuje pisna sporočila*«. Z elektronsko komunikacijo se izgublja dar pisnega jezika in pravil, ki so že dolgo zapisana, ker se zaradi časovne in jezikovne ekonomičnosti pravila zanemarjajo. V literaturi Michelizze (2015) Tavosanis (2007) razločuje tri skupine odstopanja od norme:

1. Odklon od norme zaradi nepoznavanja pravopisnih pravil: npr. življenski (pravilno: življenjski), zvonenje (pravilno: zvonjenje) ipd.

2. Nenačrtni odklon:

- zatipkane besede: npr. zelenajva, pravilno zelenjava
- napake, katerih vzrok je psihološkega izvora: npr. Obama, pravilno Osama
- napačno zapisane besede zaradi tehničnih omejitev: npr. hlace, svincnik, kos

3. Načrtni odklon od norme:

- stilistični vzrok: dvozačetnice
- načrtni odklon zaradi tehničnih omejitev: npr. tehnicne omejitve
- avtocenzura, ki je pogosta tudi zaradi namena preslepitve varnostnih mehanizmov: qu*c, f**k (Michelizza, 2015)

3. 3. 2 Mrežna govorica

V članku Michelizze (2014) zasledimo različna poimenovanja t. i. »internetnega jezika«. Termini, ki so v uporabi in jih zasledimo tudi v tuji literaturi, so »*Cyberspeak, Netspeak, Netlish, Weblish, e-Language*« itd. V slovenskem prostoru uporabljamo termin mrežna govorica, ki pozna šest glavnih značilnosti (v vrstnem redu, kot jih navaja literatura):

1. Značilnosti pogovornega jezika

Pogovorni jezik se v mrežni govorici pojavlja, vendar vsekakor ne v vseh primerih. Tako poznamo besedila, ki so zelo podobna pisnemu (oziroma tiskanemu) izražanju in besedila, ki se od pisnega oddaljujejo in se približujejo govornemu izražanju. Zakaj do tega prihaja? Michelizza (2014) opozarja, da »*mnogi primeri res nakazujejo na neobremenjenost avtorja pri zapisu, zasledimo pa tudi primere, ko so leksemi¹, ki na katerikoli jezikovni ravni izkazujejo značilnosti pogovornega jezika, rabljeni predvsem stilistično.*« (Michelizza, 2014).

Navajam nekaj opazk iz raziskave Mije Michelizza iz leta 2015, ki so značilne za pogovorni jezik v elektronski komunikaciji;

Glajoslovna raven besedil: na tej ravni sta med bolj opaznimi t. i. vokalna redukcija, predvsem nenaglašanih i-jev (navadli, odvadli, pozabli, prjazn, predstavli, prhajala ipd.) in izpust zapisa polglasnikov (prijazn, tečn, vzorc ipd.). Prisotne so tudi naslednje točke:

- deležniki na -l v moškem spolu v izglasju prehajajo v -u: *najedu, parkiru, uporabu...*
- zapisovanje soglasniškega sklopa lj kot l: *pospravlam, trplenje, življenje ...*
- raba kratkih nedoločnikov, ki imajo sicer enako obliko kot namenilniki, vendar se rabijo kot nedoločniki: *fotkat, igračkat, diktirat ...* (Michelizza, 2015)

---

¹ leksém -a m (ê) lingv. beseda kot nosilec pomena: stavek: človek je človeku volk ima tri lekseme

Oblikoslovna raven besedil: opazna je pogovorna oblika besed, najpogosteje pri samostalnikih moškega spola, ki se končajo na -o, pri čemer prihaja do pogovornega daljšanja osnove:

- Darko – Darkotovi, Niko – Nikotovi, sinko – sinkotov ipd. (Michelizza, 2015)

2. Šumevci

Michelizza (2015) navaja, da so šumevci v elektronskih besedilih navadno napisani na štiri načine:

- v skladu z jezikovno normo: *Tamarčka, Anže ...*
- zamenjevanje šumevcev s sičniki: *Spomincica, Bostjan, Anze ...*
- šumevec lahko zaznamuje ponovljen sičnik: *Anzze, Blazz ...*
- zapis šumevca pod vplivom tujega jezika: *Mishel, Dascha.*

Kot je razvidno iz zgoraj navedenih primerov, je na začetku prihajalo pri elektronski komunikaciji do problematike zapisa šumevcev. Dandanes to ni več takšen problem, vendar je trend ostal, zato v SMS-sporočilih pogosto vidimo zapis s sičniki, ne šumevci. Prvi, ki so izumili oziroma načrtovali internet, so bili Američani, ki pa niso pomislili na preostali del sveta, zato se je v šestdesetih letih dvajsetega stoletja uveljavila t. i. tabela ASCII, ki je vsebovala nabor znakov (128 7-bitnih kod), čeprav je še vedno nekoliko zanemarjala ostale jezike. Različni strokovnjaki (komentatorji) so v tem času govorili o »tipografskem imperializmu«. Zaradi nenaklonjenosti ostalim jezikom (poleg angleščine) se je uveljavila »ad hoc« improvizacija, v kateri so npr. č zamenjevali s cc ali ch (tudi le c, brez strešice). Globalni problemi so se umirili nekoliko kasneje z uveljavitvijo Unicode sistema (Michelizza, 2014).

3. Brisanje besednih mej

Brisanje besednih mej je najpogostejše v SMS-sporočilih. Pojavlja se zaradi več razlogov:

- tehnične omejitve (npr. vzdevki) in internetni naslovi;
- avtor se ne spomni pravega imena, uporabi npr. *kajvemkaže*;
- besedna igra, želja po poudarjanju: »zakaj na *popteveju, svetunakanalua* vedno govorijo o tem«;
- zelo pogosto je opazen vpliv govora, predvsem zapisovanje naslonk skupaj z naglašeni besedami ali drugimi naslonkami: *napamet, lahkonoč, lepoprosim, kajneda...* (Michelizza, 2014).

4. Zapis malih in velikih črk

Pri zapisu besed v elektronski komunikaciji naj bi se držali t. i. spletnega bontona, ki odsvetuje zapis besed z velikimi tiskanimi črkami, saj naj bi to nakazovalo na kričanje oziroma povzdigovanje glasu. Uporabniki se tega večinoma držijo, vendar pogosto zasledimo zapis sporočil le z malimi črkami, pri čemer gre po mnenju Michelizze za ekonomičnost jezika v smislu časa, saj je za velike črke potrebno pritisniti dodatno tipko ali dve. V elektronski

komunikaciji zasledimo tudi t. i. dvozačetnice, s katerimi se srečamo pri zapisovanju kemijskih formul (NaCl ipd.) in zapisovanju kratic (npr. Bosna in Hercegovina, BiH ...), tudi pri zapisovanju tujih priimkov (npr. McCarthy ...) (Michelizza, 2014).

5. Ločila in druga pisna znamenja

Ker je elektronska komunikacija prispevala veliko novih ločil in pisnih znamenj, ločimo izvenosrednjebesedilno in osrednjebesedilno rabo ločil v teh besedilih. Ločila v izvenosrednjebesedilni rabi poleg funkcij internetnih naslovov ipd. še vedno opravljajo le osnovno funkcijo (vlogo) ločevanja. V emotikonih je ta naloga nekoliko drugačna, vendar nekatere raziskave kažejo, da v večini primerov tudi tukaj stojijo prav na mestu ločila ali namesto ločila. Ločila omogočajo tudi spletno iskanje (npr. zvezdica lahko nadomešča poljubno število znakov itd.), na družbenih omrežjih pa se vse bolj pojavljajo t. i. oznake ali »tags« (@ za označitev osebe in odgovor, # za temo pogovora ali objave, »hešteg«). Pri elektronskem sporočanju je pogosto opuščanje ločil in tudi pretirana raba ločil. Raziskave kažejo, da je opuščanje ločil prisotno tako v SMS-sporočilih kot v elektronskih sporočilih (npr. gmail). Michelizza pravi, da je povečana tudi raba ločil, ki v neelektronski komunikaciji niso tako pogosta; poleg * in #, tudi <, > in ločila, ki opravljajo funkcijo parnih ločil z namenom poudarjanja. To so: *beseda*, _beseda_, =beseda= ipd. (Michelizza, 2014).

6. Krajšave in medmeti

Michelizza (2014) pravi, da v elektronskih besedilih poznamo več načinov krajšanja, ki stremijo h gospodarnosti jezika (ponovno predvsem z vidika časa) ali stilistiki jezika. Pogosto je krajšanje z malimi črkami (npr. lol, nvm, avkm) in opuščanje vezaja pri sklanjatvi in izkratičnih poimenovanjih (BMWja, PCfobija ...). Prisotni so tudi medmeti, ki jih pojav emotikonov ni izrinil. Začeli so se namreč pojavljati tudi v kombinaciji s kraticami, npr. HHOJ – ha ha only joking (ha ha, samo hecam se) in v kombinaciji z besedami v smislu ponavljanja črk, npr. grozaaaa, beeee, aaaa...) (Michelizza, 2014).

Glede na moje opažanje se trenutno v elektronski komunikaciji mladih (starostna skupina 14–18 let) uporabljajo predvsem te kratice:

- nvm – ne vem
- nvm/nm – never mind (ang.)
- lmao – laugh(ing) my a*s out (ang.)
- tnx/ty – thank you (ang.)
- avkm – a veš ka mislim
- nsn – ne sej ne
- idk – i don't know (ang.)
- idc – i don't care (ang.)
- lol – laughing out loud (ang.)
- omg – oh my god, »omajgad« (ang.)
- btw – by the way (ang.)

- wtf – what the f*ck (ang.)
- istg – i swear to god (ang.)
- idgaf – i don't give a f*ck (ang.)
- jk – just kidding (ang.)
- yk – you know (ang.)
- iykyk – if you know you know (ang.)
- nmf – ne me fu*at
- nsf – ne se fu*at
- brb – be right back (ang.)
- yolo – you only live once (ang.)
- xoxo – hugs and kisses (ang.)

3. 4 EMOTIKONI

3. 4. 1 Opredelitev pojmov

Osrednji raziskovalni problem naloge so emotikoni, vendar moramo za dobro in pravilno razumevanje sveta emotikonov najprej te natančno opredeliti in se spoznati z glavnimi pojmi, ki stojijo za temi sporočilnimi slikicami.

Opredelitve glede na slovarje in literaturo: SSKJ opredeljuje **emotikon** kot simbol, ki izraža čustvo, razpoloženje in se navadno pojavlja v elektronskih besedilih. Poznamo pa tudi ostale sinonime k tej besedi. V Sprotne slovarju slovenskega jezika se pojavljata tudi izraza **čústvenček** in **emódži** ali **emoji**, ki imata enak pomen. Michelizza (2008) v literaturi omenja tudi izraz **znamenka**.

Izvor besede emotikon: Beseda emotikon izhaja iz angleškega izraza emotion (emot(ion) + icon). V Sinonimnem slovarju slovenskega jezika lahko zasledimo tudi sopomenke besedi emotikon, to so računalniško – čustveni simbol, slengovsko – smajli, računalniško oziroma žargonsko tudi smeško.

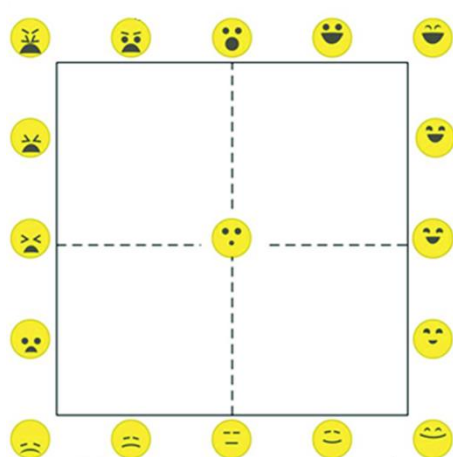
Izvor besede emoji: Klanfarjeva (2016) opredeljuje sestavo besede emoji. Pojasnjuje, da izraz emoji izvira iz dveh sestavljenih japonskih besed; e (kar pomeni slika) in »moji« (kar pomeni simbol), označuje pa ideogram – besedo, ki jo sicer SSKJ opredeljuje kot grafično znamenje, ki navadno v obliki risbe ponazarja pojem kot celoto.

Iz teoretičnega uvoda v emotikone smo ugotovili, da za te sličice obstaja veliko besed, s katerimi jih lahko poimenujemo ali označujemo. Nekatere so mišljene bolj strokovno, nekatere bolj v laičnem, slengovskem smislu. Glede na slovarsko in tudi ostalo literaturo sem sklenil, da se bom v nadaljevanju raziskovalnega dela držal besede emotikon, ki je najbolj razširjena v akademskem prostoru. Povezavo med besedami bo v intervjuju, ki ga prilagam tej raziskovalni nalogi, pojasnila dr. Mija Michelizza.

Teoretika emotikonov

Emotikoni izgledajo le kot majhne sličice, vendar imajo veliko večji pomen, saj nam skozi sebe prikažejo sporočilo, ki nam ga nekdo želi sporočiti, vendar ga ne napiše – namesto besedila uporabi emotikon. Emotikoni so nosilci določene sporočilnosti. So tip besedilnega parajezika (textual paralanguage – TPL) – včasih z njimi zamenjamo kakšno besedo, včasih delujejo celo kot ločilo (Povine, Spencer, Mandell, 2007, v Das, Wiener, Kareklas, 2019).

V drugi literaturi se za emotikone ponovno pojavi nov izraz – opredeljuje se jih kot piktografe, ki jih uporabljamo v digitalni komunikaciji. Besedilu dodajo čustveni kontekst in v njem načeloma poudarijo določena čustva, ki največkrat odzvanjajo v pozitivnem, negativnem ali nevtralnem smislu. Zaradi tega so se izoblikovale raziskave, pri katerih so ljudje emotikone razvrščali po t. i. »valence« (ang., sl. *valenčni*) lestvici, tj. pozitiven, negativen, nevtralen emotikon in »arousal« (ang., sl. občutenosti) lestvici, ki emotikone razvršča glede na občutja, ki jih vzbujajo pri določeni osebi (mirna, nevtralna, navdušena). (Derks idr., 2008; Lo, 2008; Skovholt idr., 2014; Dunlap idr., 2016; Kaye idr., 2016; Miller idr., 2016, v Butterworth idr., 2019). Originalni namen emotikona je bil predvsem pri človeku vzbuditi prijetna, humorna čustva (Ganster idr., 2012, v Das, Wiener, Kareklas, 2019).

»Okvir/kvadrat emotikonov« prikazuje razporejene emotikone glede na valenco (»valence«) in občutenje (»arousal«). Na sredini kvadrata je nevtralen emotikon. Desno od njega so pozitivni, levo pa negativni. Intenzivnost emotikonov narašča po vertikalni osi. Spodnji emotikoni manj izražajo kot tisti zgoraj, ki so zelo izrazni.

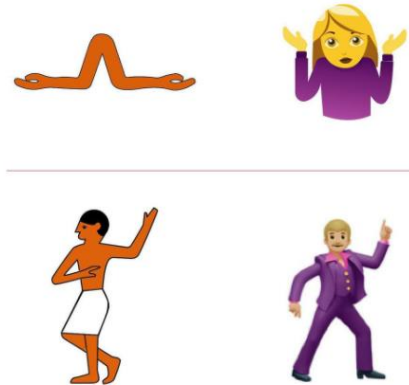
Slika 1: Kvadratna predstava emotikonov (Toet, Van Erp, 2020)

3. 4. 2 Zgodovina emotikonov

Emotikoni, kot jih poznamo danes, so bili izumljeni v zadnjih nekaj letih, vendar kljub temu zgodovina emotikonov sega precej daleč. Nekateri teoretiki menijo, da emotikoni segajo celo v prazgodovino. Pri tem moram sicer poudariti, da literatura navaja zelo veliko rabe emotikonov v zgodovini, pomembno pa je vedeti, da je veliko teh emotikonov bilo napisanih ponesreči ali pa (na primeru »prazgodovinskih emotikonov«) to sploh niso bili emotikoni, vendar se kot začetek izražanja s slikami štejejo k zgodovini le-tega. Ker se ljudje v prazgodovini niso takoj besedno sporazumevali, so na začetku uporabljali predvsem nebesedne oblike komunikacije, poleg kretenj npr. jamske slike. Te bi lahko že primerjali z nekakšnimi piktografi,

emotikoni, saj so z njimi izražali določeno čustvo, skušali nekaj povedati ne z besedami, temveč s sličicami. Kasneje (ob razvoju prvih civilizacij) se pri hieroglifih vse skupaj malo spremeni. Iz hieroglifov se namreč čustev ni dalo dobro razbrati – nanje se je gledalo bolj pomensko skozi druge simbole. Bili so manj čustveno opredeljeni. Kljub temu je skupina znanstvenikov pred nedavnim v izraelskem muzeju to trditev delno ovrgla z razstavo »egipčanskih hieroglifov« – t. i. »emoglifov«, ki so prikazani na spodnji sličici (Danesi, 2016, v Bakir, Haji, 2019).

Slika 2: »Emoglifi« in sodobni emotikoni

Na sliki 2 gre opaziti podobnost med hieroglifi in emotikoni.

V raziskavah je navedeno, da izvor »pravih« emotikonov sega daleč v leto 1648. Zanimivo je, da je prvi emotikon opaziti celo v poeziji – v pesmi Roberta Herricka – »Upon my ruins (smiling yet)«, kjer se emotikon pojavi, vendar se predvideva, da se je to zgodilo zaradi tiskarske napake.

Izsek iz pesmi, kjer je prisotna raba emotikona:

»Tumble me down, and I will sit
Upon my ruines (smiling yet :)
Teare me to tatters ; yet I'll be/.../«

Leta 1862 so v časniku New York Times objavili govor predsednika Abrahama Lincolna, v katerem se je pojavil emotikon smeško (;)), vendar spet ni jasno, ali je bil ta emotikon tiskarska napaka ali ne.

Izsek iz govora Abrahama Lincolna, kjer je prisotna raba emotikona:

»/.../I believe there is no precedent for my appearing before you on this occasion, (applause)
but it is also true that there is no precedent for your being here yourselves, (applause and
laughter ;) and/.../«

Nekoliko kasneje leta 1887 je kritik Ambrose Bierce napisal esej »tongue in cheek«, v katerem je predlagal določene znakovne opredelitve oziroma oznake, ki bi predstavljale humor oziroma ironijo.

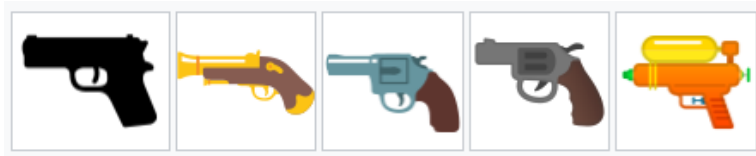
»Računalniški« emotikoni so se začeli razvijati v 20. stoletju. Z razvojem novih tehnologij in računalnikov so se začeli izoblikovati tudi emotikoni, kot jih poznamo danes. Scott Fahlman je leta 1982 kot prvi v elektronski komunikaciji predlagal uporabo emotikonov (in ga kasneje tudi uporabil), da se ljudje ne bi zmedli preko elektronske komunikacije in bi se osnovni namen sporočila oziroma besedila ohranil. Izraz emotikon se je začel uporabljati pred približno dvajsetimi leti, natančneje leta 2001, ko je Oxford to besedo dodal v slovar z definicijo, s katero smo se srečali že v prejšnjih poglavjih, tj. »internet lingo« (internetni jezik) in je dandanes skoraj že stalnica na elektronskih napravah, ki jo lahko zasledimo povsod (SMS, družbena omrežja ipd.) (Warren, MacAlpine, 2014, v Bakir, Haji, 2019).

Emotikon :) (smeško) je leta 1963 na zahtevo podjetja izumil umetnik Harvey Ball. Ta je postal osnovna podlaga za vse ostale emotikone (Tomić, Martinez, Vrbanec, 2013, v Bakir, Haji, 2019). Prelomnice v sodobni zgodovini emotikonov so se začele dogajati med leti 2014–2017, ko so se začeli pojavljati emotikoni, ki:

- predstavljajo netipično hrano (npr. tradicionalno afriško kulinariko),
- predstavljajo zastave (obstajal je emotikon za izraelsko, ne pa tudi za palestinsko zastavo),
- predstavljajo različne tipe družin (navadno družino, istospolno družino ...). Na emojipediji zasledimo emotikone, ki predstavljajo kar 20 različnih tipov družin.

Pojavil se je tudi sredinec in emotikoni, ki prikazujejo (rasno) raznolikost med ljudmi (emotikoni ljudi v več barvnih odtenkih) (Pardes, 2018, v Fujs, Vrhovec, Mihelič, 2020).

Vsako leto se pojavljajo novi emotikoni, ki so lahko popolnoma drugačni in še neuporabljeni ali pa le prenovljeni. Leta 2016 so zaradi tragičnega dogodka prenovili emotikon pištolo.

Slika 3: Primer spremembe (prenove) emotikona

Emotikon so spremenili v igračo.

Nastajajo tudi neuradne skovanke novih emotikonov. Npr. *forgivemoji*, ki naj bi prikazoval oproščanje/opravičilo.

Slika 4: Variante emotikona »forgivemoji«

Na spletu se je razvilo več enciklopedij, v katerih so prikazani in opisani emotikoni v različnih sistemih. Prav tako poznamo tudi spletno stran, imenovano Emoji tracker, ki sledi in šteje uporabo emotikonov na socialnem omrežju Twitter (Fujs, Vrhovec, Mihelič, 2020).

3. 4. 3 Emotikon ali emodži?

V začetku poglavja sem opredelil pojme, s katerimi označujemo emotikone. Vendar ali sta emotikon («slovenska različica») in emodži sploh pomensko enakovredni besedi? Čeprav naj bi glede na SSKJ in Sprotni slovar slovenskega jezika ter Sinonimni slovar slovenskega jezika besedi emotikon in emodži imeli enak pomen, to glede na ostalo literaturo ni čisto tako. V članku Bakir in Haji (2019) govorita, da so emodžiji bolj splošni kot emotikoni, saj lahko vključujejo tudi razne predmete in druge sličice, poglavitna značilnost emotikona pa naj bi bila ta, da vključuje le obraz. Schenker (v Bakir in Haji, 2019) pravi, da je razlika med emotikonom in emodžijem ta, da je emotikon ustvarjen iz znakov (npr. :), ;)…), emodži pa je sličica. Po tretjem razlikovanju emotikoni izkazujejo čustva (z obrazi v različnih pozicijah), emodžiji pa so lahko karkoli. Kot je razvidno, lahko pojma emotikon in emodži razlikujemo na več načinov.

Glede na Bakir, Haji (2019) razdelitev	
<p>EMOTIKON</p> <p>Slika 5: Emotikon glede na Bakir, Haji interpretacijo (2019)</p>	<p>EMOJI (EMODŽI)</p> <p>Slika 6: Emodži glede na Bakir, Haji interpretacijo (2019)</p>

3. 4. 4 Stili emotikona

Klanfarjeva (2016) govori o t. i. »zahodnem« stilu emotikona in japonskem stilu emotikona, ki se razlikujeta po določenih lastnostih.

Zahodni stil

Pri zahodnem stilu naj bi brali emotikone tako, kot beremo knjigo – iz leve proti desni, npr. :) ;) :(:D .

Japonski stil

Pri japonskem stilu pa bi naj emotikone brali navpično, npr. * __* . Japonski stil emotikona imenujemo tudi kaomoji. (Klanfar, 2016).

- pragmatično sredstvo.

Primer 1: poved z emotikonom in brez emotikona

Naštel bom nekaj primerov, ki sem jih našel v literaturi in nekaj izmišljenih primerov ter jih komentiral:

Primer	Komentar, interpretacija
Pa ti res nisi normalen! Pa ti res nisi normalen! 😂	Ta stavek lahko prejemnik razbere pozitivno ali negativno. V primeru brez rabe emotikona je lahko celo užaljen, medtem ko v stavku z emotikonom lahko pomen razbere le kot šalo.
Včeraj si me pustil samo. Včeraj si me pustil samo. 😞	V prvem primeru lahko stavek deluje negativno, celo grobo, medtem ko v drugem stavku z emotikonom deluje bolj ublaženo in lahko izraža tudi dejstvo, da sporočevalka pogreša nekoga (pustil si me samo :( ).
Bom že nekako. Bom že nekako. 😊	Stavek, ki vsebuje emotikon, izraža ironijo ali sarkazem.

Vsak, ki uporabi emotikon, naj bi za to imel razlog, čeprav ni vedno tako. Motivov za uporabo emotikona je ogromno (bodisi je to le popestritev besedila in sporočila bodisi ima to globlji pomen). Hadi (2019) v svojem članku našteva več potencialnih motivov za uporabo emotikonov. »Posameznik uporabi emotikon takrat, ko želi doseči nek cilj (npr. preko SMS-sporočila), ne da bi ga njegov sogovornik (ta, ki si dopisuje z njim) neugodno obsojal« – skratka, emotikon uporabi, da sporočilo dobi lepši prizvok, tako ga je tudi prijetneje prebrati (seveda je tudi to stvar interpretacije posameznika).

Oglejmo si še nekaj primerov rabe emotikonov v sporočilih:

Primer 2: raba emotikona 2

Emotikon se po navadi uporabi tudi za okrepitev besedila v SMS ali drugem sporočilu in za izražanje humorja. V tem primeru emotikon podkrepi besedilo in da prejemniku misliti. Resen emotikon je dodan sporočilu, najverjetneje z namenom izražanja sarkazma. Prisotna je tudi napačna raba veznika (ki namesto ker), kar je značilnost pogovornega jezika, in uporaba sičnikov namesto šumevcev ter izpust vejice.

Kaj zdej ki policija strajka lahko
krsimo ukrepe ? 🤔

Slika 8: Raba emotikona 2 (osebni arhiv)

Primer 3: raba emotikona 3

Emotikon kot čustveni dodatek besedilu. Izraža trenutno razpoloženje in odnos. V tem primeru so šumevci uporabljeni, prav tako velike začetnice.

Reakcija na sporočilo. Nekatera družbena omrežja omogočajo reagiranje na sporočila s pomočjo emotikonov – npr. reakcija s srčkom, če je nekemu nekaj všeč.

Slika 9: Raba emotikona 3 (osebni arhiv)

Primer 4: raba emotikona 4

Emotikon doda pomen besedilu. Lahko noč – dodatek emotikona, ki prikazuje noč. Prisotna je raba sičnikov namesto šumevcev in raba male začetnice.

Slika 10: Raba emotikona 4 (osebni arhiv)

Ko želi posameznik izraziti pozitivno čustvo, je znano, da emotikoni pomagajo pri prenosu informacij in jim dodajo določeno vrednost ter jih v nekaterih trenutkih tudi podkrepijo ali ublažijo. Ko uporabimo emotikon, postane sporočilo manj uradno, manj resno in bolj sproščeno ter naklonjeno prijetnemu (prijateljskemu) pogovoru (sporočilo brez emotikona je manj čustveno in bolj formalno ali uradno) (Kaye in drugi, 2016, v Haji, 2019). Emotikoni v sporočilu lahko tudi izražajo trenutno voljo sporočevalca (Lingling in drugi, 2007, v Haji, 2019).

Primer 5: Ena poved z rabo različnih emotikonov

Oglejmo si primer:

Profesorica slovenskega jezika nam je vrnila ocenjeno kontrolno nalogo. Brez emotikona si lahko to poved načeloma razlagamo na dva načina – pozitivno ali negativno. Ko dodamo emotikon, se čustvena interpretacija povedi spremeni:

Primer	Komentar, interpretacija
Profesorica slovenskega jezika nam je vrnila ocenjeno kontrolno nalogo. 😊	Sporočevalec izraža veselje in prijetna občutja ob vrnjeni nalogi.
Profesorica slovenskega jezika nam je vrnila ocenjeno kontrolno nalogo. 😞	Sporočevalec izraža manj prijetna čustva ob vrnitvi kontrolne naloge.
Profesorica slovenskega jezika nam je vrnila ocenjeno kontrolno nalogo. 😐	Sporočevalec izraža presenečenje nad vrnjeno kontrolno nalogo.
Profesorica slovenskega jezika nam je vrnila ocenjeno kontrolno nalogo. 😓	Sporočevalec izraža žalostna občutja ob vrnitvi kontrolne naloge (najbrž je dobil slabo oceno).

V nekaterih primerih sporočevalec uporabi emotikon poleg besedila, v katerem je z besedami že izrazil čustvo: Bravo! Opravil si zaključni izpit. Zelo sem ponosen nate 😊.

Poznamo tudi t. i. antifrazo, kjer emotikon predstavlja nasprotno čustvo od tistega navedenega oziroma napisanega v besedilnem delu sporočila. Primer: Vesel sem zate 😞. Emotikoni, ki so v nasprotju z besedilnimi sporočili, se uporabljajo predvsem iz razloga sporočanja svojih čustev prejemniku, kljub temu da so nasprotna napisanemu, kar seveda spremeni pomen sporočila. Ob prebiranju emotikon prejemnika preusmeri v razmišljanje, drugačno dojetje tega sporočila. (Amaghlobeli, 2012, v Haji 2019).

3. 4. 6 Vidiki socialnega inženiringa

Socialni inženiring je *napad na žrtev s pomočjo zlorabe zaupanja*. Oglejmo si sliko iz literature, ki prikazuje, kako lahko emotikoni vplivajo na potek pogovora in v tem primeru zlorabo posameznika.

Slika 11: Napad z uporabo socialnega inženiringa (Fujs, Vrhovec, Mihelič, 2020)

4 REZULTATI EMPIRIČNEGA DELA

4. 1 INTERVJU

4. 1. 1 Intervju z dr. Mijo Michelizza

1. Jezik je živ in se stalno spreminja. Tako smo v zadnjih letih z razvojem tehnologije priča pogosti rabi nebesedne komunikacije (t. i. emotikonov) tudi v pisnem sporazumevanju. Kakšen je vaš odnos do tega? Smo z rabo emotikonov v elektronskem sporazumevanju res kaj pridobili?

Tovrstni simboli so se v neformalni elektronski komunikaciji zelo hitro uveljavili – vse od prvih emotikonov, ki so bili sestavljeni iz preprostih kombinacij ločil, do danes bolj znanih emodžijev. Ob odsotnosti stika v živo lahko bolj ali manj uspešno nadomeščajo smeh, mimiko obraza, intonacijo govora, s katero nakažemo ironijo ipd., na drugi strani pa poznamo seveda tudi sporočila iz samih emodžijev. Uporabniki smo jih sprejeli in postali so del neformalne komunikacije. Zavedati se moramo, da v formalni komunikaciji praviloma niso primerni, sicer pa so zagotovo zanimiv fenomen, kjer se kažejo nekatere vzporednice z besednim komuniciranjem in seveda tudi mnoge razlike. In takšne spremembe v jeziku in komunikaciji moramo jezikoslovci opazovati, opisovati in pojasnjevati.

2. V literaturi zasledimo različne slovenske sopomenke besedi emodži, kot npr. čustvenček, piktogram, znamenka, ne nazadnje tudi emotikon. Ali po vašem mnenju te sopomenke ustrezajo pomenu besede emodži? Ne nazadnje literatura navaja več razločitev – med drugim tudi razlikovanje besed emodži in emotikon ali emodži in piktogram?

Vsa naštetá poimenovanja so danes v splošnem jeziku večinoma dojeta kot sopomenke, v literaturi pa lahko preberemo, da imajo specializirane pomene. Sama npr. v strokovnih besedilih ločujem med emotikoni in emodžiji. Podoben pojav v jezikoslovju opažamo pri terminih, ki prehajajo v splošni jezik in se s tem posplošijo ali pa celo dobijo nov pomen. Govorimo o t. i. determinologizaciji. Zelo primerljiv je proces s poimenovanji, ki se pojavljajo na internetu, verjetno tudi zato, ker se tehnologije zelo hitro spreminjajo in napredujejo. Če samo pomislimo na prvi znani pojav emotikona v računalniški komunikaciji – izmislil naj bi si ga informatik Scott Elliot Fahlman leta 1982, ko je bila povprečna velikost pomnilnika v računalniku 64 KB, wordov dokument z vprašanji, ki ste mi ga poslali, pa je velik 15 KB. Vidimo torej, kako zelo so se spremenile tehnologije v tem času in podobno je z besediščem, ki te tehnologije zadeva. Če se vrnemo na emotikone, emodžije, smajlije, smeške, čustvenčke ipd. – pri poimenovanjih v splošnem jeziku torej večinoma mislimo na vse te pojavitve v splošnem, ne glede na to, katerega od izrazov uporabimo, ko pa pišemo strokovno besedilo, je dobro, da te pojme podrobneje opredelimo.

3. Emotikoni so že skorajda postali samostojen jezik, neprestano pa nastajajo novi, ki poskušajo čim bolj zajeti mnoge čustvene odtenke in razpoloženja. Iz emotikonov je mogoče celo napisati pesem. Ali bi lahko emotikoni v prihodnosti celo nadomestili besedna sporočila in morda postali skupen jezik oziroma sredstvo sporazumevanja po svetu (»lingua franca«)? Bi lahko imeli enako vrednost kakor besedna sporočila?

Čeprav obstajajo poskusi prevodov celotnih romanov v jezik emodžijev, v jezik emodžijev je npr. Boštjan Gorenc v SLOLvenskih klasikah prevedel Kosovelovo pesem Kons 5, pred časom se je baje pojavil celo oglas za prevajalca iz jezika in v jezik emodžijev (za angleščino), in navkljub legitimnosti, ki mu jo daje vključenost v Unicodovo zbirko (mednarodni standard za zapis znakov, ki omogoča, da operacijski sistem prepozna besedilo drugih sistemov), pa se zdi, da bo ta jezik (p)ostal pomemben dodatek k elektronski komunikaciji, kot nadgradnja napisanega, jezika kot takega pa gotovo ne bo nadomestil. Nekateri indici sicer nakazujejo, da bi lahko z rabo emodžijev premostili kakšno jezikovno zagato. Študija rabe emodžijev v Španiji in Švici je namreč pokazala, da je večina od 20 najpogostejših emodžijev v obeh korpusih enaka, torej je raba v različnih jezikih verjetno primerljiva. Vendar pa je gotovo na mestu opozorilo, da gre pri tem za zelo enostavna sporočila, zato je emodžiji nikakor ne morejo nadomestiti kompleksnih sporočil ali celo strokovnega pisanja.

4. Marsikdo uporablja emotikone namesto besednega sporočila, tako kot mnogi uporabljajo razne okrajšave z namenom časovne ekonomičnosti. Ali menite, da to škoduje jezikovni zmožnosti ljudi?

Konkretnih študij, ki bi preučevale povezanost rabe emotikonov z jezikovno zmožnostjo posameznika, ne poznam. Paralele s kratkopisom, ki se je pojavljal zlasti v SMS-jih, pa se ponujajo kar same. Tovrstni popis raznoraznih možnosti krajsanja, grafoloških inovacij, torej predvsem igre z jezikom je obstajal tudi za slovenščino. Obstajali so različni natečaji za SMS-literaturo, že obstoječa literarna dela, tudi Biblija, so bila transkribirana v jezik SMS-jev, skratka, zelo podobno kot pri emodžijih. Pri tovrstnih inovacijah gre za igro z jezikom, ki pa je pogosto povezana s slengom in z modo v jeziku. Nekatere tuje študije pa so pokazale, da je jezikovna zmožnost mladih, ki zmorejo preklap med knjižnim jezikom in tovrstnimi popularnimi različicami, celo večja.

5. Emotikone pogosteje uporabljamo v sproščeni komunikaciji s prijatelji, manj v sporočilih, namenjenim osebam, s katerimi smo v bolj uradnem odnosu. Zakaj menite, da je tako? Ali res uporaba npr. enega smeška zmanjšuje vrednost zapisanemu oziroma deluje neresno ali celo nespoštljivo? Ali menite, da bi se lahko tako razumevanje rabe emotikonov v prihodnosti tudi spremenilo?

V večini formalnih besedil emotikoni, emodžiji ipd. niso primerni. Težko si predstavljam, da bi se v bližnji prihodnosti lahko zgodilo, da bi v osmrtnici dodali ☺, v prijavi za zaposlitev pa npr.

;-). Je pa res, da zaradi enega smeška v nekaterih formalnih, zlasti zasebnih besedilih verjetno ne bo nič hudo narobe. 😊 Vseeno pa je treba opozoriti, da moramo v takšnih primerih situacijo dobro pretehtati, saj komunikacija poteka na daljavo. Lahko se celo zgodi, da se razbije kakšen zid ali manjša prepreka v (pretirano) formalnem odnosu, lahko pa so posledice manj ugodne, zato kakšnih tektonskih premikov pri razumevanju tovrstne rabe emotikonov v prihodnje ne vidim.

4. 2 ANALIZA REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA: anketni vzorec

V raziskovalni nalogi me je zanimala dvojna raba in interpretacija emotikonov ter njihova starostna, miselna in družbena povezava. Iz teh razlogov sem se odločil za kar dve anketni skupini – dijake in profesorje. Sestavlil sem dva anketna vprašalnika in ju razdelil 348 dijakom (od 1. do 4. letnika) in 39 profesorjem I. gimnazije v Celju. Anketni vprašalnik je bil anonimen in je vseboval 29 vprašanj zaprtega tipa in eno vprašanje odprtega tipa (priloga k raziskovalni nalogi). V raziskovalni nalogi bom rabo in interpretacijo emotikonov prikazal z dveh stališč, dijakov in profesorjev. Analiziral bom rezultate anketnega vprašalnika, ki so ga reševali dijaki, in anketnega vprašalnika, ki so ga reševali profesorji. Nato bom v posebnem poglavju primerjal rezultate obeh anketnih vprašalnikov. Za začetek bom orisal anketni vzorec glede na spol in starost oziroma letnik.

Tabela 2: Anketirani dijaki glede na spol

Spol	Število	Odstotki
Moški	117	34 %
Ženski	231	66 %
Skupaj	348	100 %

Tabela 3: Anketirani dijaki glede na letnik

Letnik	Število	Odstotki
1. letnik	103	30 %
2. letnik	110	32 %
3. letnik	80	23 %
4. letnik	55	16 %

Tabela 4: Anketirani profesorji glede na spol

Spol	Število	Odstotki
Moški	5	13 %
Ženski	34	87 %
Skupaj	39	100 %

Tabela 5: Anketirani profesorji glede na starost

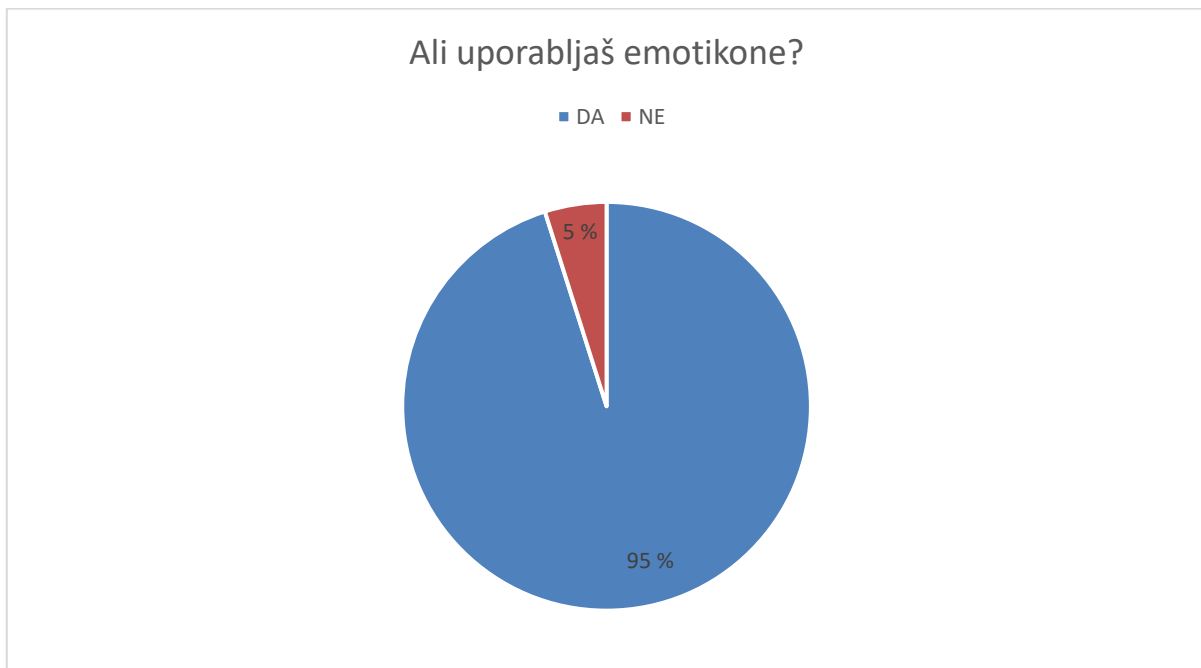
Starostna skupina	Število
Od 25 do 30 let	1
Od 31 do 40 let	3
Od 41 do 50 let	16
Od 51 do 60 let	16

Nad 60 let	3
SKUPAJ	39

4. 3 ANALIZA REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA: DIJAKI (n = 348)

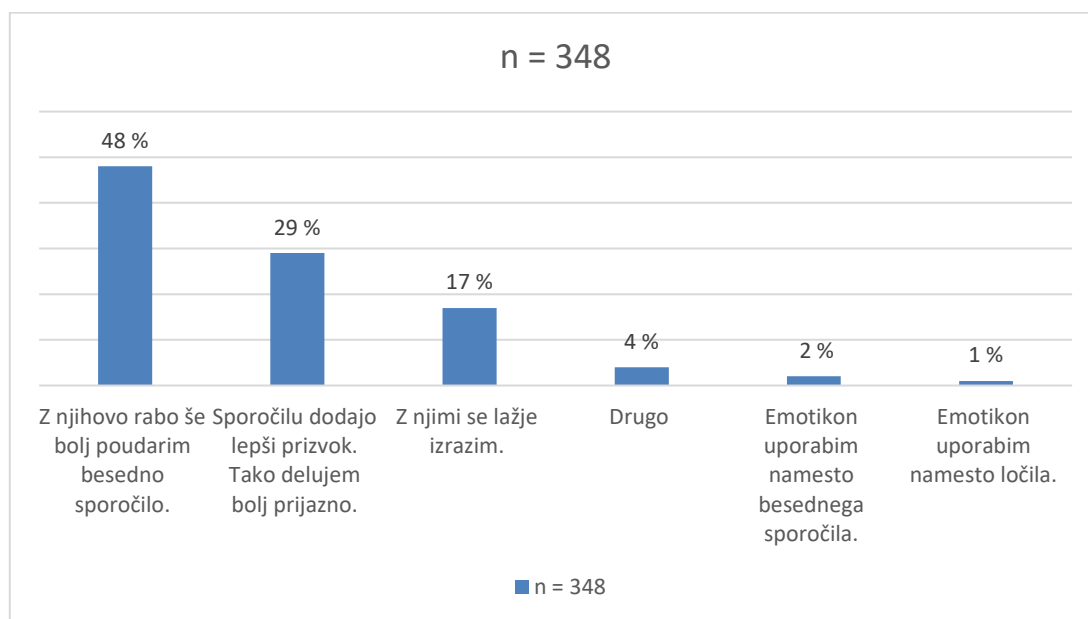
4. 3. 1 Raba emotikona

Grafikon 1: Raba emotikonov med anketiranimi (dijaki)

Grafikon 1 prikazuje odgovore dijakov na vprašanje, ali uporabljajo emotikone. Večina anketiranih, to je 331 dijakov oziroma 95 %, uporablja emotikone. Le manjšina, to je 17 dijakov oziroma 5 %, emotikonov ne uporablja.

Grafikon 2: Razlogi za rabo emotikonov (dijaki)

Grafikon 2 prikazuje odgovore anketiranih, ki so pri prejšnjem vprašanju odgovorili, da emotikone uporabljajo – teh je bilo 331 (95 %). Iz tega vzorca so anketirani odgovarjali na vprašanje o razlogih za rabo emotikonov. Največ anketiranih, to je 158 dijakov ali 48 %, z rabo emotikonov še bolj poudari besedno sporočilo. 95 dijakov ali 29 % je izpostavilo, da emotikon uporabijo, ker sporočilu doda lepši prizvok in tako delujejo prijazneje. Z emotikoni se lažje izrazi 55 anketiranih ali 17 %. Manjši delež dijakov emotikon uporabi iz drugih razlogov² (13 dijakov ali 4 %) ali namesto besednega sporočila (8 dijakov ali 2 %). Le 2 dijaka (1 %) emotikon uporabita namesto ločila.

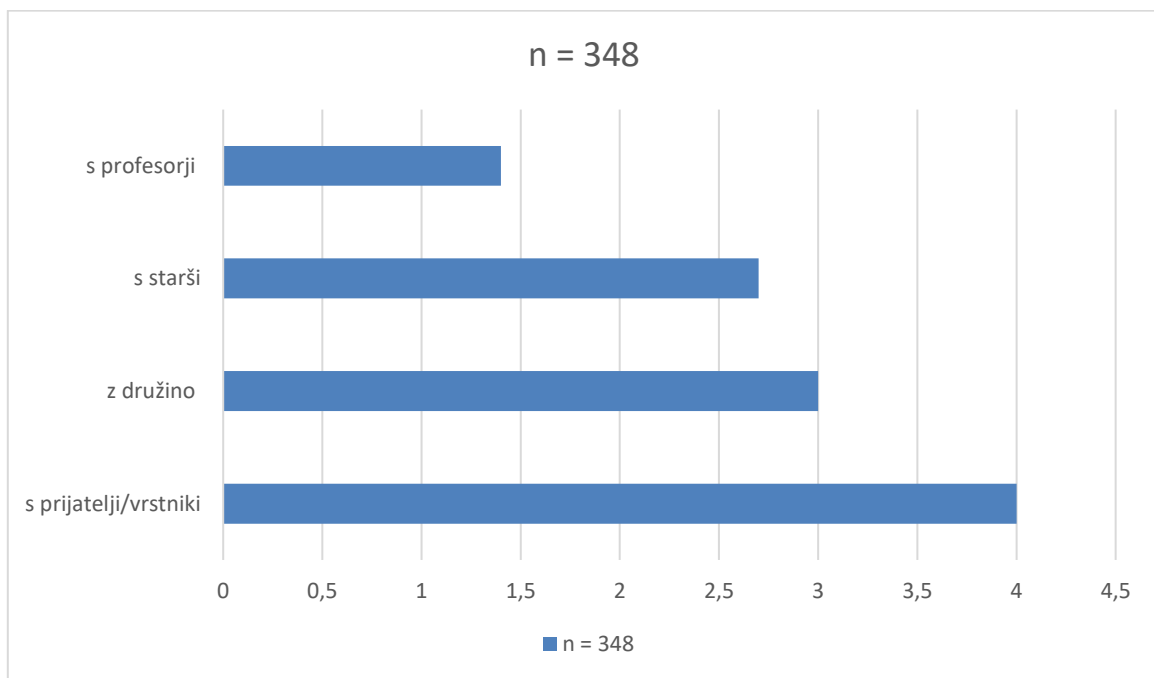
Tabela 6: Pogostost rabe emotikonov z osebami pri dijakih (dodatek grafikonu 3)

	1: nikoli	2: redko	3: občasno	4: pogosto	5: vedno	Povprečje
S starši	57	94	104	77	16	2,7
S profesorji	229	103	12	3	1	1,4
S prijatelji/ vrstniki	8	22	50	152	116	4,0
Z družino	36	76	115	93	28	3,0

Opomba: pri vsakem stolpcu je anketni vzorec 348 (n = 348). Najvišje vrednosti v vsakem stolpcu so odebeljene.

² Najpogostejši drugi razlogi za rabo emotikonov (g. 2): vse od naštetega, sarkazem, ironija ipd.

Grafikon 3: Pogostost rabe emotikonov z osebami (dijaki)

Grafikon 3 prikazuje pogostost rabe emotikonov z določenimi osebami. Vrednosti anketiranih so prikazane v tabeli 6. Analiziral bom povprečne vrednosti. Iz grafikona je razvidno, da dijaki emotikone največkrat uporabljajo v pogovoru s prijatelji oziroma vrstniki (povprečna vrednost 4,0 – pogosto). Za tem sledijo družina (pov. 3,0 – občasno), starši (pov. 2,7 – (skoraj) občasno). Na zadnjem mestu so profesorji s povprečno vrednostjo 1,4, kar lahko uvrstimo v kategorijo nikoli.

Op. a.: *Razlikovanje pojmov starši in družina. S pojmom družina je bila mišljena celotna, razširjena družina (bratje, seste, bratrance, sestrične, tete, strici ipd.).*

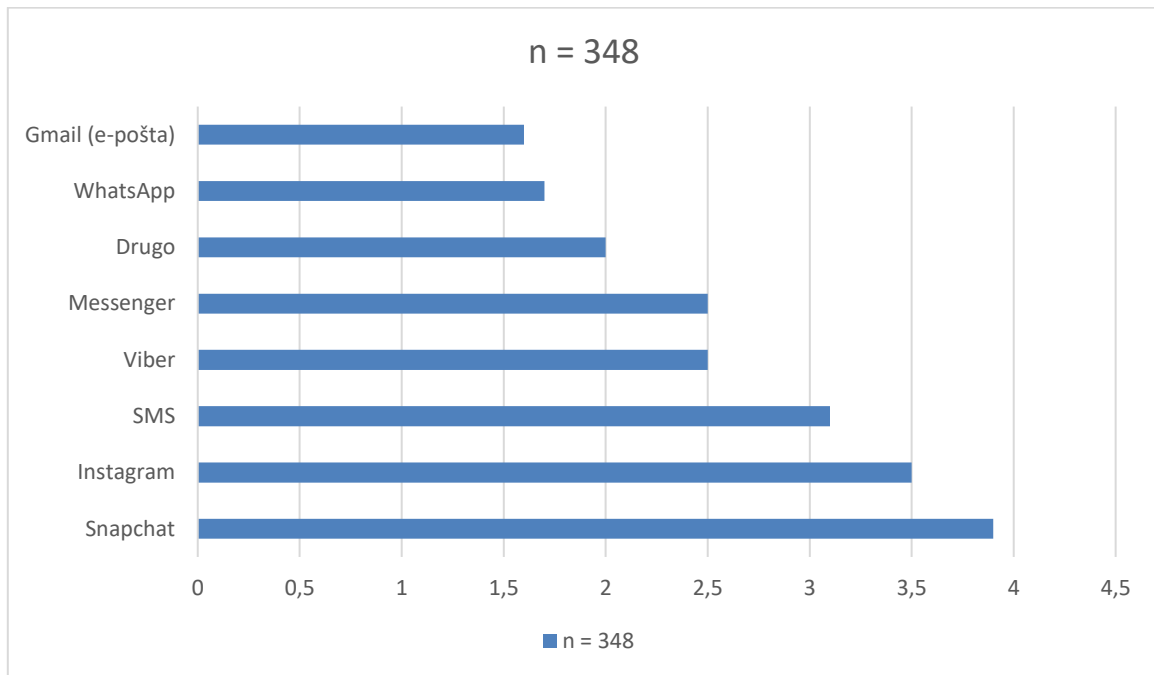
Tabela 7: Pogostost uporabe emotikonov v elektronskih medijih pri dijakih (dodatek grafikonu 4)

	1: nikoli	2: redko	3: občasno	4: pogosto	5: vedno	Povprečje
SMS	28	68	103	124	25	3,1
Gmail	196	117	28	5	2	1,6
Snapchat	21	18	41	159	109	3,9
Instagram	38	27	73	141	69	3,5
Viber	127	54	73	66	28	2,5
WhatsApp	237	37	26	30	18	1,7
Messenger	114	66	69	64	35	2,5
Drugo	187	44	61	32	24	2,0

Opomba: pri vsakem stolpcu je anketni vzorec 348 (n = 348). Najvišje vrednosti v vsakem stolpcu so odebeljene. Vrednosti v tabeli so le številčne.

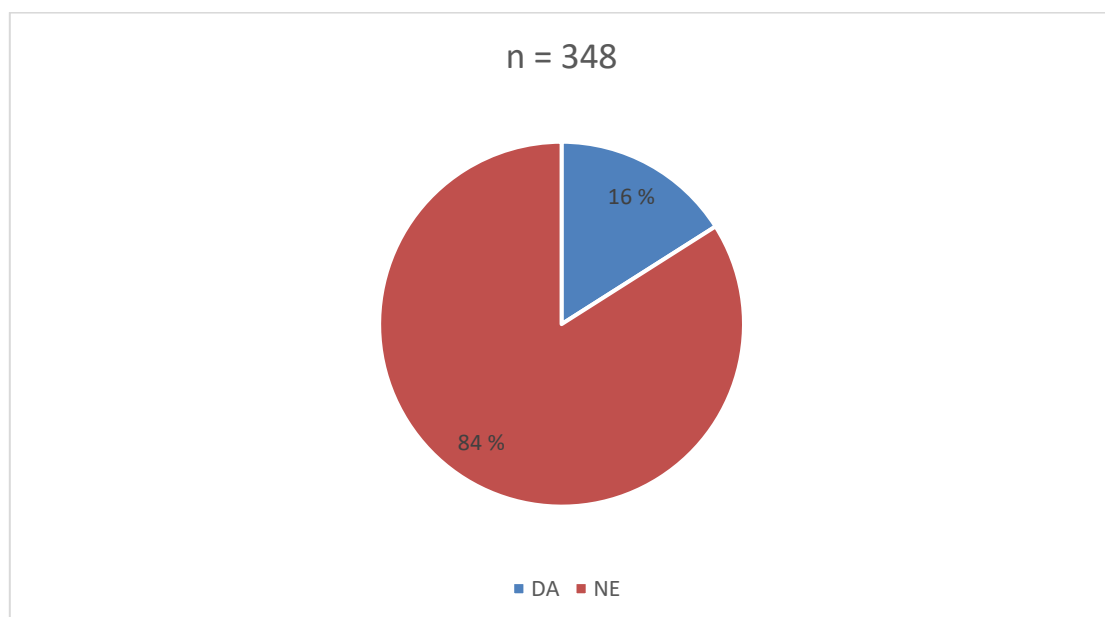

Grafikon 4: Pogostost uporabe emotikonov v elektronskih medijih (dijaki)

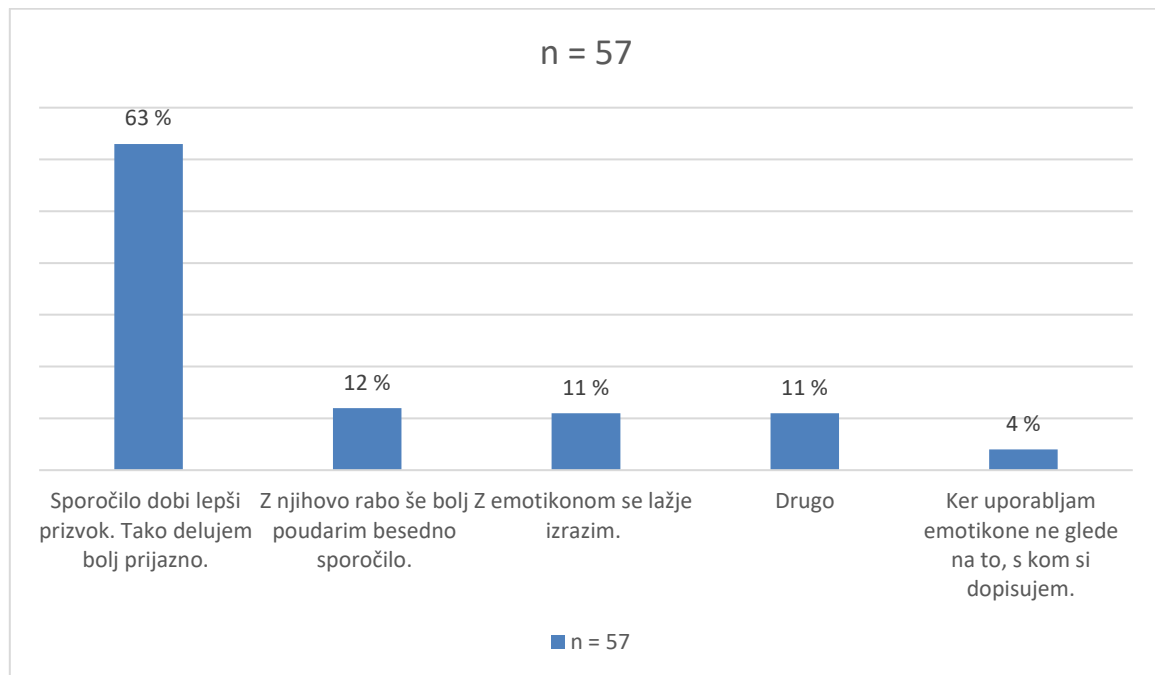
Grafikon 4 prikazuje pogostost rabe emotikonov v elektronskih medijih ali družbenih omrežjih. V tabeli 7 so prikazane številčne vrednosti anketiranih oziroma njihovi odgovori po stopnjah (od nikoli do vedno). Pri analizi bom v poštev vzel povprečje, ki sem ga prikazal na grafikonu. Iz grafikona je torej razvidno, da dijaki najpogosteje emotikone uporabljajo na družbenem omrežju Snapchat (povprečna vrednost 3,9). Temu sledijo ostala omrežja oziroma mediji, med katerimi je z najnižjo povprečno vrednostjo (1,6) elektronski medij Gmail (e-pošta). Iz tega lahko sklepamo, da dijaki emotikone najpogosteje uporabljajo na Snapchatu in najmanj pogosto na WhatsAppu.

Grafikon 5: Raba emotikonov v pogovoru s profesorji (dijaki)

Grafikon 5 prikazuje odgovore dijakov na vprašanje, ali emotikone uporabljajo v pogovoru s profesorji. Večina anketiranih, to je 291 dijakov oziroma 84 %, je poudarila, da v pogovoru s profesorji emotikonov ne uporabljajo. Manjši del, 57 dijakov oziroma 16 %, je na vprašanje odgovorilo pritrdilno, kar pomeni, da emotikone v pogovoru s profesorji uporabljajo.

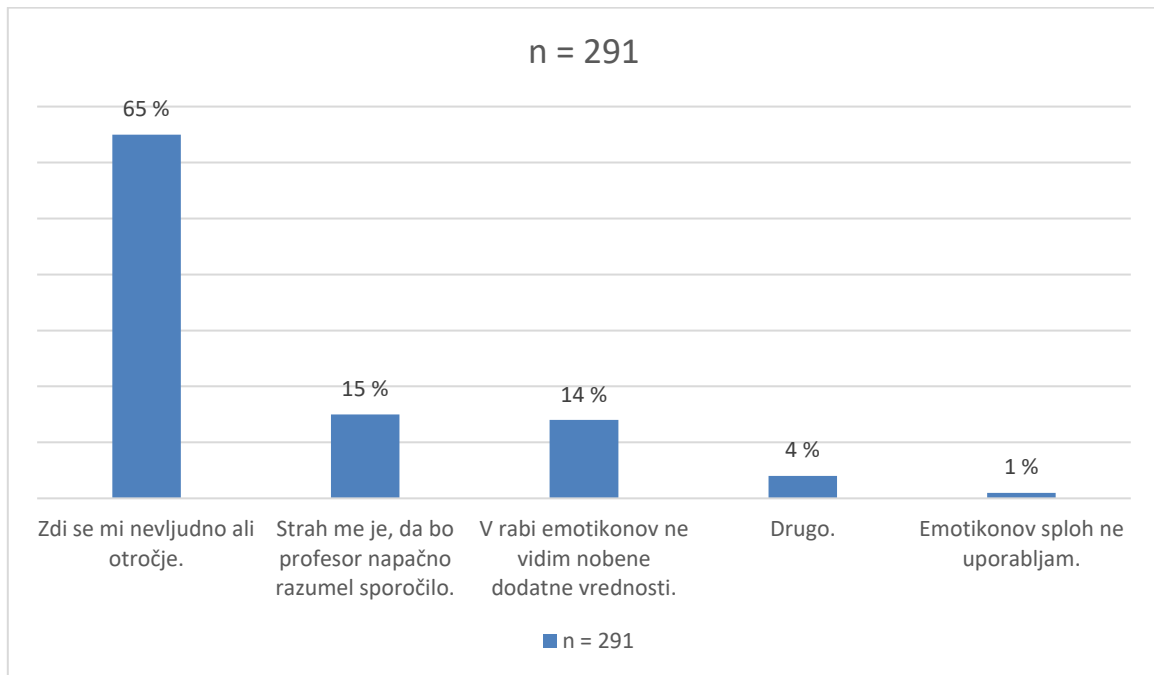
Grafikon 6: Razlogi za rabo emotikonov v pogovoru s profesorji (dijaki)

Grafikon 6 prikazuje razloge za rabo emotikonov v pogovoru s profesorji. Anketni vzorec (n) je v tem primeru 57, saj je 57 dijakov pri prejšnjem vprašanju odgovorilo, da v pogovoru s profesorji uporablja emotikone. Večina anketiranih, to je 36 dijakov ali 63 %, pravi, da z rabo emotikona sporočilo dobi lepši prizvok in tako delujejo prijazneje. 7 dijakov oziroma 12 % z rabo emotikonov še bolj poudari besedno sporočilo. 6 dijakov (11 %) pravi, da se z emotikonom lažje izrazi, prav tako 6 dijakov (11 %) emotikon v pogovoru s profesorjem uporabi iz drugih razlogov³. Le 2 dijaka (4 %) uporabljata emotikon v pogovoru s profesorji zaradi tega, ker uporabljata emotikon ne glede na to, s kom si dopisujeta.

³ Najpogostejši drugi razlogi za rabo emotikonov v pogovoru s profesorji (g. 6): *Le pri določenih profesorjih, ker ima lep in prijazen prizvok./Ker se razumeva dovolj, da vem, da lahko.*

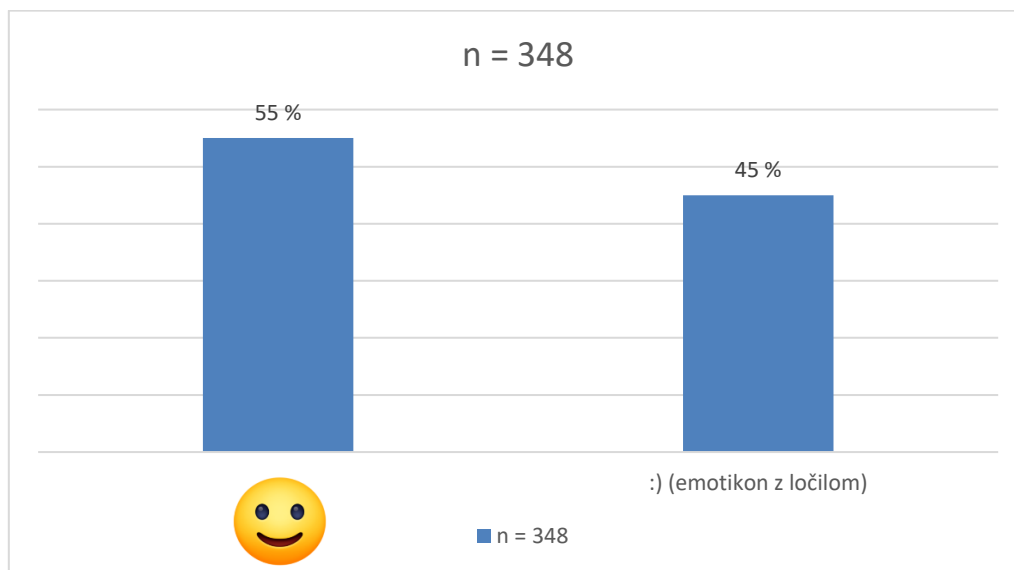
Grafikon 7: Razlogi za nerabo emotikona v pogovoru s profesorji (dijaki)

Grafikon 7 prikazuje razloge za nerabo emotikonov v pogovoru s profesorji. Anketni vzorec (n) je v tem primeru 291, saj je 291 dijakov pri prejšnjem vprašanju odgovorilo, da v pogovoru s profesorji emotikonov ne uporablja. Večina anketiranih, to je 188 dijakov ali 65 %, pravi, da se jim raba emotikonov zdi nevljudna ali otročja. Manjši delež dijakov, ki znaša 44 dijakov oziroma 15 %, je izpostavil, da jih je strah, da bo profesor napačno razumel sporočilo, če uporabijo emotikon. 42 dijakov (14 %) v rabi emotikonov ne vidi nobene dodatne vrednosti, 13 dijakov (4 %) pa emotikonov ne uporabijo iz drugih razlogov⁴. 4 dijaki (1 %) emotikonov sploh ne uporabljajo.

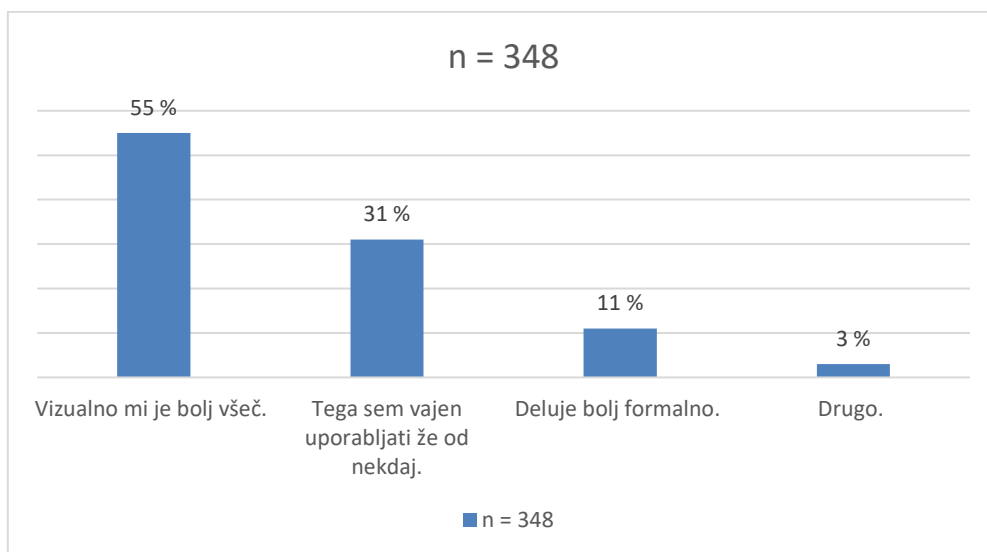
⁴ Najpogostejši drugi razlogi za nerabo emotikonov v pogovoru s profesorji (g. 7): *Ne zdi se mi primerno glede na najin odnos./Zaradi spoštljivega pristopa./Ne zdi se mi spoštljivo./Ne zdi se mi profesionalno.*

Grafikon 8: Prikaz emotikona (dijaki)

Grafikon 8 prikazuje odgovore dijakov na vprašanje, kateri prikaz emotikona uporabijo pogosteje. 190 dijakov oziroma 55 % uporablja slikovni prikaz emotikona pogosteje, medtem ko 158 dijakov ali 45 % raje uporabi emotikon z ločilom.

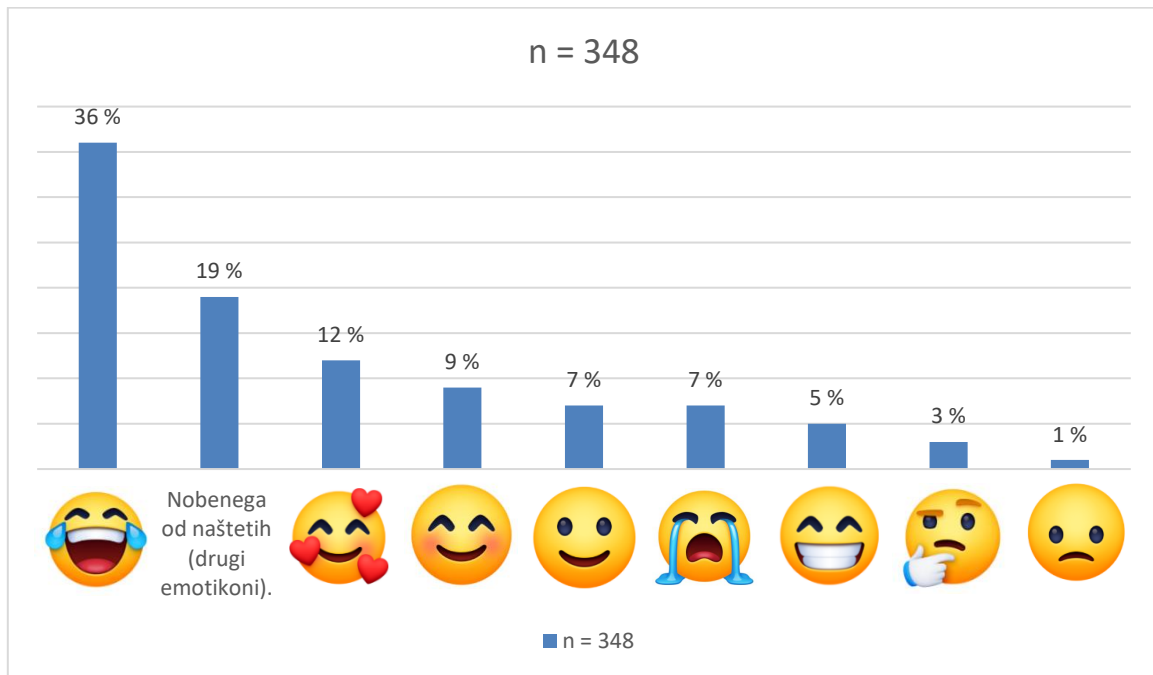
Grafikon 9: Razlogi za rabo določenega prikaza emotikona (dijaki)

Grafikon 9 prikazuje razloge za rabo posameznega prikaza emotikona. Največ dijakov, to je 193 dijakov ali 55 %, uporablja določen prikaz emotikona le zaradi vizualnega efekta. 107 dijakov ali 31 % je vajeno ta prikaz uporabljati že od nekdaj, medtem ko se manjši delež, ki znaša 38 dijakov ali 11 % sklicuje na formalnost prikaza. 10 dijakov (3 %) uporablja to vrsto prikaza zaradi drugih razlogov⁵.

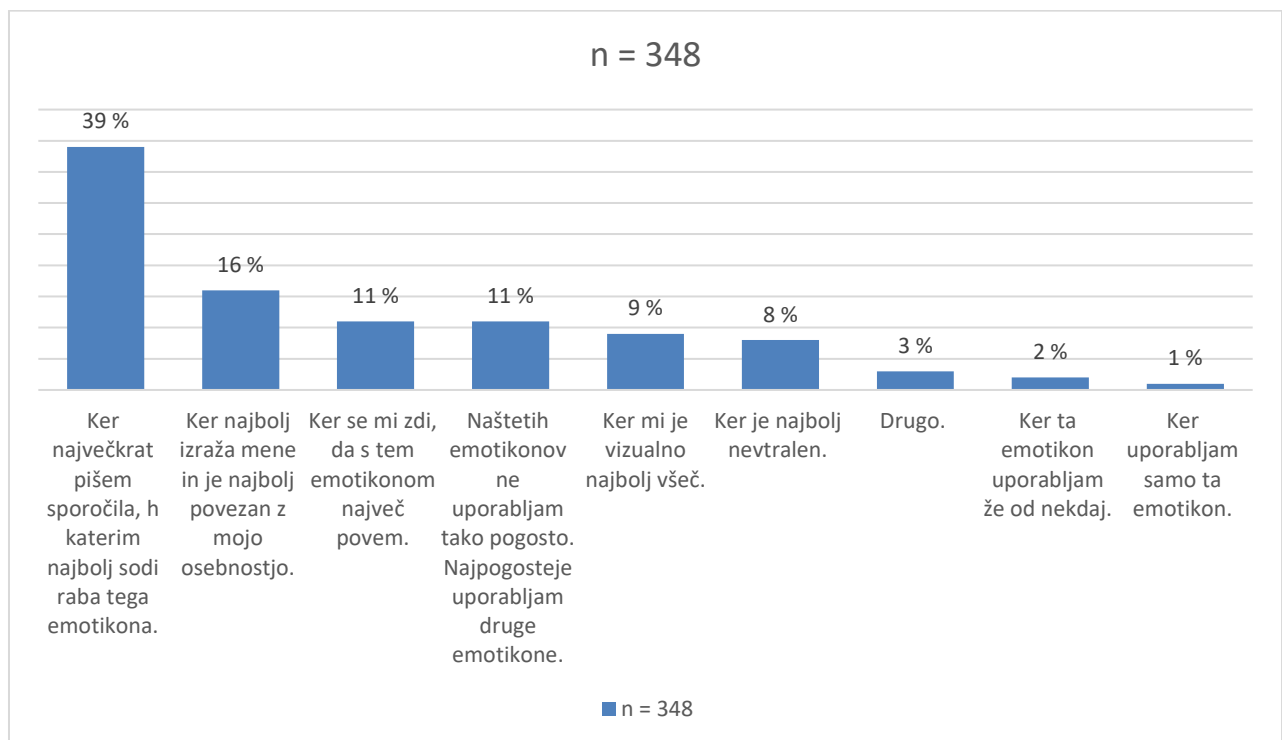
⁵ Najpogostejši drugi razlogi za rabo določenega prikaza emotikona (g. 9): *Hitrejša, učinkovitejša uporaba./ Sarkazem./S to vrsto emotikona lahko izrazim največ čustev.*

Grafikon 10: Najpogosteje uporabljeni emotikon (dijaki)

Grafikon 10 prikazuje najpogosteje uporabljene emotikone med anketiranimi. Največ anketiranih, to je 127 dijakov ali 36 %, najpogosteje uporabi *Face with Tears of Joy* (smiško, ki se joče od smeha). Temu sledijo dijaki, ki najpogosteje uporabljajo druge emotikone, ki niso bili med naštetimi (65 anketiranih ali 19 %). 43 dijakov (12 %) najpogosteje uporabi *Smiling Face with Hearts* (»smiško s srčki okoli glave«), 33 dijakov (9 %) pa *Smiling Face with Smiling Eyes* (»smiško, ki se smeji tudi z očmi«). 26 dijakov (7 %) je izbralo *Slightly Smiling Face*, 23 dijakov (7 %) *Loudly Crying Face*. V manjših deležih so anketirani tudi izbrali *Beaming Face with Smiling Eyes* (17 dijakov ali 5 %), *Thinking Face* (10 dijakov ali 3 %) in *Slightly Frowning Face* (le 4 dijaki oziroma 1 %).

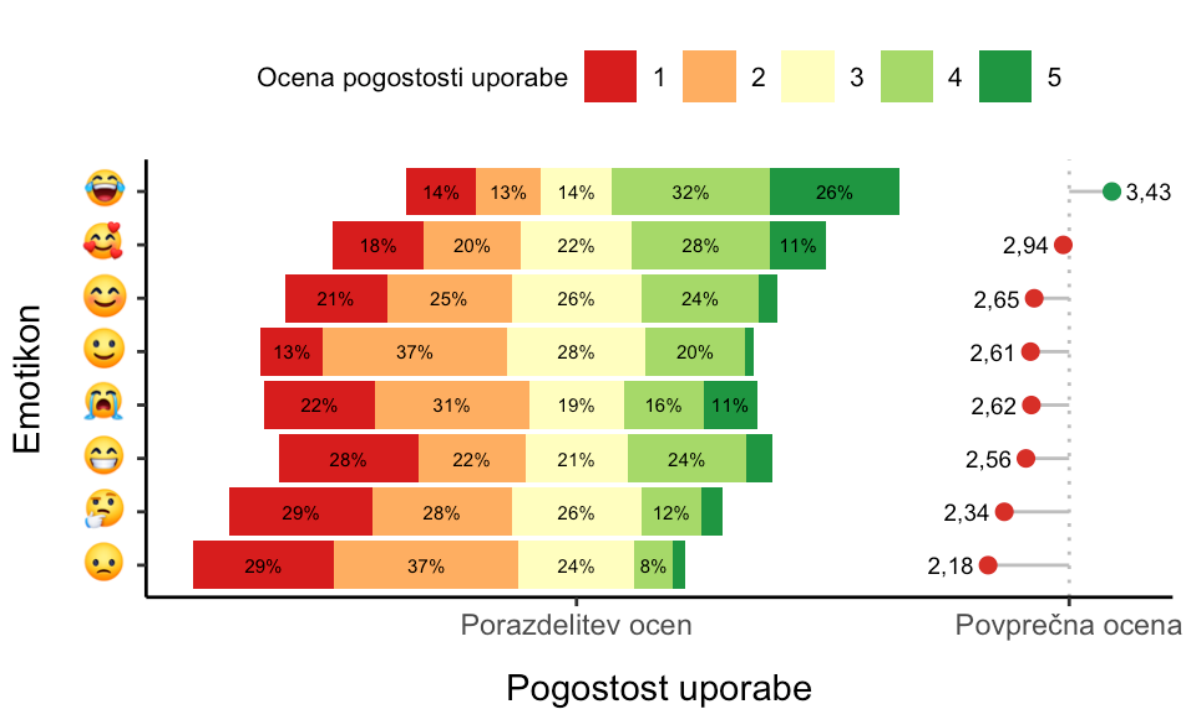
Grafikon 11: Razlogi za izbiro najpogostejšega emotikona (dijaki)

Grafikon 11 prikazuje različne razloge anketiranih za izbiro najpogosteje uporabljenega emotikona. Največ dijakov, to je 135 dijakov ali 39 %, največkrat piše sporočila, h katerim najbolj sodi uporaba izbranega emotikona. Izbira emotikonov je povezana tudi z osebnostjo in izražanjem, saj je to možnost izbralo 54 dijakov (16 %). 40 dijakov (11 %) je pozornih na sporočilnost emotikona in ve, da s tem emotikonom največ pove, medtem ko številčno podoben delež (38 dijakov ali 11 %) najpogosteje uporablja druge emotikone. V manjših odstotkih so prisotni tudi ostali odgovori – 32 dijakov (9 %) najpogosteje uporabi izbrani emotikon zaradi vizualne privlačnosti, 9 dijakov (3 %) iz drugih razlogov⁶. 8 anketiranih (2 %) pravi, da ta emotikon uporablja že od nekdaj, le 4 dijaki, kar znaša 1 %, pa uporabljajo samo ta emotikon.

⁶ Najpogostejši drugi razlogi za izbiro najpogostejšega emotikona (g. 11): *Ker se mi zdi zabaven oziroma smešen./Sarkazem.*

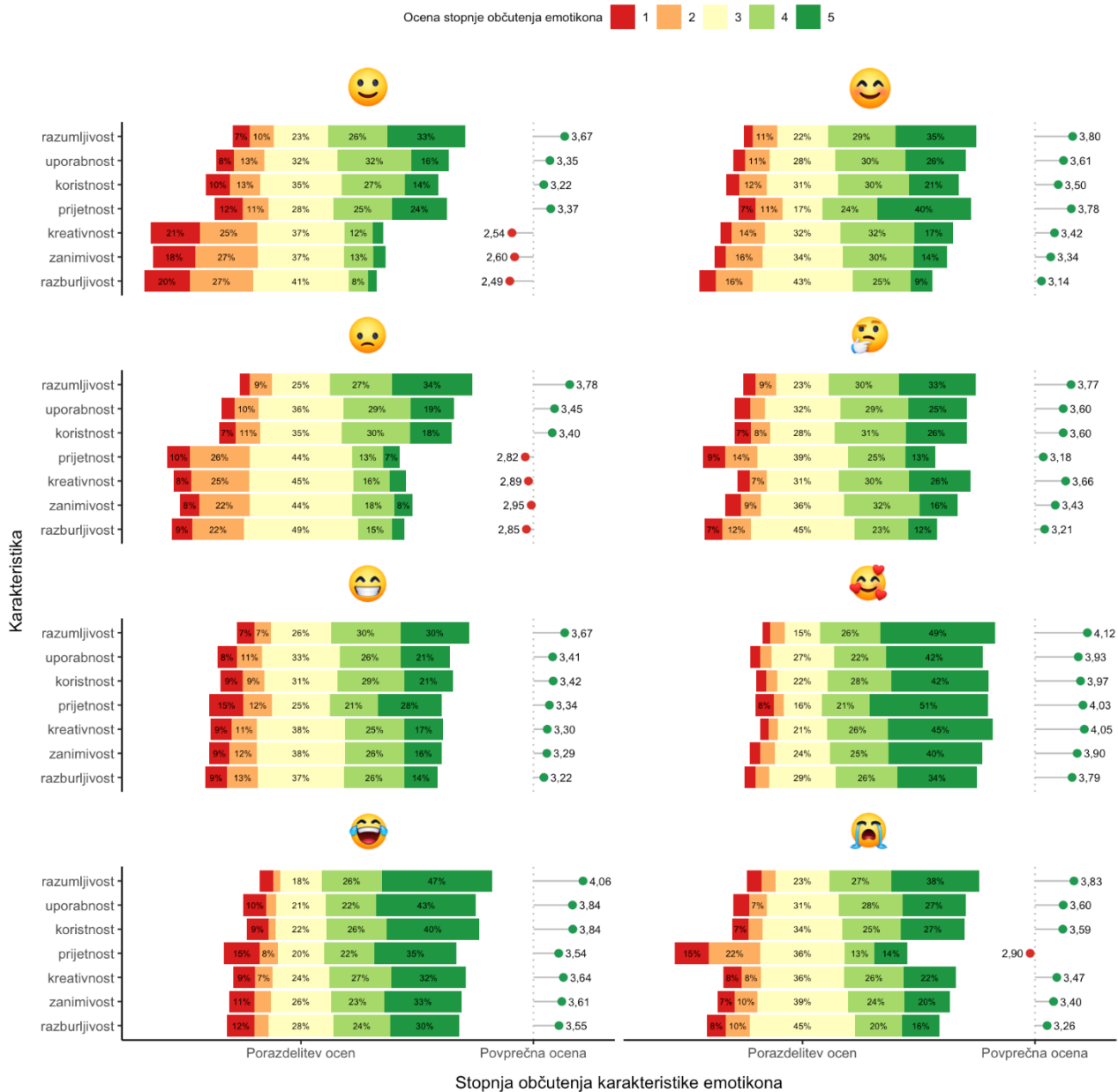
Grafikon 12: Pogostost uporabe vseh emotikonov (dijaki)

Grafikon 12 prikazuje pogostost uporabe emotikonov, kjer je za vsak emotikon prikazana porazdelitev ocen od 1 (rdeča) do 5 (zelena). Poleg tega je pri vsakem emotikonu vključena še povprečna ocena, kjer so nadpovprečne (> 3) vrednosti označene z zeleno barvo in podpovprečne (< 3) z rdečo barvo. Vrednost 3 je nevtralna sredina. Navpična črtkana črta predstavlja povprečje z vrednostjo 3. Dijaki so se držali lestvice: 1 – nikoli, 2 – redko, 3 – občasno, 4 – pogosto, 5 – vedno. Pri analizi se bomo držali povprečnih vrednosti oziroma ocen. Prikazano je, da dijaki najpogosteje uporabljajo emotikon, ki se joče od smeha (nadpovprečna vrednost 3,43), blizu nevtralne sredine (povprečne ocene 3) je tudi emotikon s srčki okoli glave. Sledijo ostali emotikoni razvrščeni glede na pogostost uporabe. Najmanj pogost je žalosten emotikon, ki ima tudi najnižjo povprečno oceno (najnižja podpovprečna vrednost 2,18), torej največji odklon od nevtralne sredine.

4. 3. 2. Interpretacija emotikona

Grafikon 13: Stopnja občutenja karakteristike emotikona (dijaki)

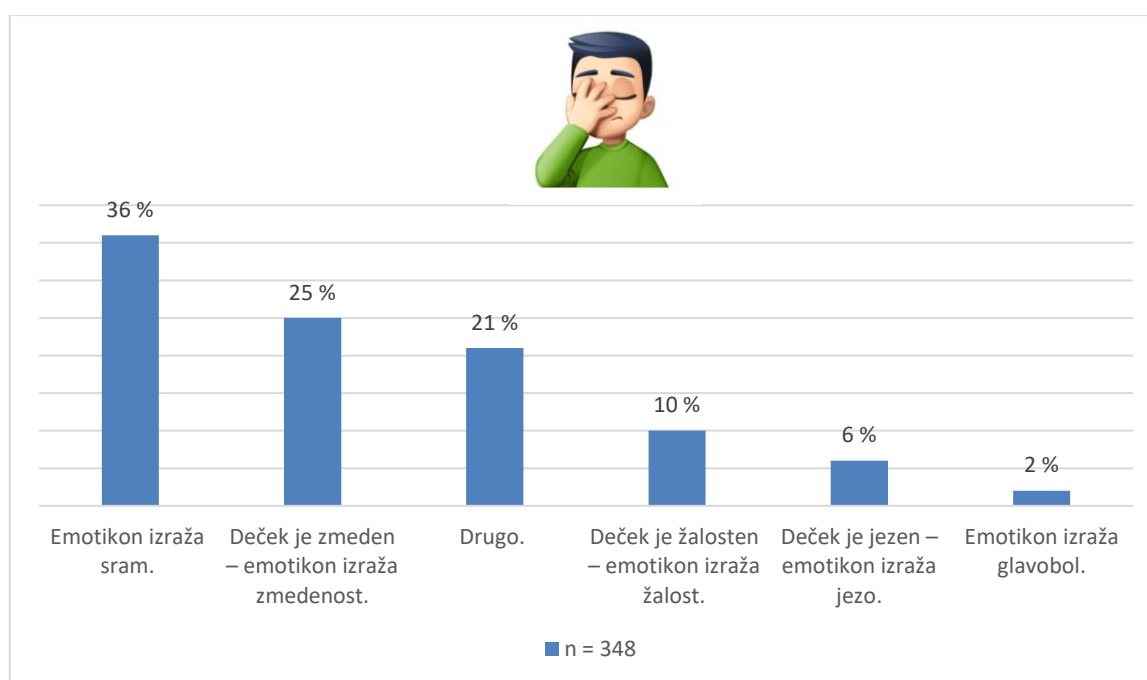
Grafikoni v sklopu⁷ »Grafikon 13« prikazujejo stopnjo občutenja karakteristike emotikona. Za vsak emotikon je prikazana porazdelitev ocen od 1 (rdeča) do 5 (zelena). Poleg tega je pri vsakem emotikonu vključena še povprečna ocena po karakteristiki, kjer so nadpovprečne (> 3) vrednosti označene z zeleno barvo in podpovprečne (< 3) z rdečo barvo. Navpična črtkana črta predstavlja povprečje z vrednostjo (3). Iz grafikonov lahko razberemo sledeče. Osredotočimo se na grafikone, ki imajo poleg nadpovprečnih vrednosti tudi podpovprečne. Če si ogledamo grafikon, ki prikazuje navaden smeško, in grafikon, ki prikazuje žalosten smeško, lahko opazimo določene podobnosti. Dijakom se zdita oba emotikona razumljiva

⁷ Več grafikonov na tej strani sem poimenoval z enim sklopom Grafikon 13.

(P 3,67 in 3,78), uporabna (P 3,35 in 3,45) in koristna (P 3,22 in 3,40) – te vrednosti so nadpovprečne (> 3) in prikazane z zelenim krogcem. Poleg nadpovprečnih so pri teh dveh emotikonih prisotne tudi podpovprečne vrednosti. Glede na te se zdita dijakom ta emotikona nekreativna (P 2,54 in 2,89), nezanimiva (P 2,60 in 2,95) ter nerazburljiva (P 2,49 in 2,85). Do razlikovanja pride pri karakteristiki *prijetnost*, saj se vesel emotikon (navaden smeško) zdi dijakom prijeten (P 3,37), žalosten emotikon pa neprijeten (P 2,82). Pri zadnjem emotikonu (ta, ki joče) je prav tako prisotna podpovprečna vrednost, in sicer pri prijatnosti. Dijakom se zdi ta emotikon neprijeten (P 2,90). Ostale karakteristike tega emotikona so pozitivne ali nadpovprečne.

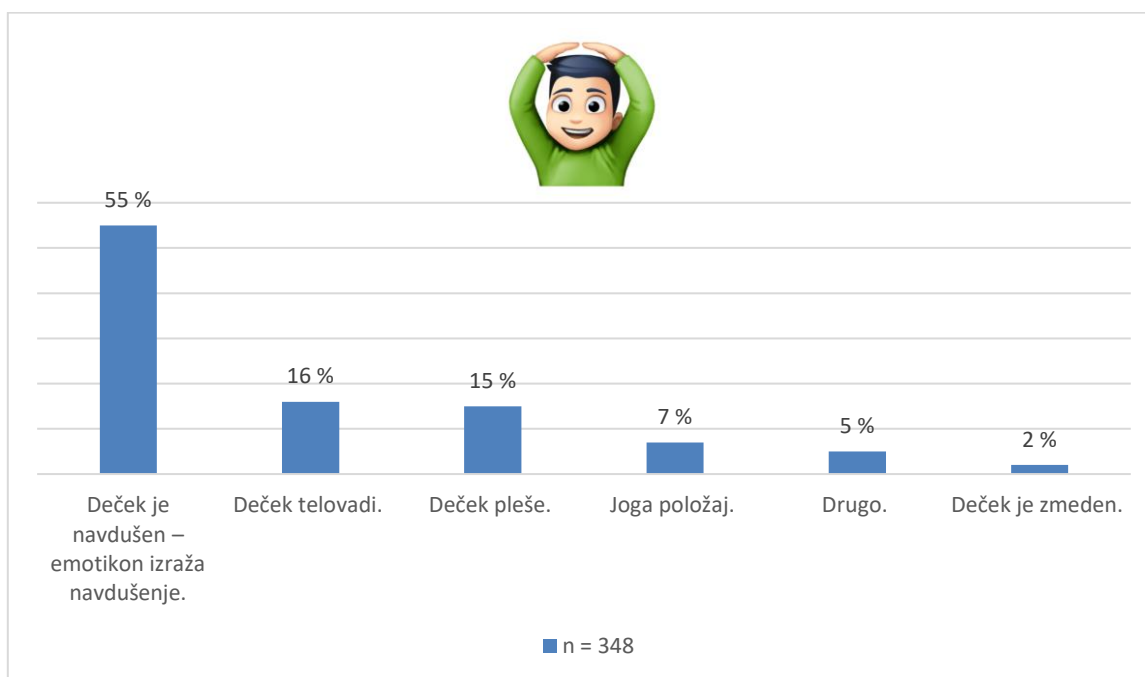
Grafikon 14: Razumevanje emotikona *Deček z roko na obrazu* (dijaki)

Grafikon 14 prikazuje razumevanje emotikona *Deček z roko na obrazu*. Večina anketiranih, to je 125 dijakov ali 36 %, meni, da emotikon izraža sram. 87 dijakov oziroma 25 % meni, da je deček zmeden, torej emotikon izraža zmedenost, 73 dijakov (21 %) pa razume ta emotikon drugače⁸. 35 dijakov (10 %) meni, da emotikon izraža žalost, 21 dijakov (6 %) pa, da emotikon izraža jezo. Le 7 anketiranih meni, da emotikon izraža glavobol.

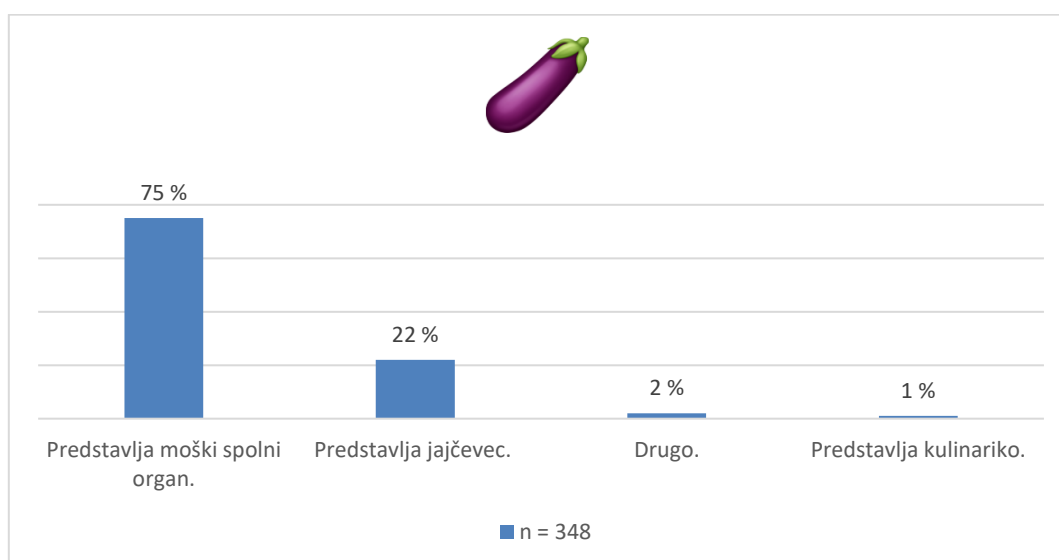
⁸ Najpogostejše druge interpretacije (g. 14): razočaranje, nejevolja, obup, obžalovanje, zgražanje, sprenevedanje, zmeta ipd.

Grafikon 15: Razumevanje emotikona *Deček z rokama na glavi* (dijaki)

Grafikon 15 prikazuje razumevanje emotikona *Deček z rokama na glavi*. Malo več kot polovica anketiranih (190 dijakov ali 55 %) meni, da emotikon izraža navdušenje. 54 dijakov ali 16 % je izpostavilo, da deček telovadi, medtem ko je 53 dijakov oziroma 15 % označilo, da deček pleše. V manjših vrednostih so bili prisotni tudi ostali odgovori – 25 dijakov (7 %) meni, da emotikon predstavlja joga položaj, 19 dijakov (5 %), da emotikon predstavlja nekaj drugega⁹, le 7 dijakov ali 2 % pa, da je deček zmeden.

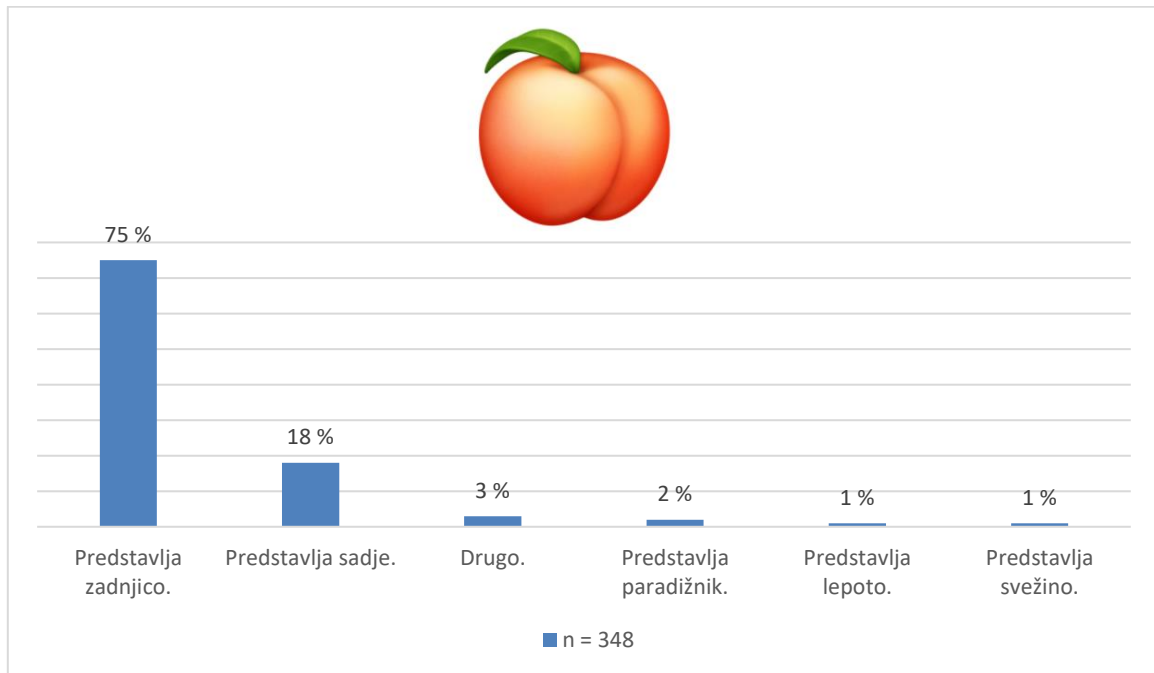
Grafikon 16: Razumevanje emotikona *Jajčevce* (dijaki)

⁹ Druge interpretacije emotikona (g. 15): Ščiti si glavo./Norčuje se./Emotikon izraža veliko veselje./Emotikon izraža presenečenje./Zavaruje se pred dežjem.

Grafikon 16 prikazuje razumevanje emotikona *Jajčevac*. Velika večina anketiranih, to je 262 dijakov oziroma 75 % meni, da emotikon predstavlja moški spolni organ. 77 dijakov (22 %) si ta emotikon interpretira kot jajčevac, 6 dijakov (2 %) pa kot nekaj drugega¹⁰. Le 3 dijaki (1 %) menijo, da emotikon predstavlja kulinariko.

Grafikon 17: Razumevanje emotikona *Breskev* (dijaki)

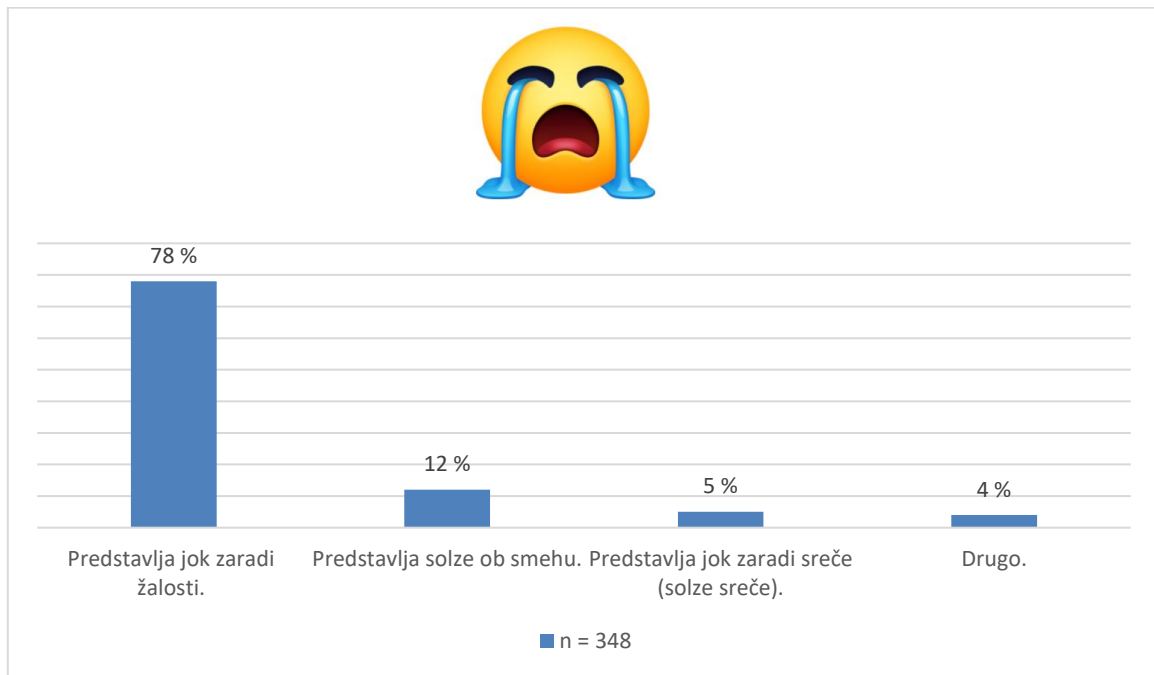

Grafikon 17 prikazuje rabo emotikona *Breskev*. Večina anketiranih, to je 261 dijakov ali 75 % meni, da emotikon predstavlja zadnjico. Nekoliko manj anketiranih, to je 63 dijakov ali 18 % meni, da emotikon predstavlja sadje, 9 dijakov (3 %) pa, da predstavlja nekaj drugega¹¹. Le 7 dijakov (2 %) meni, da ta emotikon predstavlja paradižnik, 5 dijakov (1 %), da predstavlja lepoto in 3 dijaki (1 %), da predstavlja svežino.

¹⁰ Druge interpretacije emotikona (g. 16): kuhinjski pripomoček ipd.

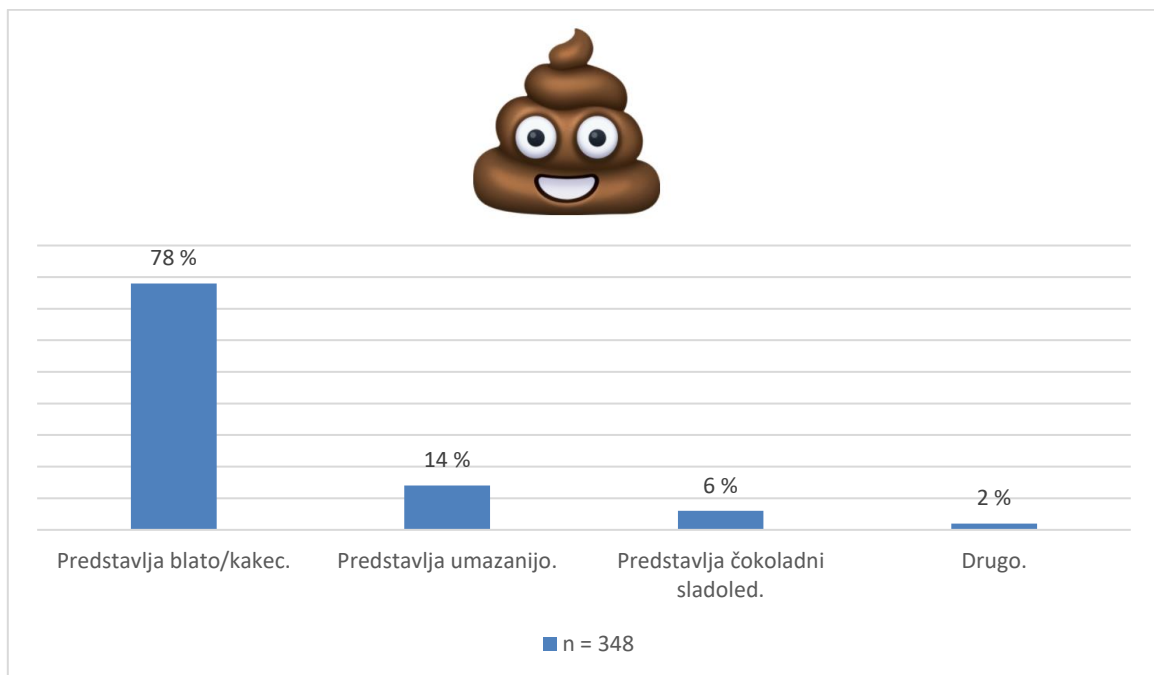
¹¹ Druge interpretacije emotikona (g. 17): Spominja me na prizor z breskvijo iz filma./Breskev.

Grafikon 18: Razumevanje emotikona *Jok* (dijaki)

Grafikon 18 prikazuje razumevanje emotikona *Jok*. 273 dijakov oziroma 78 % meni, da ta emotikon predstavlja jok zaradi žalosti, medtem ko 43 dijakov (12 %) meni, da emotikon predstavlja solze ob smehu. 17 dijakov (5 %) pravi, da predstavlja jok zaradi sreče (solze sreče), 15 dijakov (4 %) pa v tem emotikonu razbere drug pomen¹².

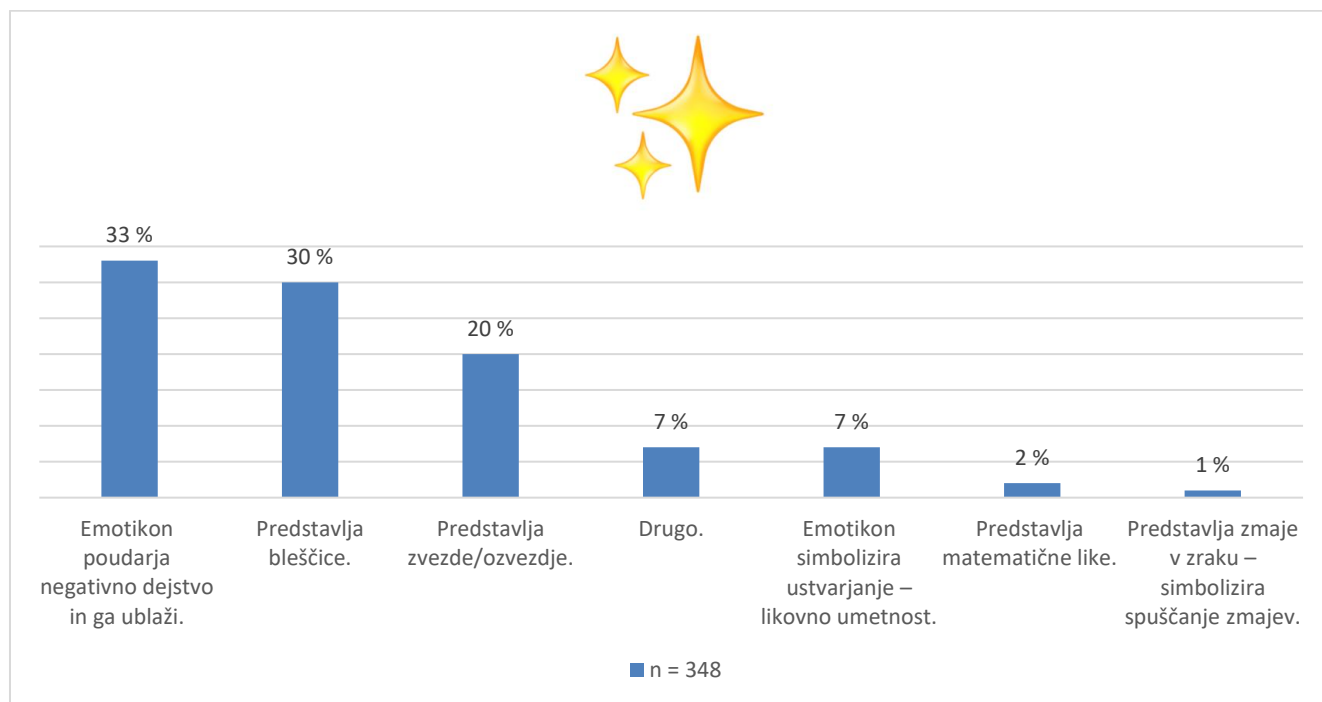
Grafikon 19: Razumevanje emotikona *Kakec* (dijaki)

¹² Druge interpretacije emotikona (g. 18): nelagodje, sarkastična žalost/jok, depresija, užaljenost ipd.

Grafikon 19 prikazuje razumevanje emotikona *Kakec*. Kar 271 anketiranih oziroma 78 % meni, da emotikon predstavlja blato oziroma kakec. 48 dijakov (14 %) pravi, da emotikon predstavlja umazanijo, medtem ko le manjšina, to je 21 dijakov (6 %) ta emotikon vidi kot čokoladni sladoled. Samo 8 dijakov (2 %) ta emotikon razume drugače¹³.

Grafikon 20: Razumevanje emotikona *Bleščice* (dijaki)

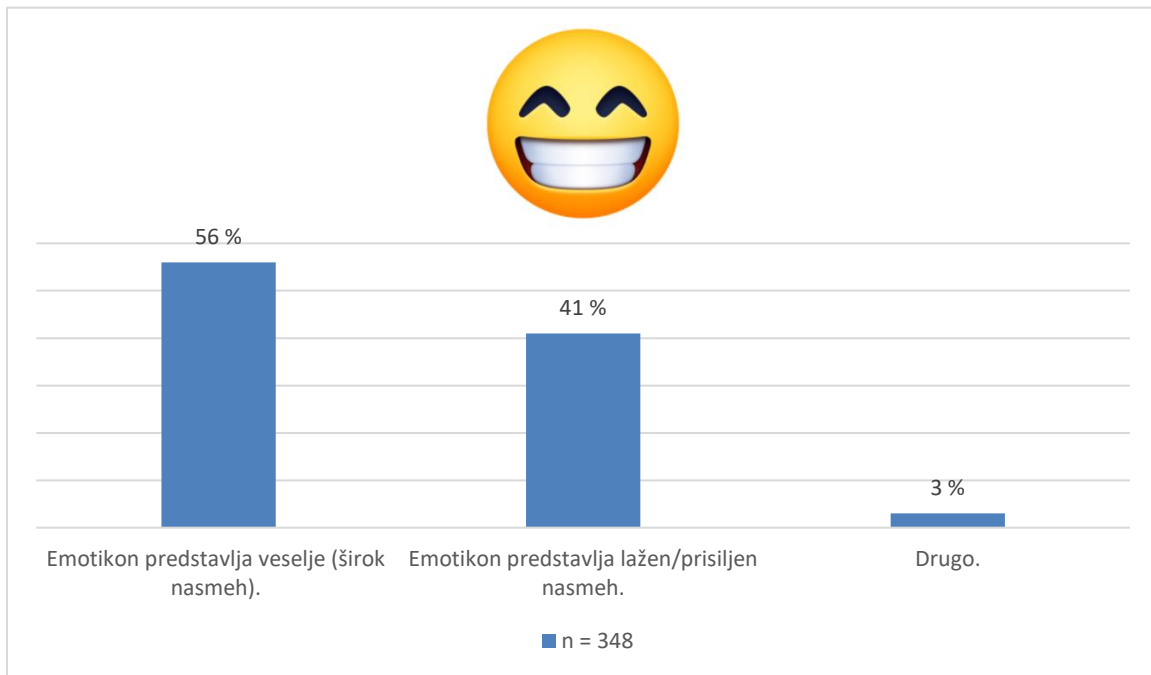

Grafikon 20 prikazuje razumevanje emotikona *Bleščice*. Vrednosti so tukaj nekoliko bolj razporejene. 116 dijakov (33 %) misli, da ta emotikon poudari negativno dejstvo in ga ublaži. Nekoliko manj dijakov, to so 103 ali 30 %, meni, da emotikon predstavlja bleščice, 71 dijakov (20 %) pa meni, da so to zvezde. 26 dijakov (7 %) pravi, da predstavlja nekaj drugega¹⁴, 24 dijakov (7 %) meni, da je ta emotikon povezan z likovno umetnostjo. Le 6 dijakov (2 %) pravi, da emotikon predstavlja matematične like, le 2 dijaka (1 %) pa pravita, da so to zmaji.

¹³ Druge interpretacije emotikona (g. 19): Nekaj smešnega./Da je nekaj zanič.

¹⁴ Druge interpretacije emotikona (g. 20): Ko hočeš nekaj poudariti s smešnim naglasom./Če je uporabljen kot oklepaji, nekaj poudarja/poudari./Stres.

Grafikon 21: Razumevanje emotikona *Nasmeh* (dijaki)

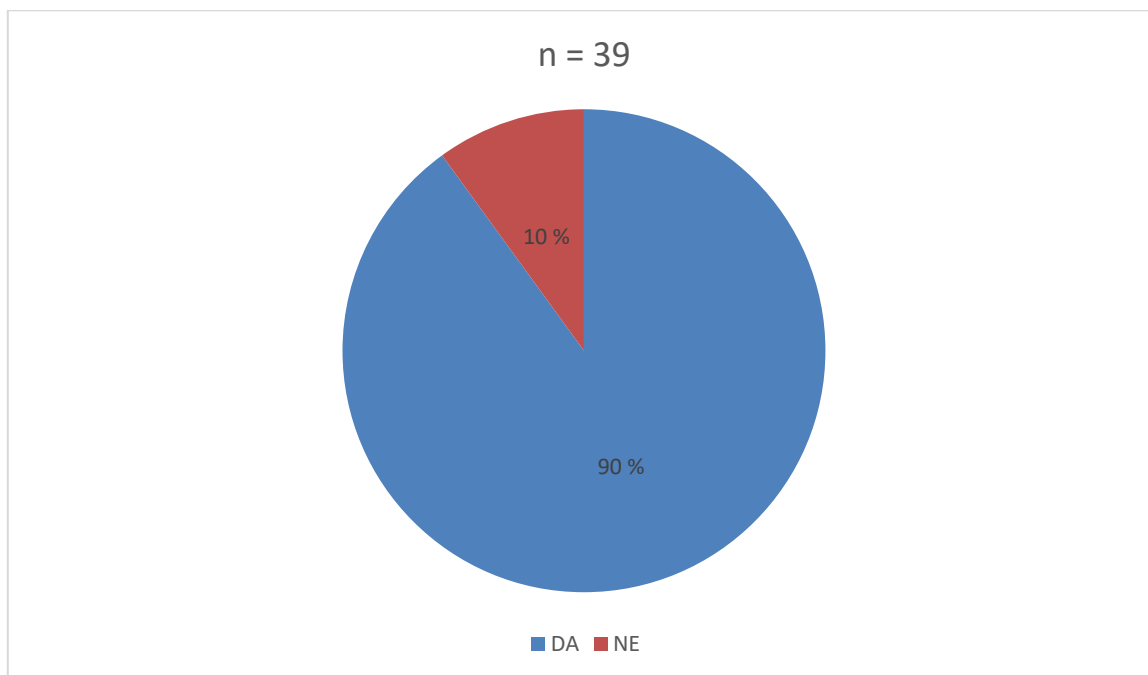
Grafikon 21 prikazuje razumevanje emotikona *Nasmeh*. Velika večina anketiranih, to je 194 dijakov oziroma 56 %, pravi, da emotikon predstavlja veselje – širok nasmeh. Manjši delež, to je 142 dijakov ali 41 %, meni, da emotikon predstavlja lažen ali prisiljen nasmeh. 12 dijakov (3 %) si ta emotikon interpretira drugače¹⁵.

¹⁵ Druge interpretacije emotikona (g. 21): Zobozdravniški pregled./Zobje./Emotikon v nerodni situaciji.

4. 4 ANALIZA REZULTATOV ANKETNEGA VPRAŠALNIKA: PROFESORJI (n = 39)

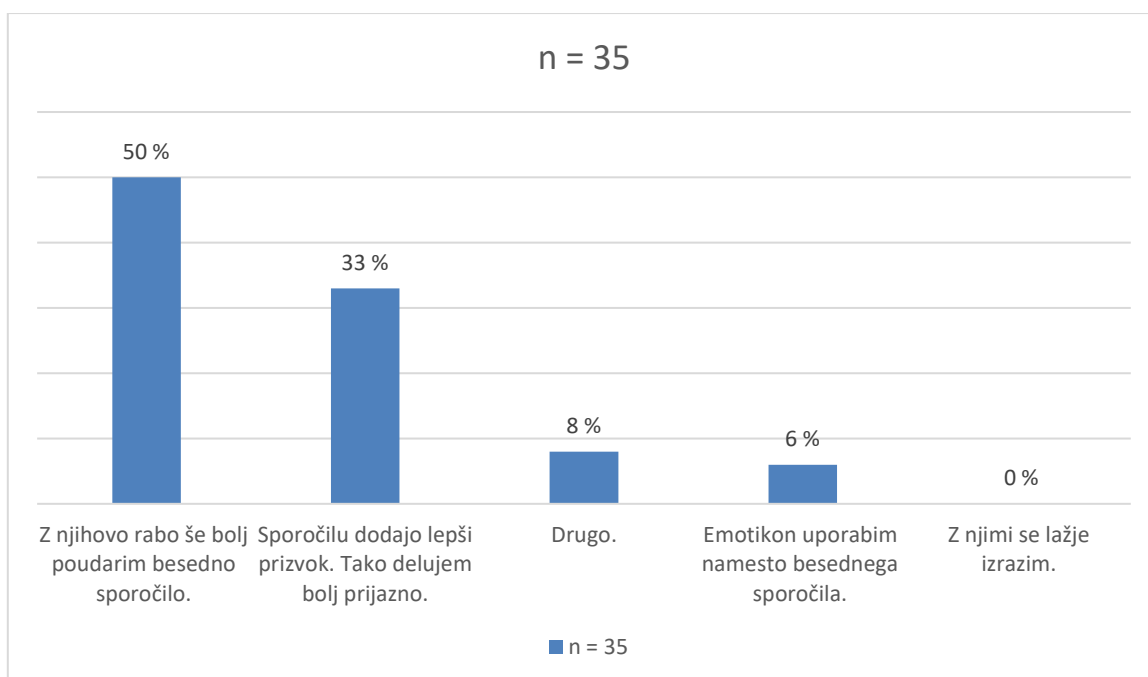
4. 4. 1 Raba emotikona

Grafikon 22: Raba emotikona (profesorji)

Grafikon 22 prikazuje odgovore anketiranih na vprašanje o rabi emotikona. Velika večina, to je 35 profesorjev oziroma 90 %, je odgovorila, da emotikone uporablja. Le 4 profesorji (10 %) emotikonov ne uporabljajo.

Grafikon 23: Razlogi za rabo emotikona (profesorji)

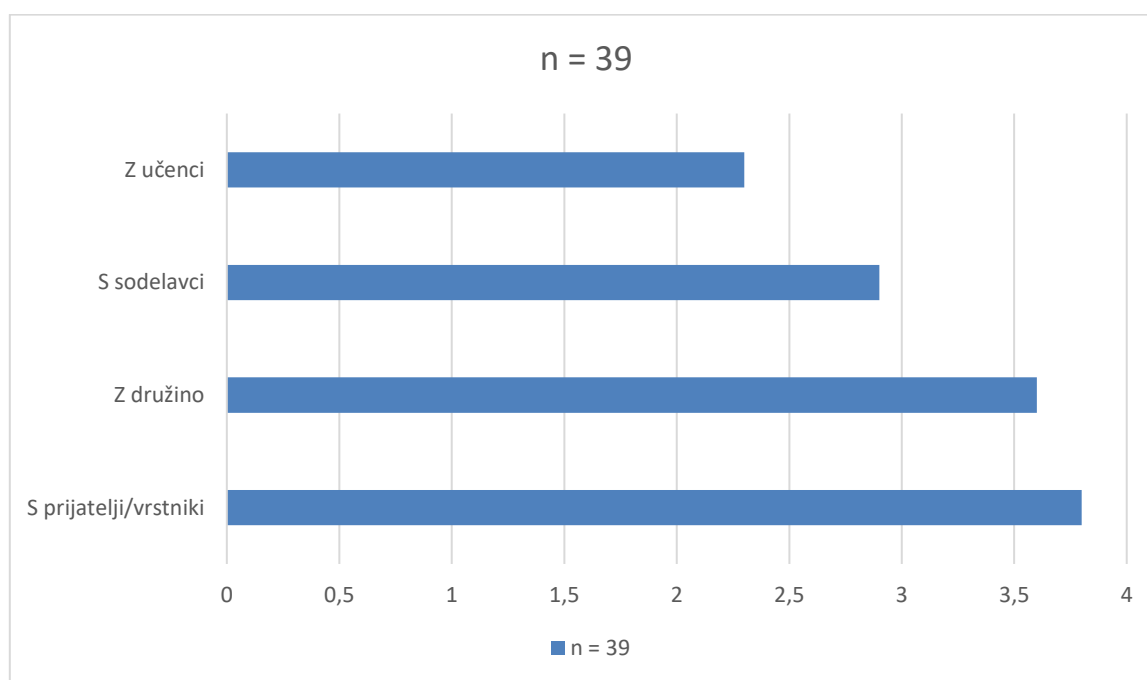

Grafikon 23 prikazuje razloge profesorjev za rabo emotikonov. Anketni vzorec (n) je 35 profesorjev, ker to vprašanje zajema tiste anketirane, ki so odgovorili, da emotikone uporabljajo. 18 profesorjev oziroma 50 % z njihovo rabo še bolj poudari besedno sporočilo. 12 profesorjev ali 33 % emotikon uporabijo, ker ta doda sporočilu lepši prizvok in tako delujejo prijazneje. 3 profesorji (8 %) emotikon uporabijo iz drugih razlogov¹⁶, le 2 profesorja (6 %) pa namesto besednega sporočila. Nihče izmed anketiranih ni izbral možnega odgovora, da se z njimi lažje izrazi.

Tabela 8: Pogostost rabe emotikonov z osebami pri profesorjih (dodatek grafikonu 24)

	1: nikoli	2: redko	3: občasno	4: pogosto	5: vedno	Povprečje
Z učenci	9	15	9	6	0	2,3
S sodelavci	5	6	17	11	0	2,9
S prijatelji/vrstniki	3	1	6	21	8	3,8
Z družino	4	1	5	24	5	3,6

Grafikon 24: Pogostost rabe emotikonov z osebami (profesorji)

Grafikon 24 prikazuje pogostost rabe emotikonov pri profesorjih v pogovoru z določenimi osebami. Profesorji najpogosteje uporabijo emotikone v pogovoru s prijatelji oziroma vrstniki (povp. vr. 3,8 – pogosto), nato sledi družina (povp. vr. 3,6 – prav tako pogosto), sodelavci (povp. vr. 2,9 – občasno), na zadnjem mestu so učenci (povp. vr. 2,3 – redko), kar pomeni, da najmanj pogosto uporabljajo emotikone v pogovoru z njimi.

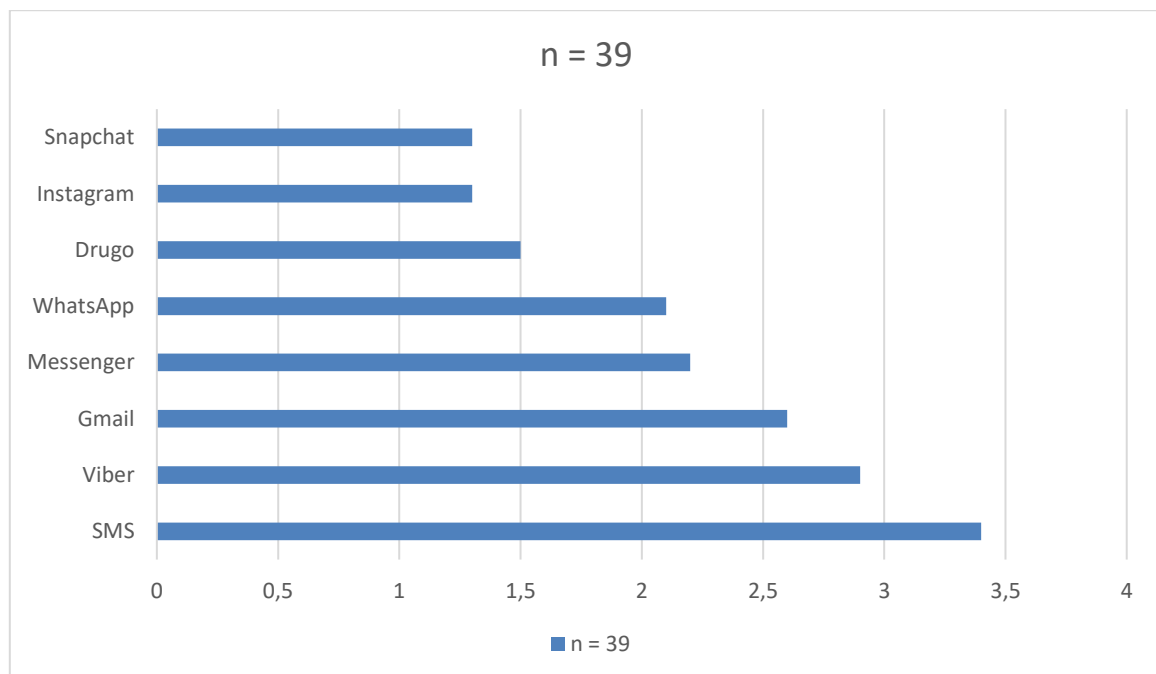
¹⁶ Najpogostejši drugi razlogi (g. 23): Ker se rad šalim. Z emotikonom poskrbim, da ne pride do usodne zamenjave pomena.

Tabela 9: Pogostost rabe emotikonov v elektronskih medijih pri profesorjih (dodatek grafikonu 25)

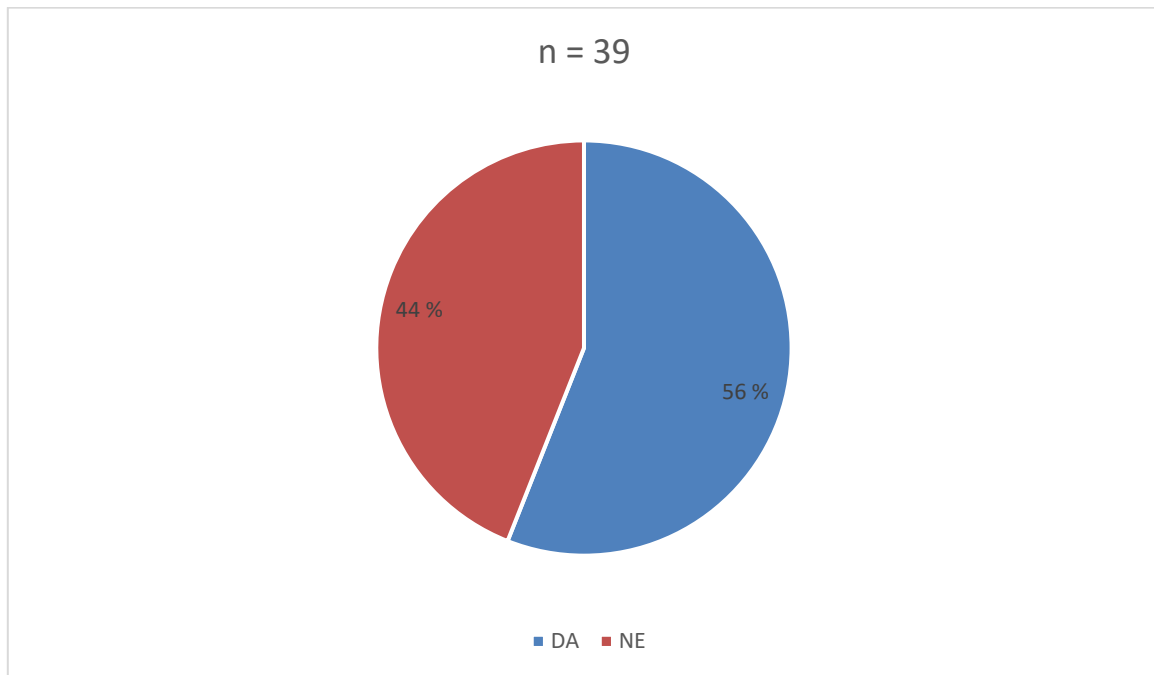
	1: nikoli	2: redko	3: občasno	4: pogosto	5: vedno	Povprečje
SMS	3	5	7	20	4	3,4
Gmail	7	10	15	5	2	2,6
Snapchat	34	1	3	1	0	1,3
Instagram	33	2	2	1	1	1,3
Viber	13	1	5	15	5	2,9
WhatsApp	24	0	5	7	3	2,1
Messenger	22	1	4	9	3	2,2
Drugo	28	5	4	1	1	1,5

Grafikon 25: Pogostost rabe emotikonov v elektronskih medijih (profesorji)

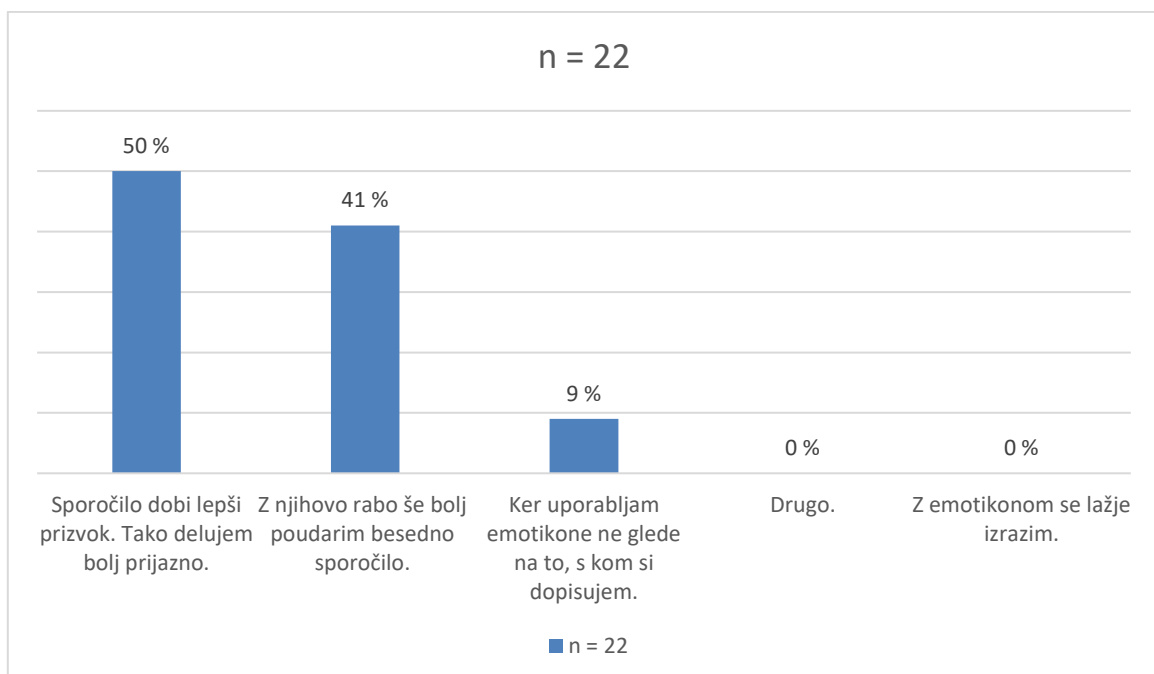
Grafikon 25 prikazuje pogostost rabe emotikonov v različnih elektronskih medijih pri profesorjih. Iz grafikona je razvidno, da profesorji najbolj uporabljajo SMS-sporočila (povp. vr. 3,4), medtem ko najmanj uporabljajo el. medija Snapchat in Instagram s povp. vr. 1,3. Ostali el. mediji so glede na uporabo razvrščeni vmes.

Grafikon 26: Raba emotikonov v pogovoru z dijaki (profesorji)

Grafikon 26 prikazuje odgovore anketiranih na vprašanje o rabi emotikonov v pogovoru z dijaki. 22 profesorjev oziroma 56 % je na vprašanje odgovorilo pritrdilno. 17 profesorjev oziroma 44 % pa je izpostavilo, da v pogovoru z dijaki emotikonov ne uporabljajo.

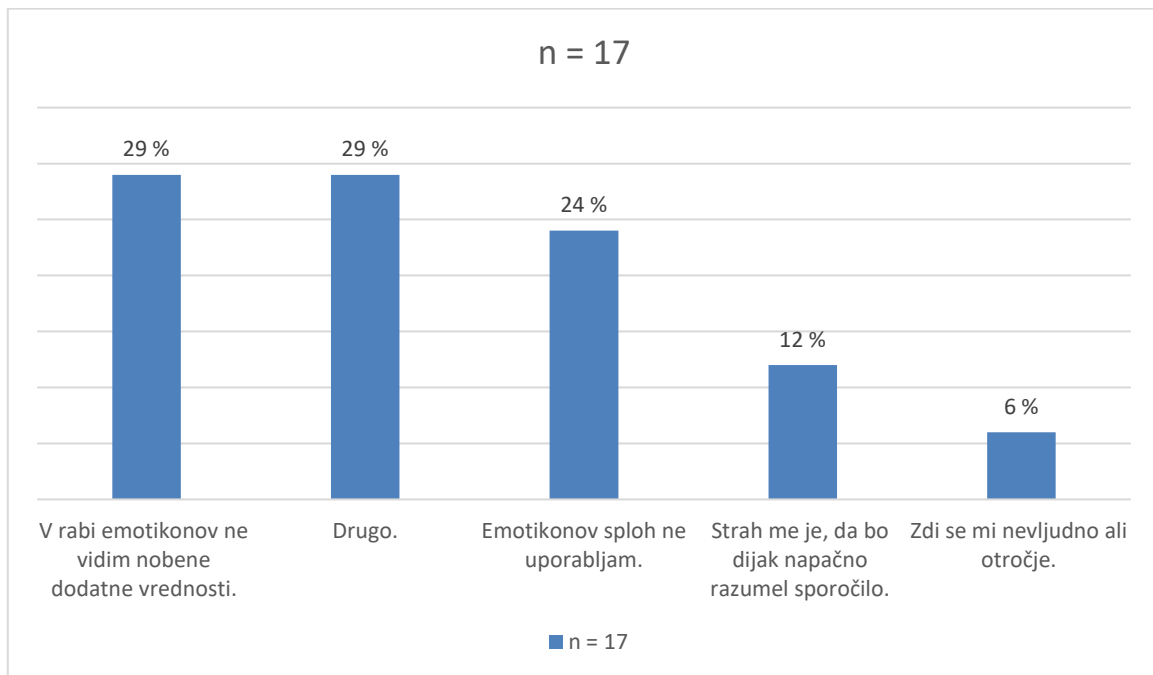
Grafikon 27: Razlogi za rabo emotikonov v pogovoru z dijaki (profesorji)

Grafikon 27 prikazuje razloge za rabo emotikonov v pogovoru z dijaki. V anketni vzorec (n) so vključeni le profesorji, ki so pri prejšnjem vprašanju odgovorili, da emotikone v pogovoru z dijaki uporabljajo (n = 22). Polovica profesorjev, to je 11 profesorjev ali 50 %, je odgovorila, da

emotikone v pogovoru z dijaki uporablja, ker sporočilo z njimi dobi lepši prizvok in tako delujejo prijaznejše. Nekoliko manj profesorjev, to je 9 ali 41 %, z rabo emotikona še bolj poudari besedno sporočilo, medtem ko 2 profesorja (9 %) emotikon uporabljata ne glede na osebo, s katero si dopisujeta. Nihče ni izpostavil, da emotikone v pogovoru z dijaki uporablja zaradi drugih razlogov ali da se z njimi lažje izrazi.

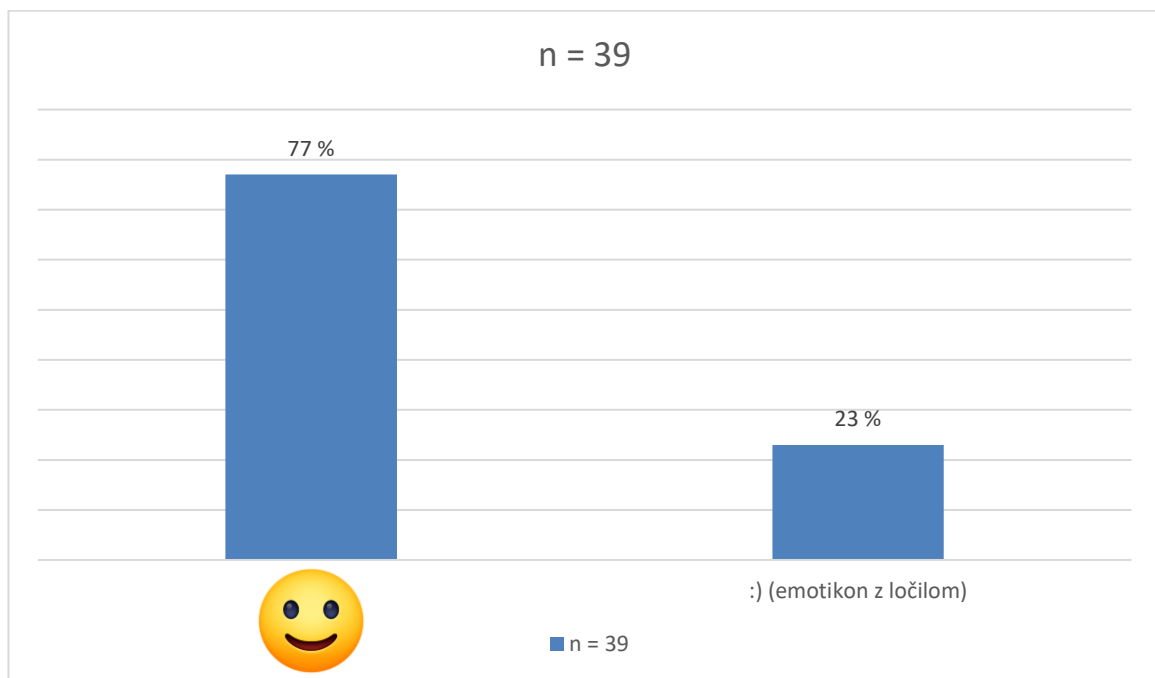
Grafikon 28: Razlogi za nerabo emotikonov v pogovoru z dijaki (profesorji)

Grafikon 28 prikazuje razloge za nerabo emotikonov v pogovoru z dijaki. V anketni vzorec (n) so vključeni le profesorji, ki so pri prejšnjem vprašanju odgovorili, da emotikonov v pogovoru z dijaki ne uporabljajo (n = 17). 5 profesorjev (29 %) je izpostavilo, da v rabi emotikonov ne vidi nobene dodatne vrednosti. Enak delež profesorjev je izpostavil, da emotikonov v pogovoru z dijaki ne uporablja zaradi drugih razlogov¹⁷. Da emotikonov sploh ne uporabljajo, so izpostavili 4 profesorji, kar znaša 24 %. 2 anketirana (12 %) skrbi, da bo dijak napačno razumel sporočilo. Le enemu profesorju (6 %) se zdi raba emotikonov nevljudna ali otročja.

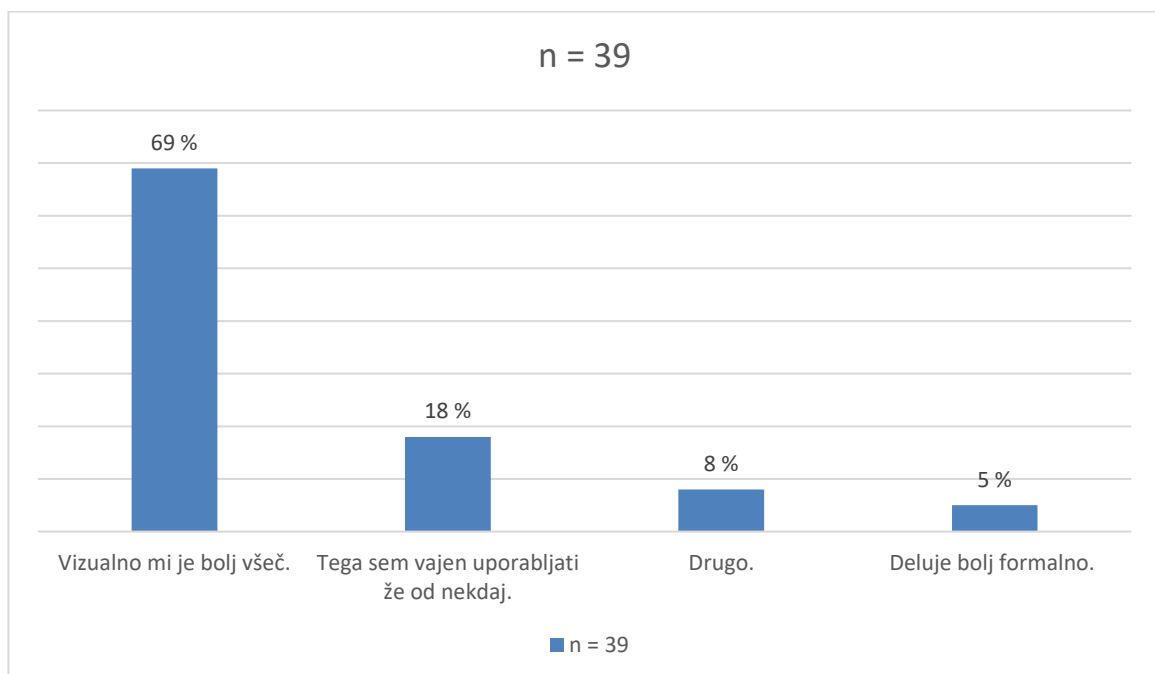
¹⁷ Najpogostejši drugi odgovori (g. 28): Ker gre za uradno komunikacijo./Ne zdi se mi potrebno./Želim ohraniti formalen/profesionalen odnos.

Grafikon 29: Izbira prikaza emotikona (profesorji)

Grafikon 29 prikazuje izbiro prikaza emotikonov. Večina anketiranih, to je 30 profesorjev oziroma 77 %, najpogosteje uporablja slikovni prikaz emotikona. 9 profesorjev ali 23 % pogosteje uporabi prikaz emotikona z ločilom.

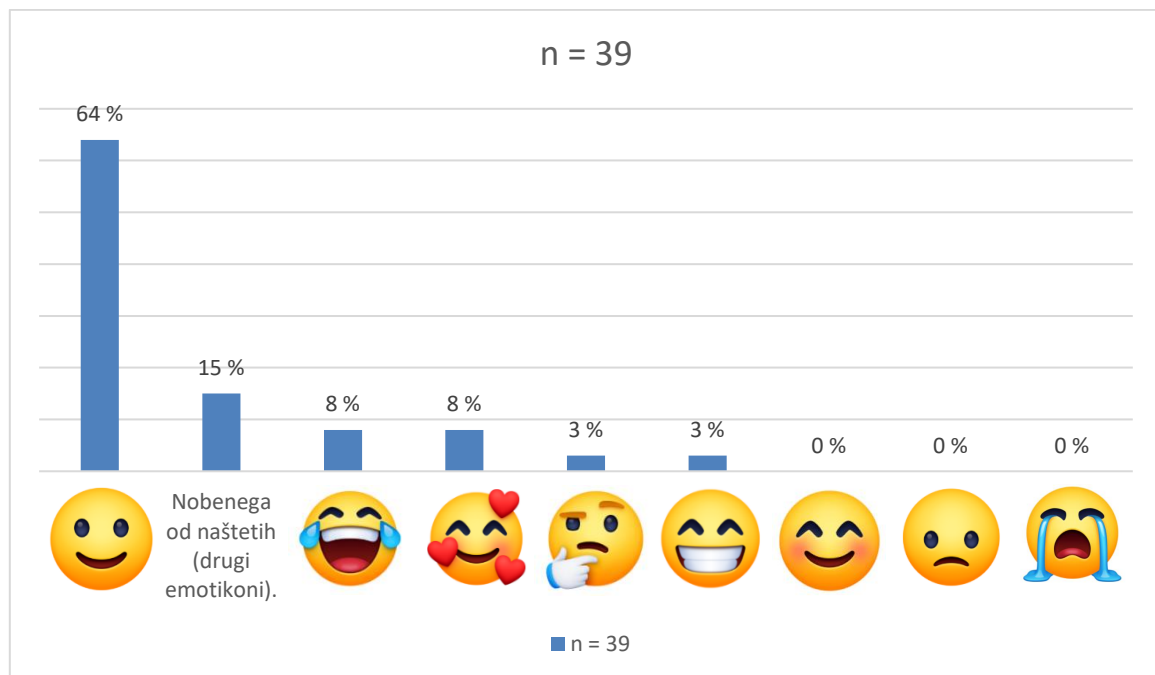
Grafikon 30: Razlogi za rabo prikaza emotikona (profesorji)

Grafikon 30 prikazuje razloge za rabo določenega prikaza grafikona. Večina anketiranih, to je 27 profesorjev oziroma 69 %, uporablja določen prikaz emotikona zaradi vizualne privlačnosti. 7 profesorjev ali 18 % je ta prikaz vajenih uporabljati že od nekđaj, 3 (8 %) pa zaradi drugih

razlogov¹⁸. Samo 2 profesorja (5 %) sta izpostavila, da ta prikaz emotikona uporabljata, ker deluje bolj formalno.

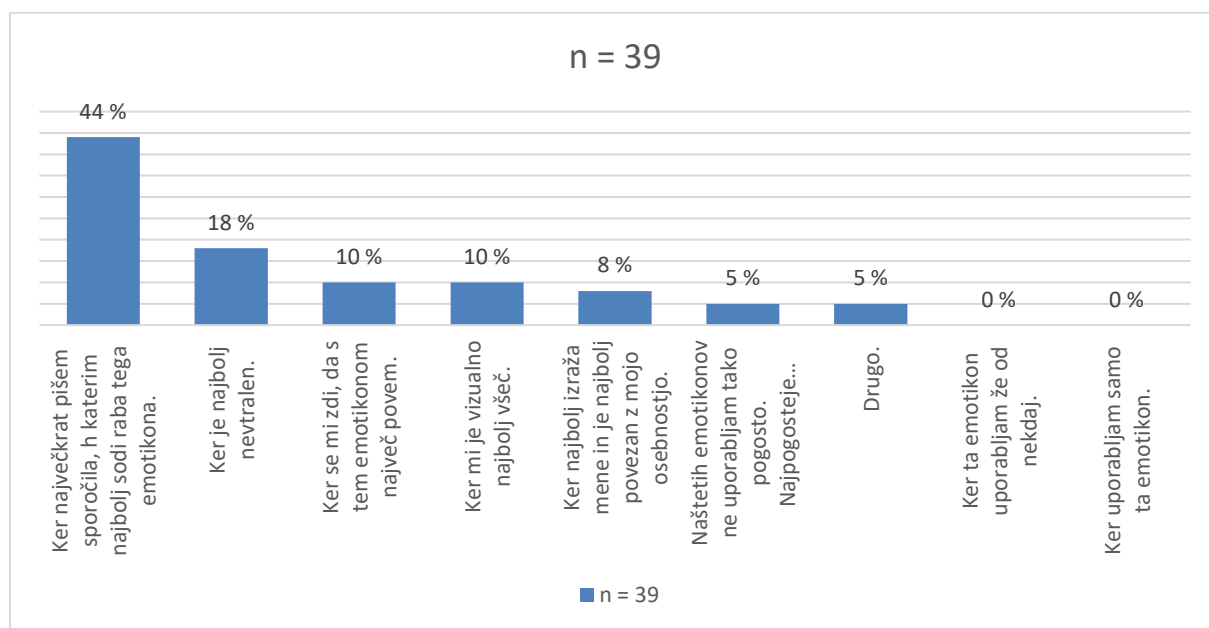
Grafikon 31: Najpogostejši emotikon (profesorji)

Grafikon 31 prikazuje najpogosteje uporabljane emotikone med profesorji. Večina anketiranih, to je 25 profesorjev oziroma 64 %, je izpostavila, da najpogosteje uporablja emotikon *Slightly Smiling Face*. 6 profesorjev ali 15 % najpogosteje uporablja druge emotikone. *Face with Tears of Joy* je najpogostejša izbira med 3 profesorji (8 %), prav tako je *Smiling Face with Hearts* najpogostejša izbira pri 3 anketiranih (8 %). Le 1 profesor (3 %) je izbral *Thinking Face* za najpogosteje uporabljani emotikon. Prav tako je le 1 profesor (3 %) izpostavil, da najpogosteje uporabi *Beaming Face with Smiling Eyes*. Ostalih emotikonov ni izbral nihče (0 %).

¹⁸ Najpogostejši drugi odgovori (g. 30): Včasih je edini na voljo.

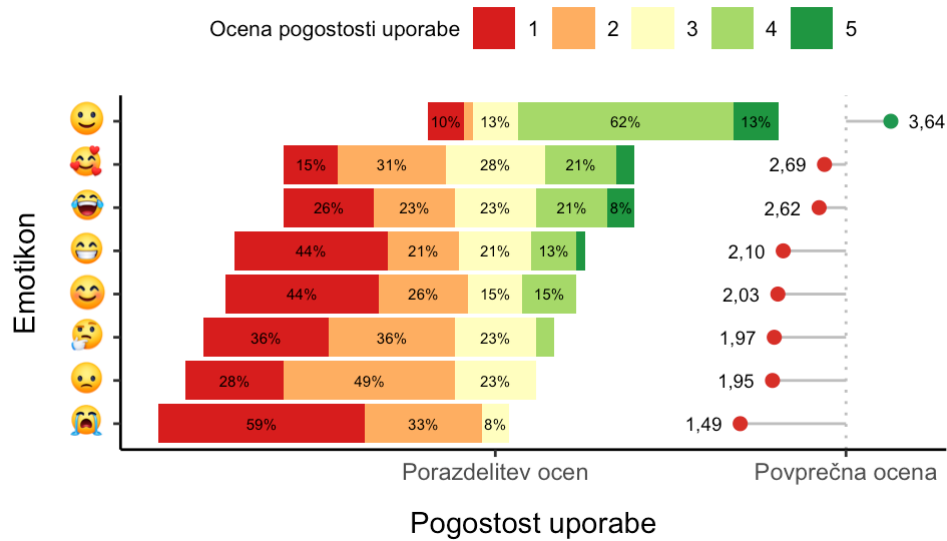
Grafikon 32: Razlogi za izbiro najpogostejšega emotikona (profesorji)

Grafikon 32 prikazuje razloge za izbiro najpogostejšega emotikona. 17 anketiranih oziroma 44 % najpogosteje izbrani emotikon uporabi, ker največkrat piše sporočila, h katerim najbolj sodi raba tega emotikona. Manj anketiranih, to je 7 profesorjev ali 18 %, pa se drži nevtralnosti emotikona. 4 profesorjem (10 %) se zdi, da s tem emotikonom največ povedo pomensko. Prav tako 4 profesorji (10 %) izberejo ta emotikon, ker jim je najbolj vizualno všeč. V manjših deležih so prisotni tudi ostali razlogi – 3 profesorje (8 %) ta emotikon najbolj izraža kot osebo in je najbolj povezan z njimi. Le 2 profesorja (5 %) uporabljata druge emotikone, prav tako le 2 profesorja (5 %) uporabljata izbrani emotikon zaradi drugih razlogov¹⁹. Nihče izmed anketiranih ni izbral možnosti, da uporablja izbrani emotikon že od nekdaj ali da uporablja le izbrani emotikon.

¹⁹ Najpogostejši drugi odgovori (g. 32): Ker močno čustvo izrazi potencirano – kar bi težje napisala z besedo.

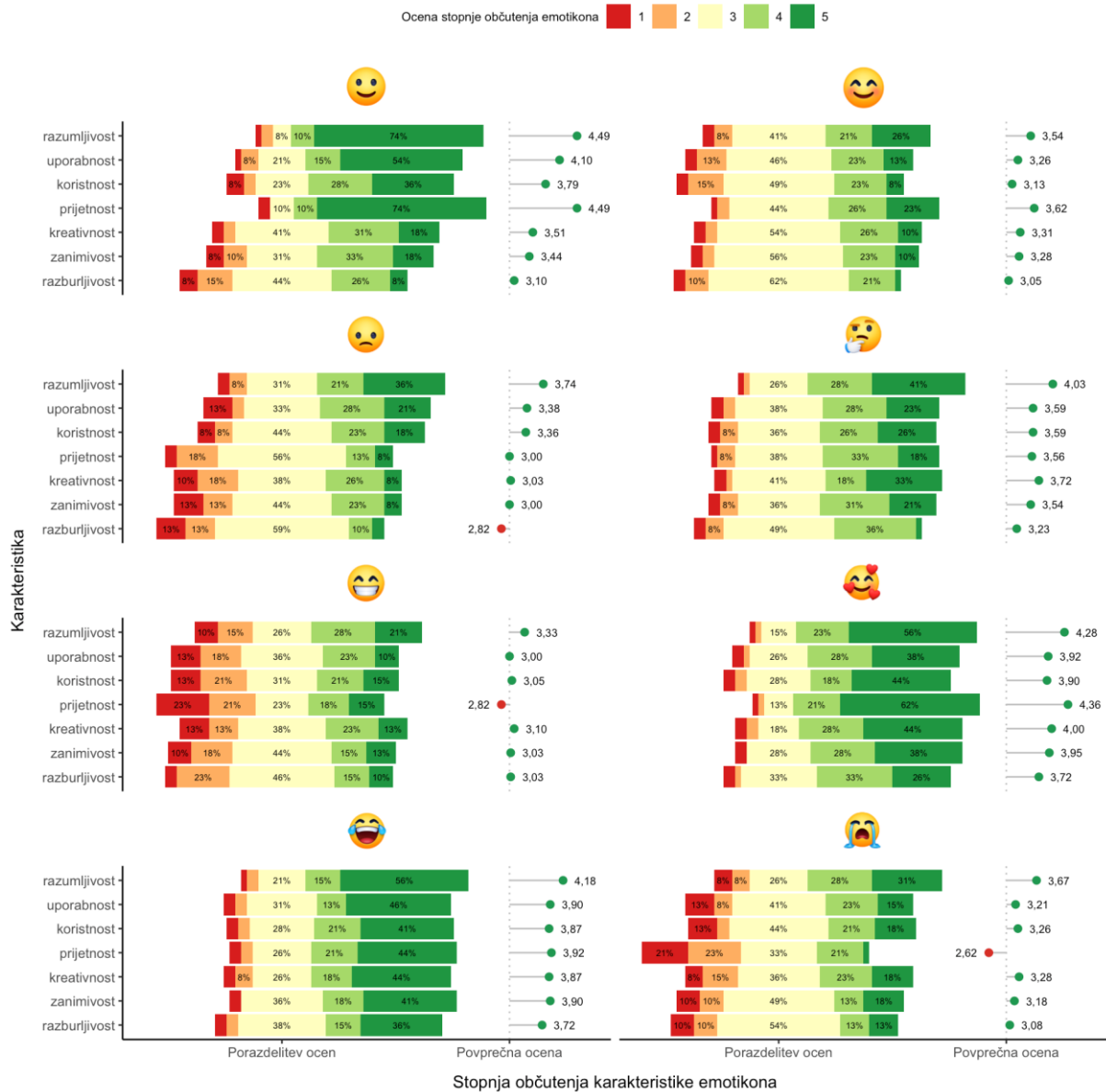
Grafikon 33: Pogostost rabe emotikonov (profesorji)

Pogostost uporabe emotikonov, kjer je za vsak emotikon prikazana porazdelitev ocen od 1 (rdeča) do 5 (zelena). Poleg tega je pri vsakem emotikonu vključena še povprečna ocena, kjer so nadpovprečne (> 3) vrednosti označene z zeleno barvo in podpovprečne (< 3) z rdečo barvo. Navpična črtkana črta predstavlja povprečje z vrednostjo (3). Iz grafikona lahko razberemo, da profesorji najpogosteje uporabljajo emotikon navaden smeško (nadpovprečna vrednost 3,64), temu sledi emotikon s srčki okoli glave (povprečna vrednost 2,69). Najmanj pogosto uporabljan je emotikon, ki joče v slapovih (povprečna vrednost 1,49).

4. 4. 2 Interpretacija emotikona

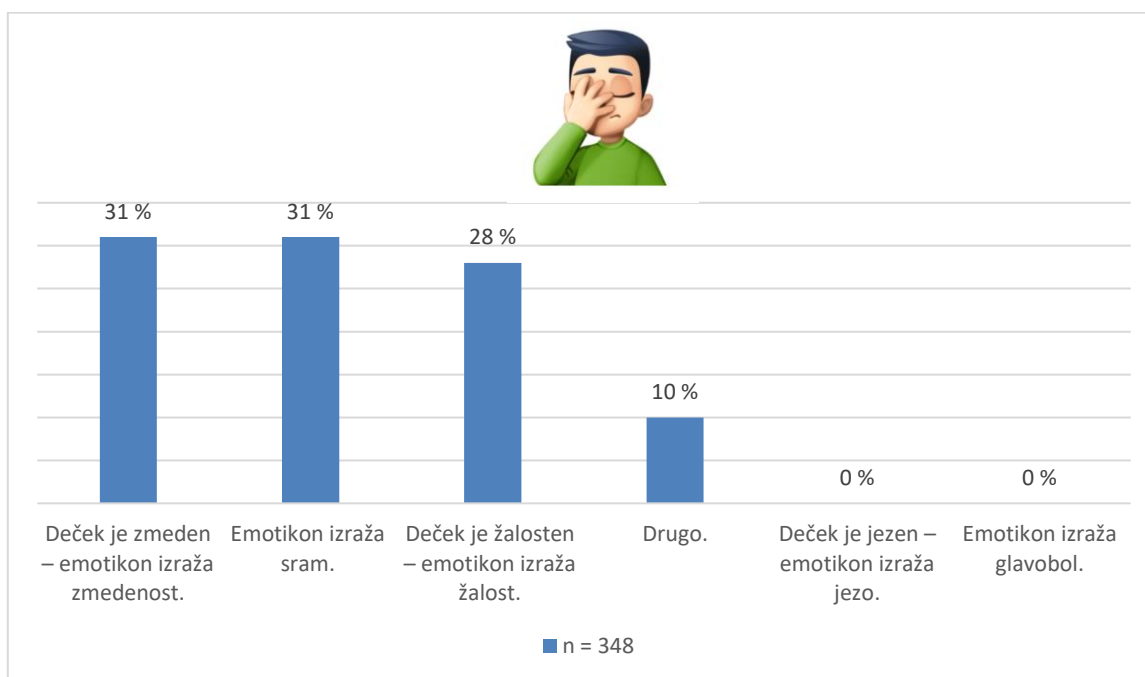
Grafikon 34: Stopnja občutenja karakteristike emotikona (profesorji)

Za vsak emotikon je prikazana porazdelitev ocen od 1 (rdeča) do 5 (zelena). Poleg tega je pri vsakem emotikonu vključena še povprečna ocena po karakteristiki, kjer so nadpovprečne (> 3) vrednosti označene z zeleno barvo in podpovprečne (< 3) z rdečo barvo. Navpična črtkana črta predstavlja povprečje z vrednostjo (3). Oglejmo si posebnosti v prikazu vrednosti. V grafikonih lahko načeloma opazimo pozitivne/nadpovprečne vrednosti. Še vseeno je prisotnih tudi nekaj podpovprečnih vrednosti. Te je mogoče opaziti pri žalostnem emotikonu, ki se dijakom ne zdi razburljiv (P 2,82), pri veselem emotikonu (P 2,82), ki se dijakom kljub ostalim pozitivnim karakteristikam ne zdi prijeten ter pri prijetnosti emotikona, ki joče, kar je bilo pričakovati (P 2,62).

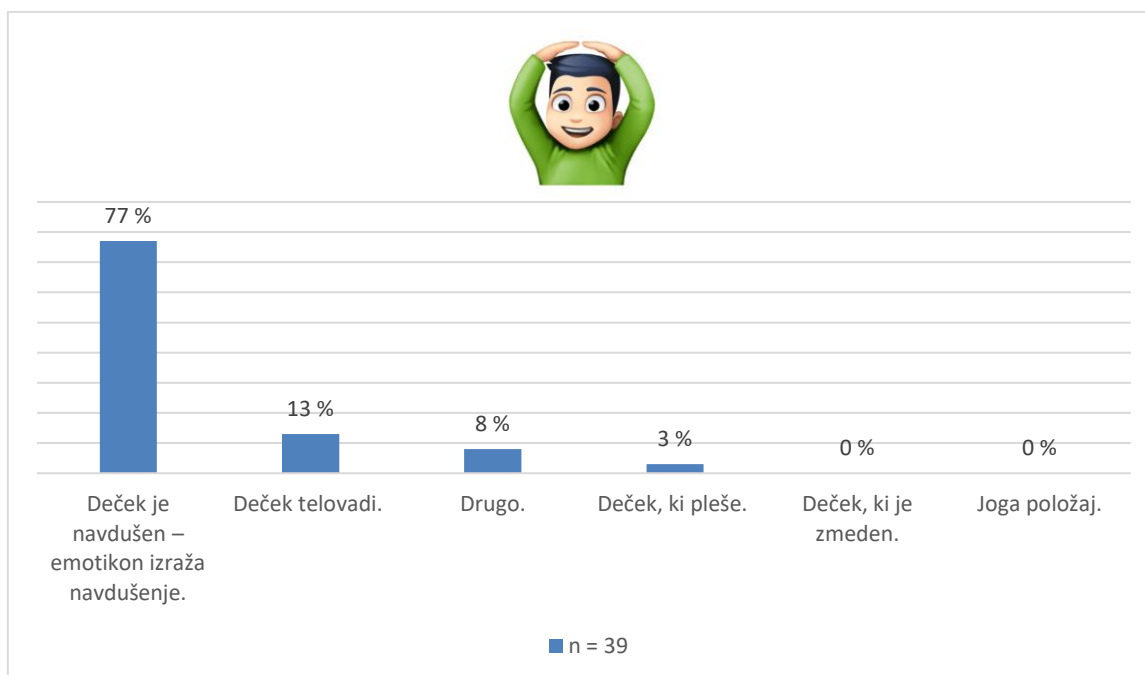

Grafikon 35: Razumevanje emotikona *Deček z roko na obrazu* (profesorji)

Grafikon 35 prikazuje razumevanje emotikona *Deček z roko na obrazu*. 12 anketiranih oziroma 31 % meni, da emotikon izraža zmedenost. Prav toliko jih tudi meni, da emotikon izraža sram. 11 profesorjev (28 %) v emotikonu prepozna žalost, 4 profesorji (10 %) pa nekaj drugega²⁰. Nihče izmed anketiranih v emotikonu ne prepozna jeze ali glavobola.

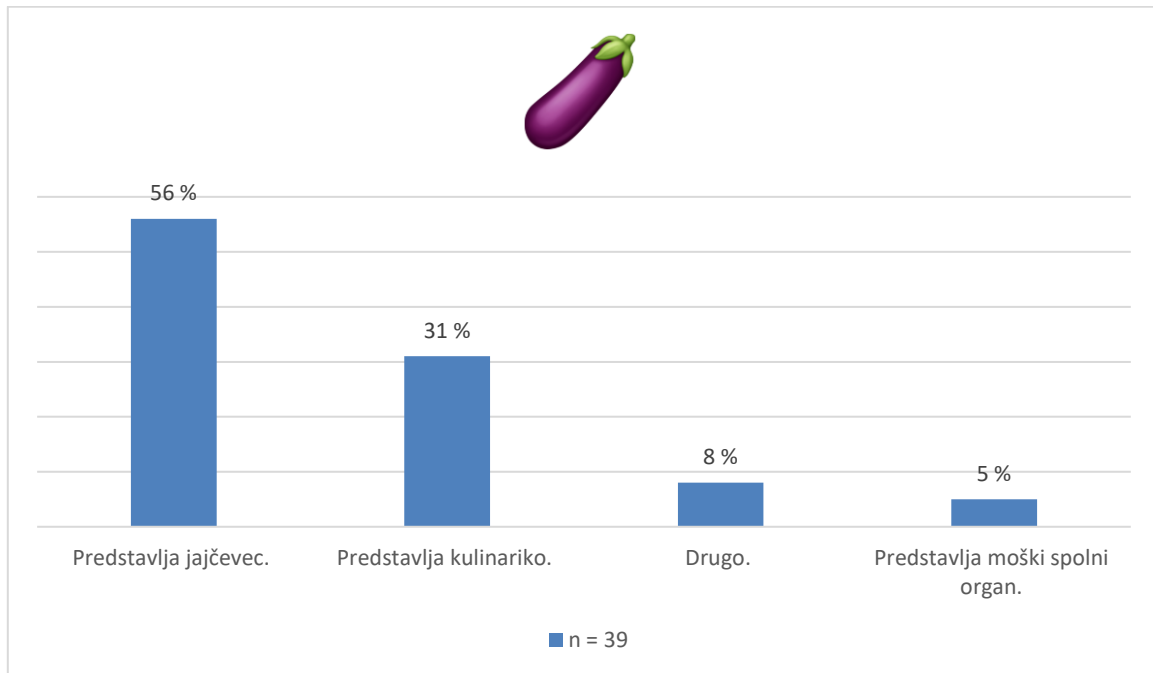
Grafikon 36: Razumevanje emotikona *Deček z rokama na glavi* (profesorji)

²⁰ Druge interpretacije emotikona (g. 35): razočaranje, nejevolja idr.

Grafikon 36 prikazuje razumevanje emotikona *Deček z rokama na glavi*. Večina anketiranih, to je 30 profesorjev oziroma 77 %, v emotikonu prepozna navdušenje. 5 profesorjev (13 %) meni, da deček telovadi, 3 profesorji (8 %) pa, da počne nekaj drugega. Le 1 profesor (3 %) meni, da deček pleše. Nihče izmed anketiranih ne meni, da je deček zmeden ali izvaja joga položaj.

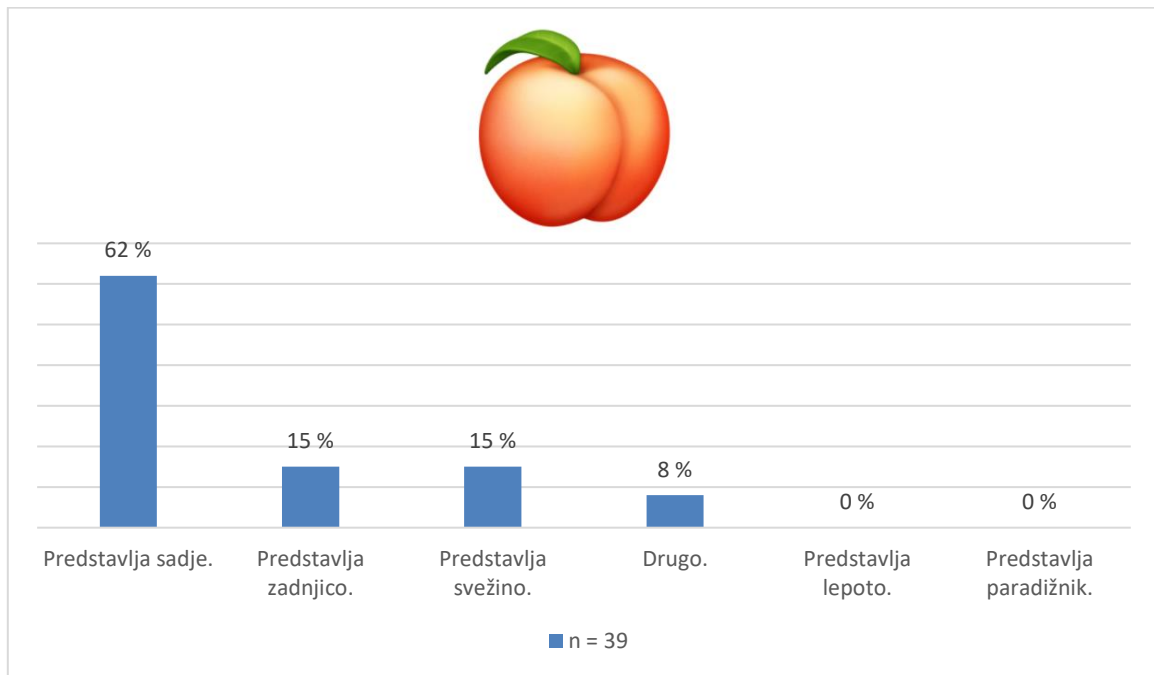
Grafikon 37: Razumevanje emotikona *Jajčevac* (profesorji)

Grafikon 37 prikazuje razumevanje emotikona *Jajčevac*. 22 profesorjev oziroma 56 % meni, da ta emotikon predstavlja jajčevac. 12 profesorjev ali 31 % si ta emotikon interpretira kot kulinariko, 3 profesorji (8 %) pa kot nekaj drugega²¹. Le 2 profesorja (5 %) menita, da ta emotikon predstavlja moški spolni organ.

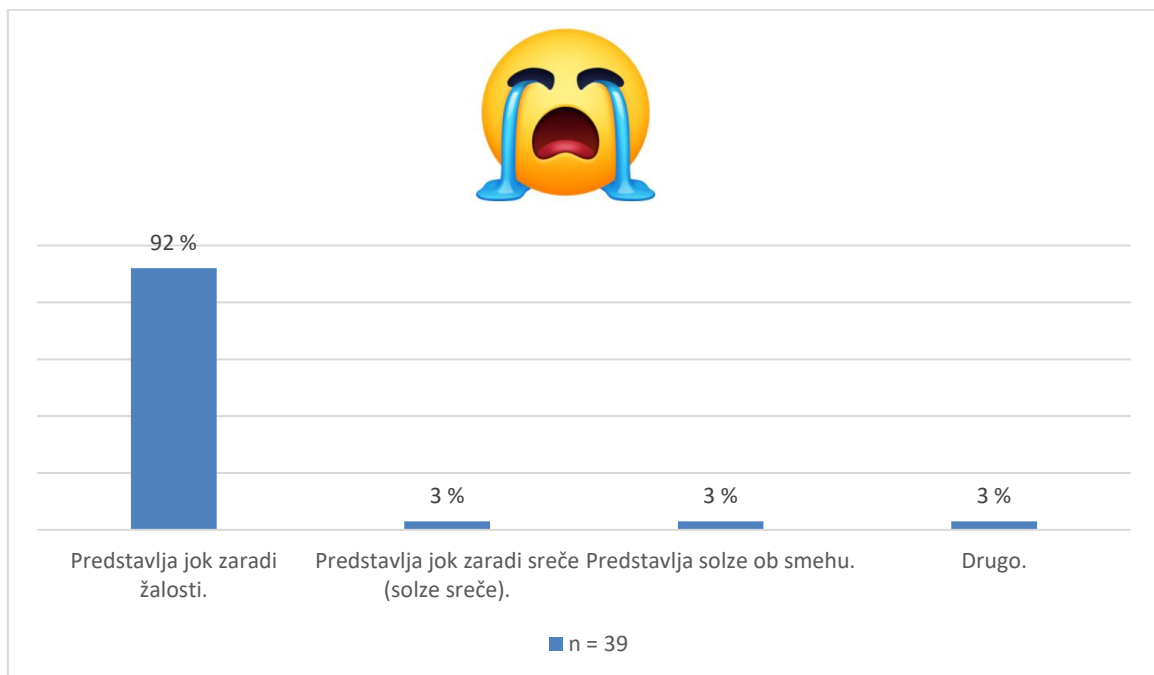
²¹ Druge interpretacije emotikona (g. 37): Ne vem./Odvisno od konteksta, kajne?

Grafikon 38: Razumevanje emotikona *Breskev* (profesorji)

Grafikon 38 prikazuje razumevanje emotikona *Breskev*. 24 profesorjev oziroma 62 % meni, da emotikon prikazuje sadje. 6 profesorjev (15 %) si ta emotikon interpretira kot zadnjico. Enak delež profesorjev meni, da ta emotikon predstavlja svežino. Le 3 anketirani drugače interpretirajo ta emotikon. Nihče ne meni, da ta emotikon predstavlja lepoto ali paradižnik.

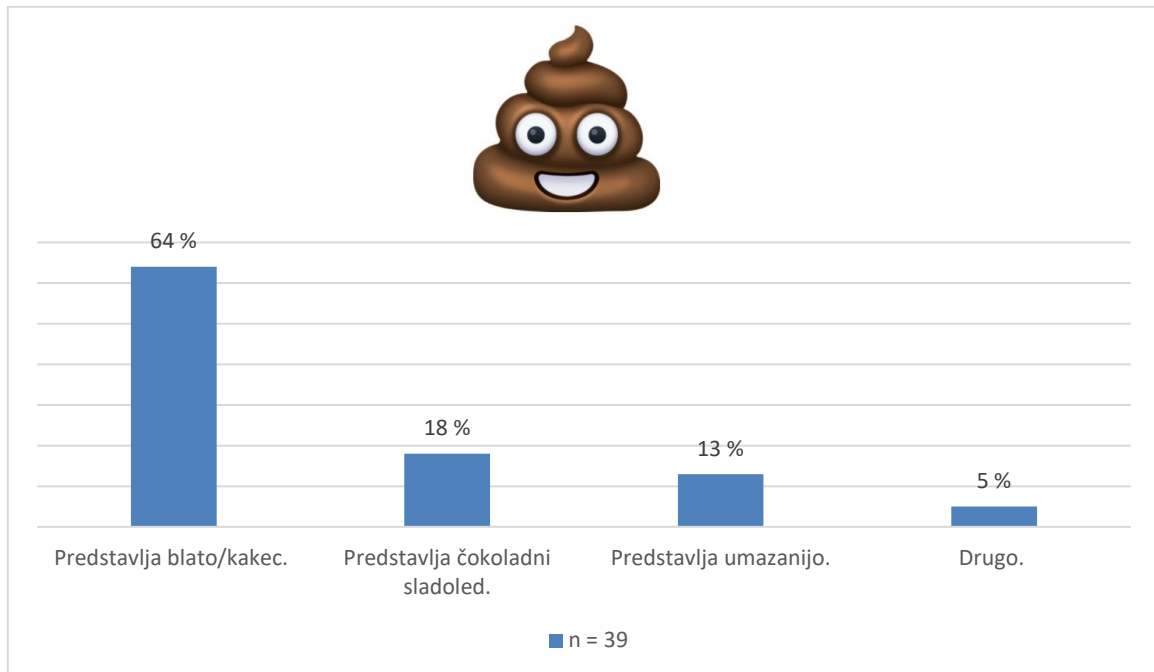
Grafikon 39: Razumevanje emotikona *Jok* (profesorji)

Grafikon 39 prikazuje razumevanje emotikona *Jok*. Velika večina anketiranih, to je 36 profesorjev oziroma 92 %, ta emotikon razume kot jok zaradi žalosti. Prisotni so tudi ostali

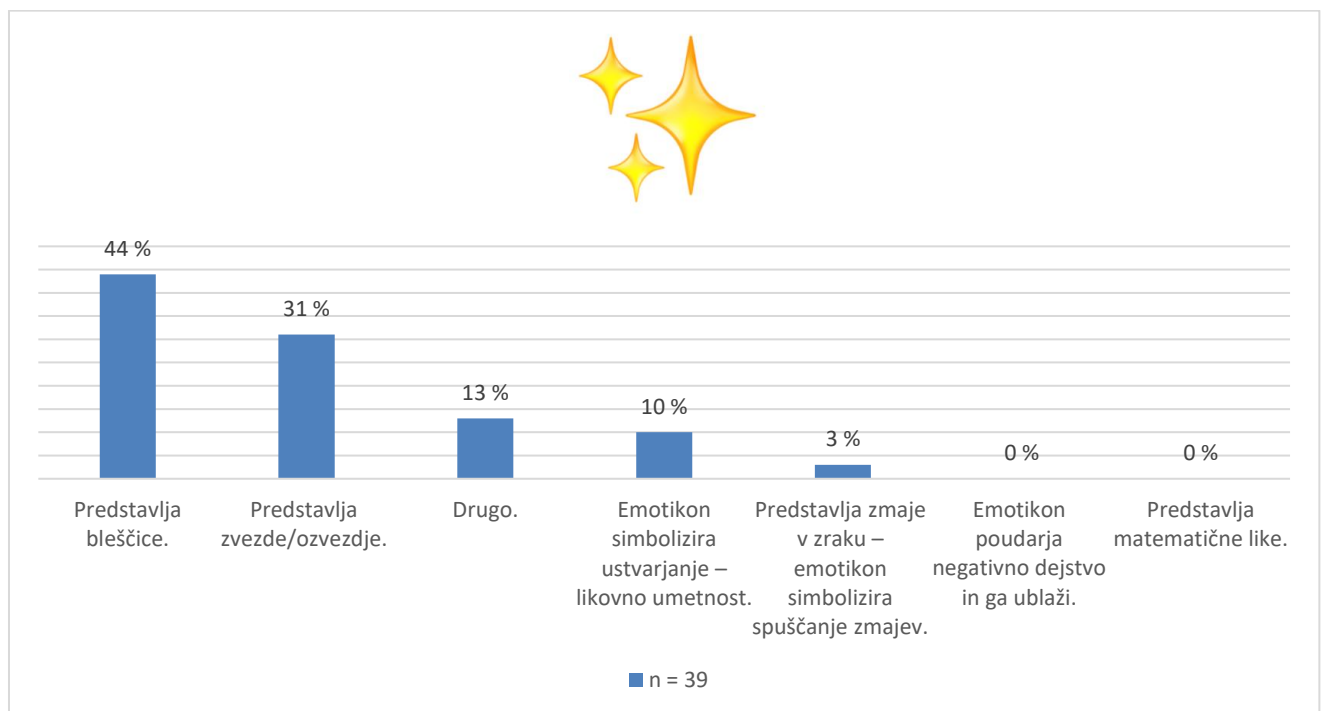
odgovori, vendar v manjših odstotkih – le en profesor (3 %) meni, da ta emotikon predstavlja jok zaradi sreče, le en profesor (3 %), da predstavlja solze ob smehu in le en profesor (3 %), da predstavlja nekaj drugega

Grafikon 40: Razumevanje emotikona *Kakec* (profesorji)

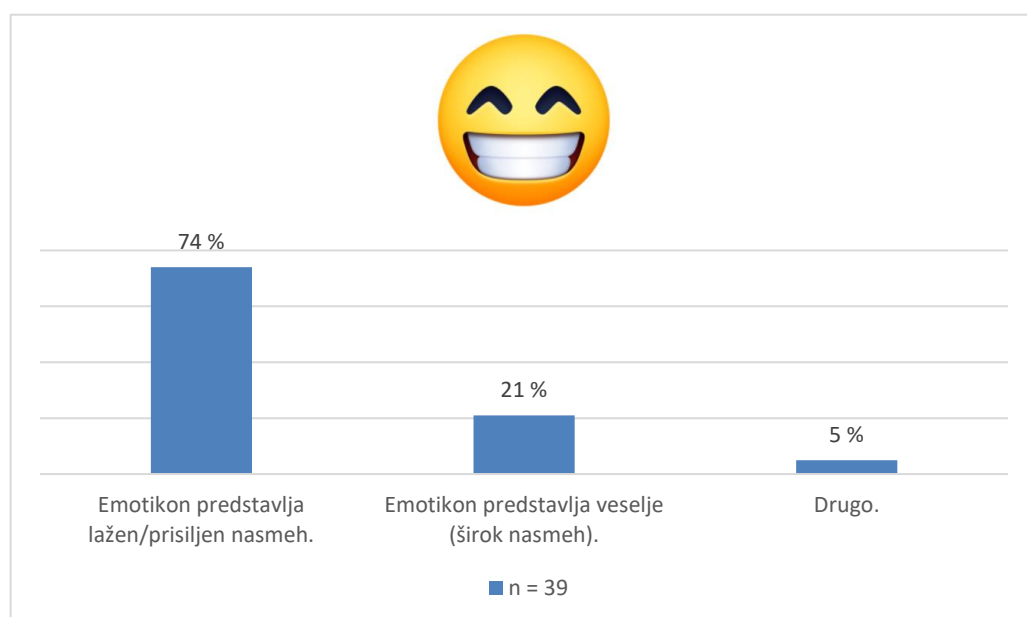
Grafikon 40 prikazuje razumevanje emotikona *Kakec*. 25 profesorjev ali 64 % meni, da ta emotikon predstavlja blato ali kakec. 7 profesorjev ali 18 % je izpostavilo, da je pomen tega emotikona čokoladni sladoled, 5 profesorjev (13 %) pa umazanija. Samo 2 anketirana sta izpostavila, da si ta emotikon interpretirata drugače.

Grafikon 41: Razumevanje emotikona *Bleščica* (profesorji)

Grafikon 41 prikazuje razumevanje emotikona *Bleščica*. 17 profesorjev oziroma 44 % meni, da ta emotikon predstavlja bleščice. 12 anketiranih ali 31 % meni, da predstavlja zvezde oziroma ozvezdje, 5 profesorjev (13 %) pa v tem emotikonu vidi drug pomen²². 4 profesorji (10 %) menijo, da simbolizira likovno umetnost, le 1 (3 %) pa meni, da ta emotikon simbolizira spuščanje zmajev. Nihče ni izpostavil, da emotikon poudarja negativno dejstvo in ga ublaži ali da predstavlja matematične like.

Grafikon 42: Razumevanje emotikona *Nasmeh* (profesorji)

²² Druge interpretacije emotikona (g. 41): Izraža pozitivna čustva, veselje, optimizem./Ne vem.

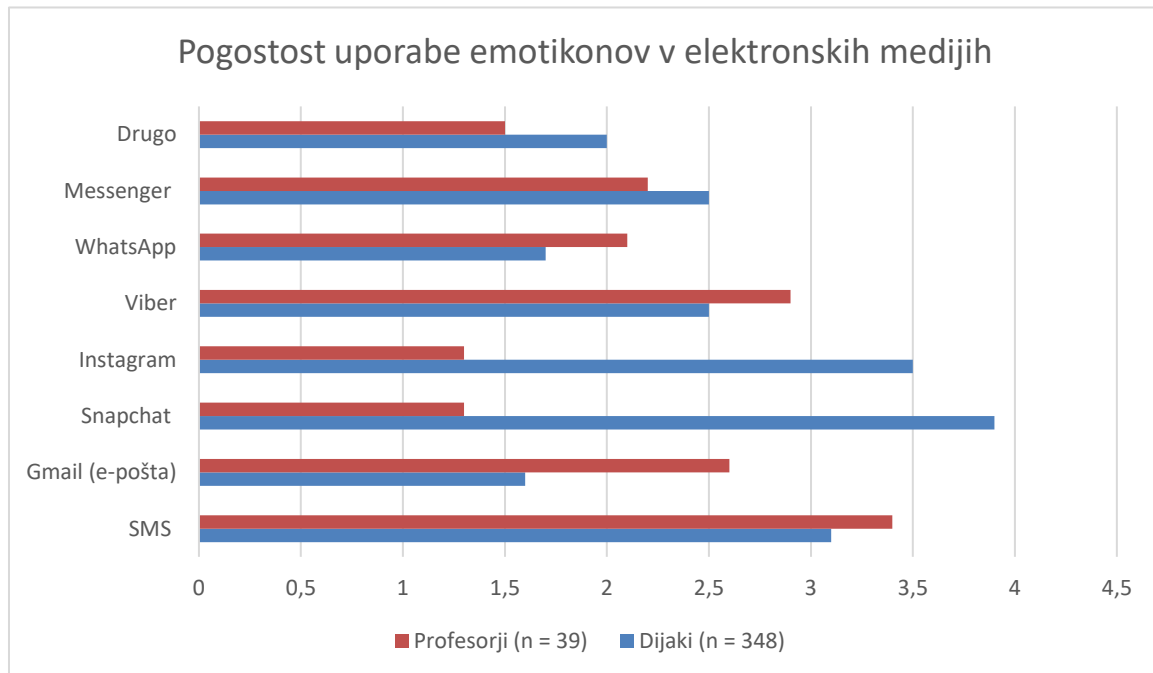
Grafikon 42 prikazuje razumevanje emotikona *Nasmeh*. Večina anketiranih, to je 29 profesorjev ali 74 %, meni, da emotikon predstavlja lažen oziroma prisiljen nasmeh. 8 profesorjev (21 %) v tem emotikonu prepozna veselje, le 2 profesorja (5 %) pa v emotikonu vidita nekaj drugega²³.

---

²³ Druge interpretacije emotikona (g. 42): Nasmeh ob vragoliji./Nič od tega.

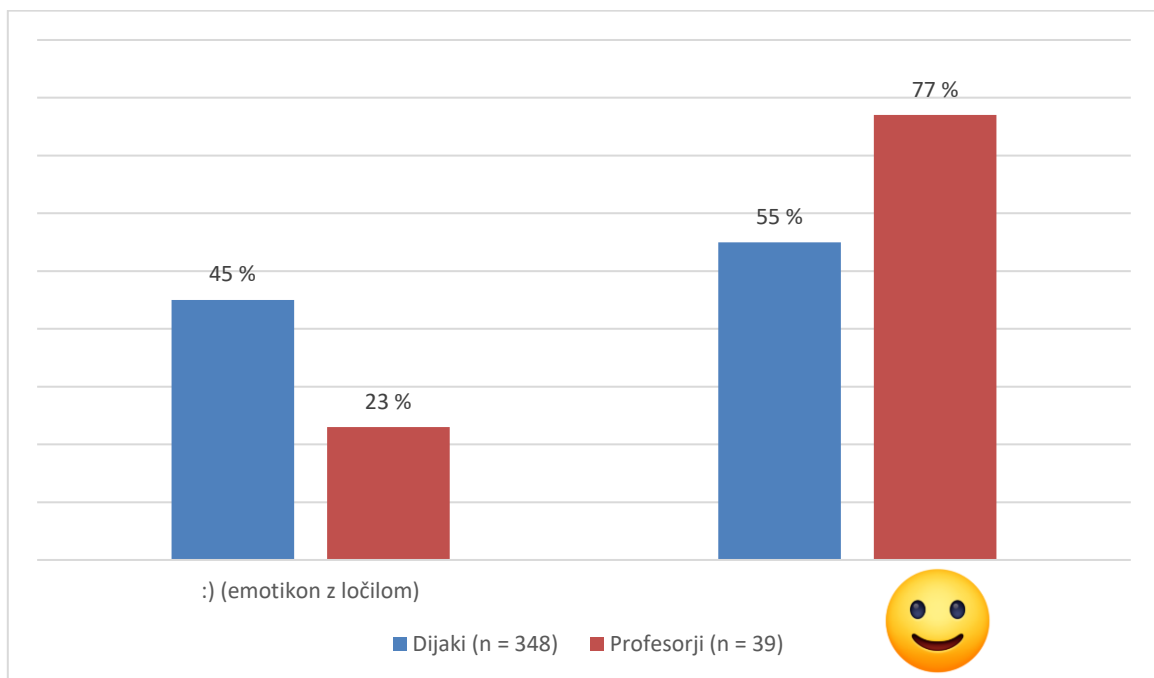
4. 5 PRIMERJAVA REZULTATOV ANKETNIH VPRAŠALNIKOV: DIJAKI IN PROFESORJI

Grafikon 43: Primerjava pogostosti uporabe emotikonov v elektronskih medijih

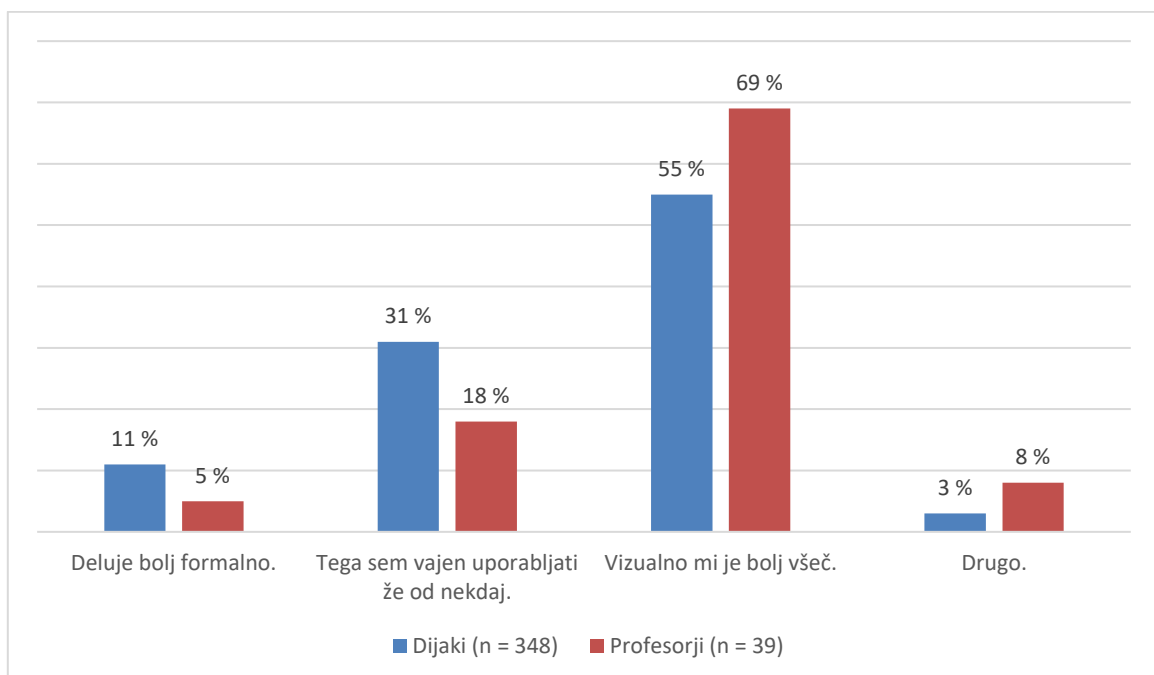
Grafikon 43 prikazuje primerjavo uporabe emotikonov v elektronskih medijih. Preverimo najpogosteje in najmanj uporabljan elektronski medij in primerjajmo rezultate. S primerjanjem povprečnih vrednosti lahko ugotovimo, da dijaki najpogosteje emotikone uporabljajo preko elektronskega medija Snapchat (povprečna vrednost 3,9), medtem ko je pri profesorjih Snapchat najmanj uporabljan – emotikone preko Snapchata profesorji uporabljajo zelo redko (povprečna vrednost 1,3). Najpogostejši elektronski medij, s pomočjo katerega profesorji uporabljajo emotikone, je SMS (P 3,4), pri dijakih je povprečna vrednost pri SMS-omrežju nižja le za 0,3. Najmanj uporabljan elektronski medij pri dijakih (Gmail, P 1,6) ima za 1,0 pogostejšo uporabo pri profesorjih. Ostali el. mediji se glede na povprečne vrednosti ne razlikujejo občutno veliko. Izpostavil sem le največje odklone.

Grafikon 44: Primerjava prikaza emotikona

Grafikon 44 prikazuje primerjavo prikaza emotikonov. Iz grafikona lahko razberemo, da sta med uporabo zastopana oba prikaza, tako prikaz z ločilom kot vizualni prikaz, vendar je razvidno, da profesorji v večjem odstotku kot dijaki uporabljajo vizualni prikaz emotikona (77 % profesorji, dijaki pa 55 %).

Grafikon 45: Primerjava razlogov za izbiro prikaza emotikona

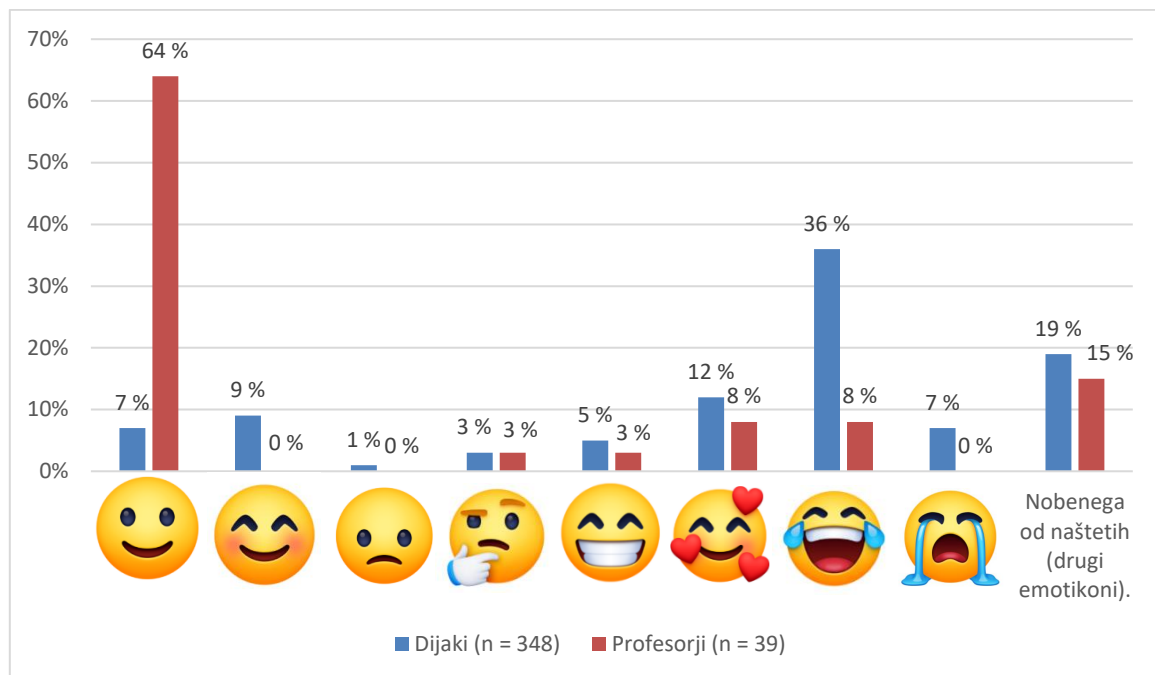

Grafikon 45 prikazuje primerjavo razlogov za izbiro prikaza emotikona. Med dijaki in profesorji ni velikih razlik. Pri obeh anketnih skupinah je najpogostejši razlog vizualni izgled, temu

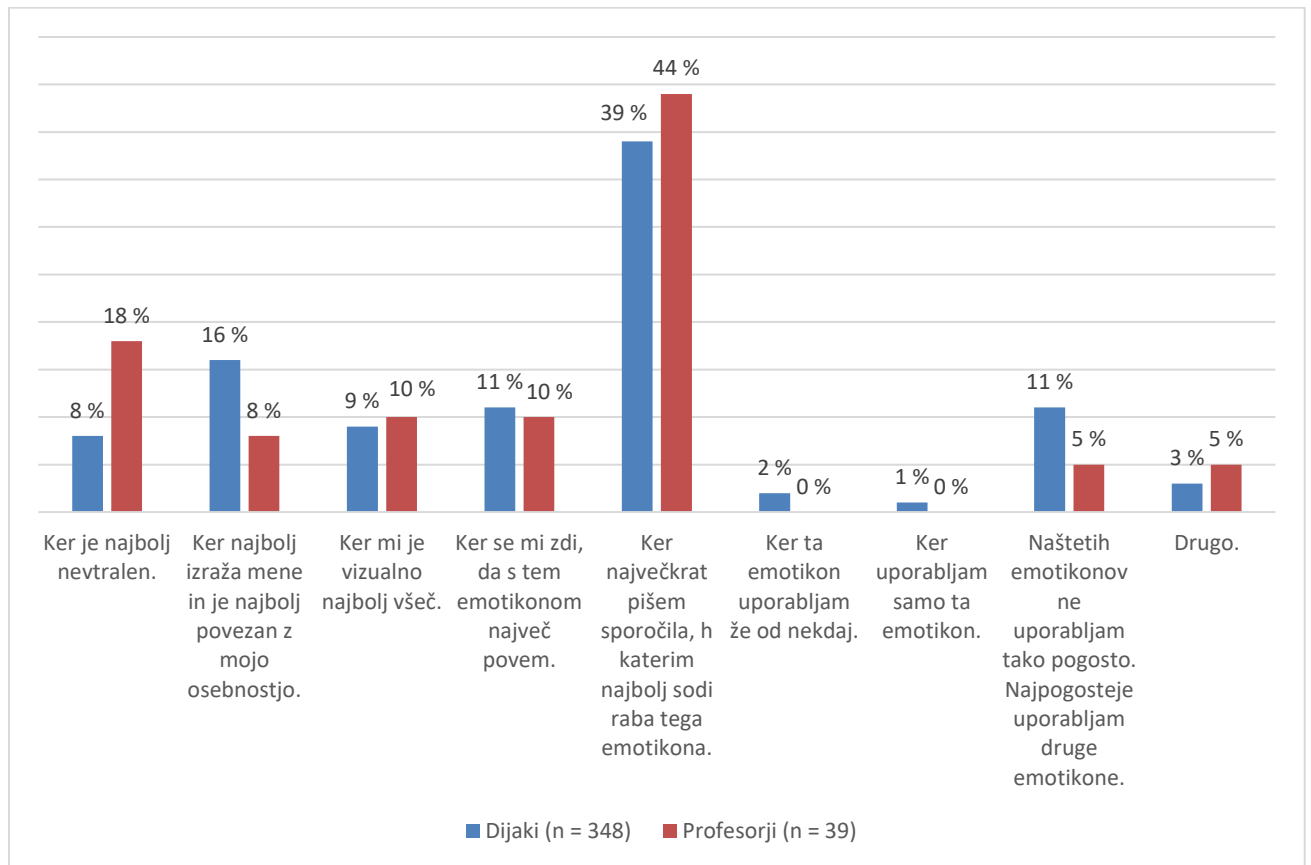
padajoče sledijo ostali razlogi – tega sem vajen uporabljati že od nekdanj, deluje bolj formalno in drugi razlogi.

Grafikon 46: Najpogosteje uporabljan emotikon (primerjava)

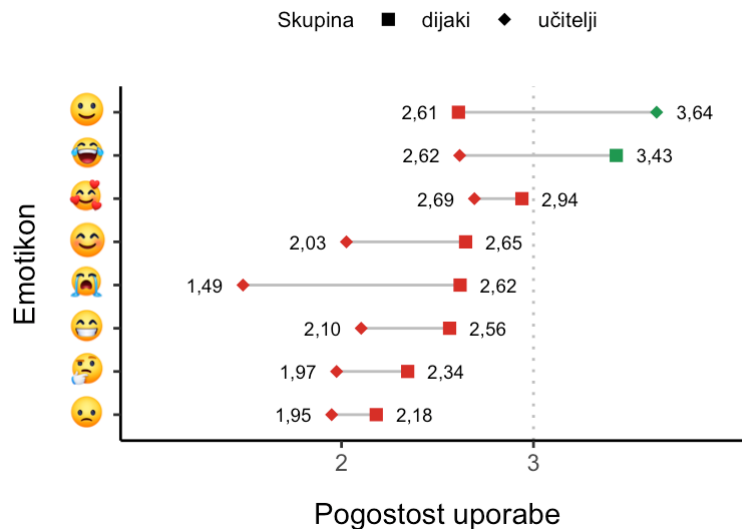
Grafikon 46 prikazuje primerjavo najpogosteje uporabljanega emotikona med profesorji in dijaki. Iz grafikona je razvidno, da je najpogosteje uporabljan emotikon pri profesorjih navaden smeško, ki ga je izbrala večina profesorjev (64 %), temu sledijo drugi emotikoni in padajoče po vrednosti ostali. Nihče od profesorjev ni izbral 2., 3. in 8. emotikona kot najpogosteje uporabljanega. Medtem ko pri profesorjih prevladuje navaden smeško, je pri dijakih ta emotikon med manj uporabljanimi. Pri dijakih se na prvo mesto povzpne 7. emotikon, ki joče od sreče. Ostali so uporabljeni manjkrat.

Grafikon 47: Primerjava razlogov za najpogosteje uporablja emotikon

Grafikon 47 prikazuje primerjavo razlogov za najpogosteje uporabljan emotikon. Tukaj so dijaki in profesorji skoraj enoglasni. Najpogosteje izbrani odgovor pri obeh anketnih skupinah je razlog, da največkrat pišejo sporočila, h katerim najbolj sodi uporaba tega določenega emotikona, medtem ko je med najmanj zastopanimi razlogi za uporabo ta, da uporabljajo izključno samo ta emotikon. Ostali razlogi so prisotni v približno podobnih odstotkih brez večjih odstopanj.

Grafikon 48: Pogostost uporabe emotikona (primerjava)

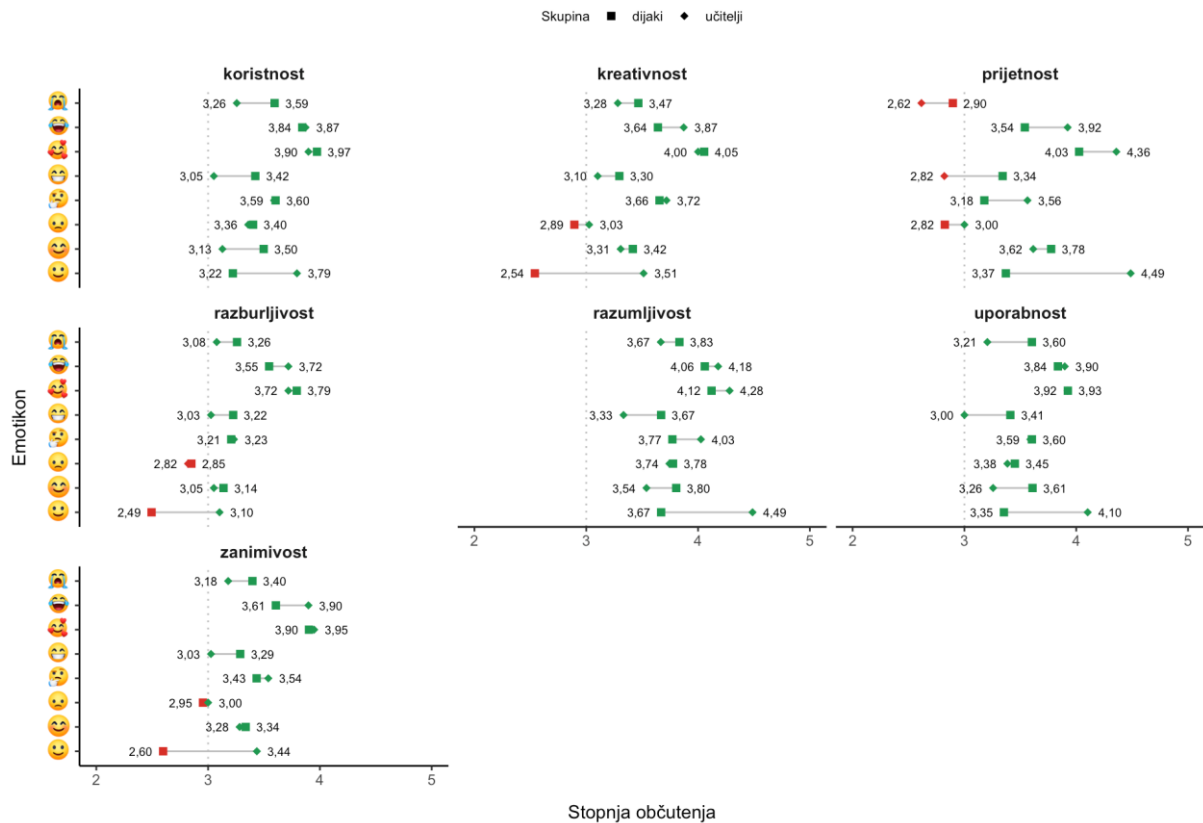

Grafikon 48 prikazuje pogostost uporabe emotikonov, kjer so nadpovprečne (> 3) vrednosti označene z zeleno barvo in podpovprečne (< 3) z rdečo barvo. Navpična črtkana črta predstavlja povprečje z vrednostjo 3. Skupina dijakov je prikazana s simbolom polnega kvadrata, medtem ko so učitelji prikazani s simbolom romba. Največji razmik med vrednostmi opazimo pri navadnem smešku, emotikonu, ki se joče od smeha, ter emotikonu, ki »lije solze«. Opazimo, da dijakom pri prvem emotikonu (navadni smeško) pripada podpovprečna vrednost 2,61, medtem ko so profesorji glede uporabe tega emotikona precej čez nevtralnno sredino na nadpovprečni strani (povprečna vrednost 3,64). Profesorji torej ta emotikon uporabljajo pogosteje kot dijaki.

Večji razmik med podpovp. in nadpovp. vrednostjo je opaziti tudi pri emotikonu, ki joče od smeha, s tem, da je pogostost uporabe ravno obratna. Pri profesorjih podpovprečna vrednost pade na 2,62, pri dijakih je tokrat višje nad nevtralnno sredino, na vrednosti 3,43. Ta emotikon pogosteje uporabljajo dijaki.

Vse ostale emotikone pogosteje uporabljajo dijaki. Profesorji v največji meri uporabljajo navaden smeško, kot je raziskava že predhodno pokazala. Izpostavil bi le še razmik med vrednostima pri petem emotikonu, ki joče. Kot pokaže povprečje, profesorji ta emotikon uporabljajo najmanj (povprečna vrednost 1,49) in čeprav ga dijaki še vseeno uporabljajo manj, je povp. vrednost višja od profesorjev, razmik med vrednostima pa največji.

Grafikon 49: Primerjava občutenja emotikona

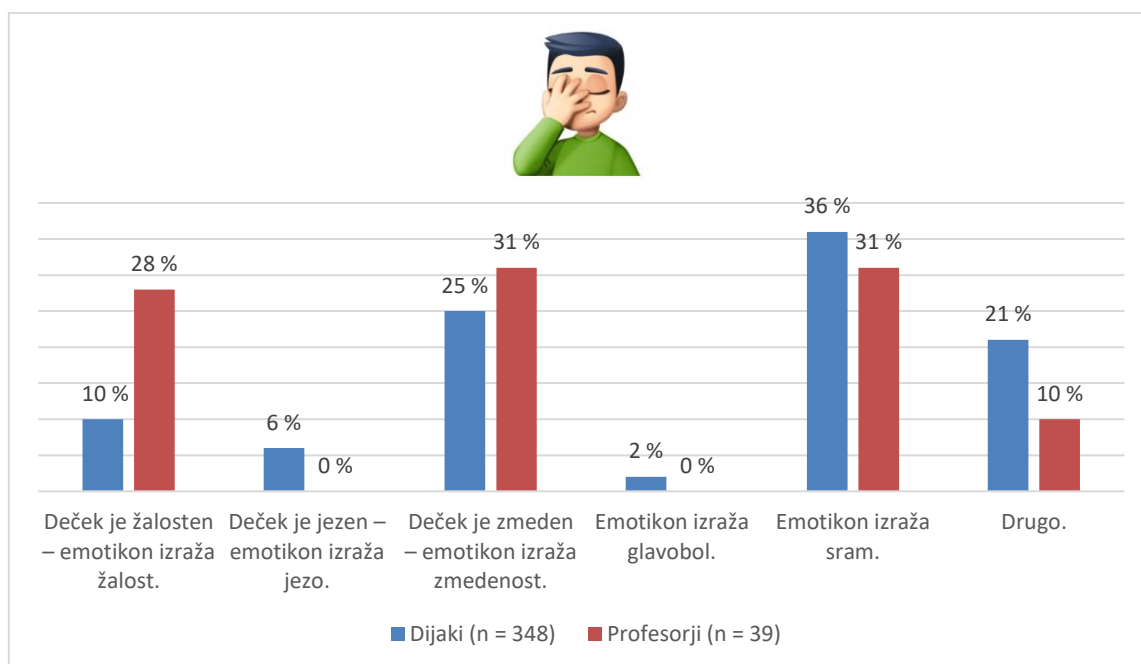
Stopnja občutenja emotikonov, grupirana po karakteristikah, kjer so nadpovprečne (> 3) vrednosti označene z zeleno barvo in podpovprečne (< 3) z rdečo barvo. Navpična črtkana črta predstavlja povprečje z vrednostjo 3. Skupina dijakov je prikazana s simbolom polnega kvadrata, medtem ko so učitelji prikazani s simbolom romba. Ponovno si bomo ogledali največje odklone in prisotnost podpovprečnih vrednosti. Tako vsem dijakom kot vsem profesorjem se zdijo dani emotikoni koristni, razumljivi in uporabni (te vrednosti so vse nadpovprečne). Mogoče je opaziti odklone, ki se najprej pojavijo pri kreativnosti emotikona. Razbrati je, da se žalosten emotikon dijakom zdi manj kreativen kot profesorjem. Pomembno je poudariti, da je razmik majhen, čeprav ločuje nadpovprečne in podpovprečne vrednosti – vrednost razmika je 0,14. Dijakom se prav tako zdi navaden nasmejan emotikon precej manj kreativen kot profesorjem (razmik 0,97, približno 1).

Pri prijetnosti emotikona opazimo razmik vrednosti pri prvem emotikonu, ki joče. Dijaki in profesorji menijo, da je ta emotikon neprijeten, kar je bilo pričakovati. Zanimiva razlika se pojavi pri četrtem emotikonu, ki se nasmiha. Profesorjem se ta emotikon zdi neprijeten, medtem ko se dijakom zdi prijeten. Kot bo v nadaljevanju prikazala analiza, si profesorji ta emotikon tudi večinsko precej drugače interpretirajo. Če pogledamo še šesti (žalosten) emotikon, opazimo, da je dijakom manj prijeten kot profesorjem, čeprav je vrednost profesorjev postavljena na nevtralno sredino 3,0.

Razlikovanje se prav tako pojavi pri razburljivosti emotikona. Šesti (žalosten) emotikon se zdi nerazburljiv ali manj razburljiv profesorjem in dijakom. Profesorjem se zdi zadnji (vesel) emotikon dosti bolj razburljiv kot dijakom, kar je pričakovati glede na prejšnje rezultate pogostosti uporabe.

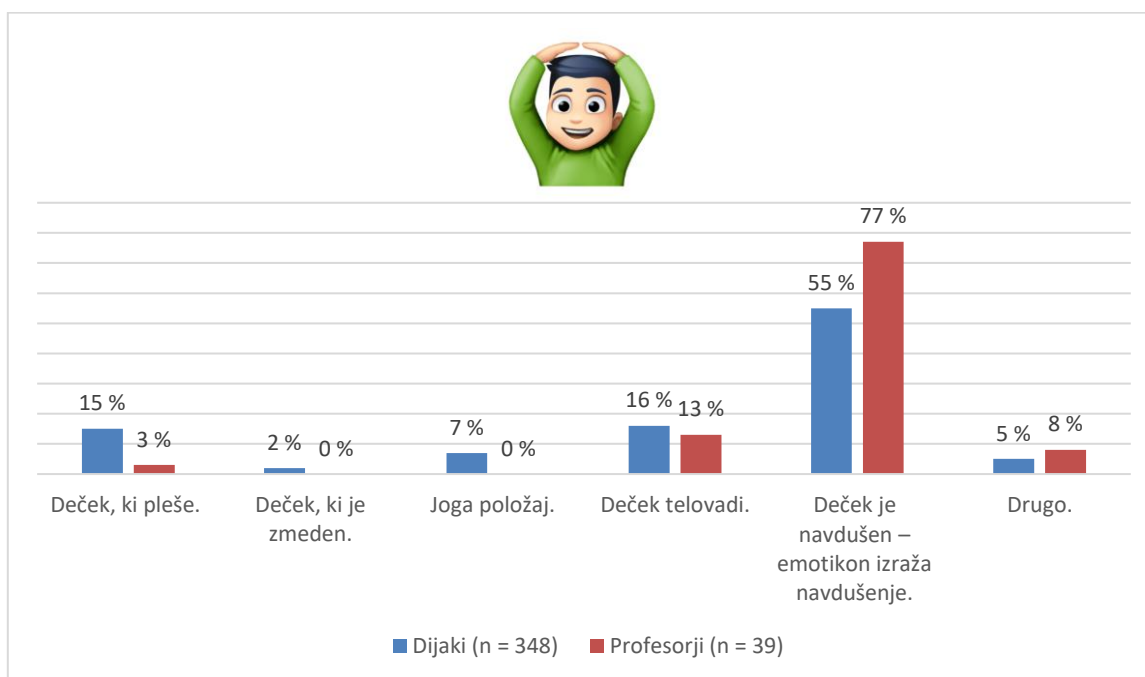
Odkloni se pojavijo le še pri zanimivosti emotikona. Dijakom se šesti (žalosten) emotikon zdi manj zanimiv kot profesorjem, vendar se tukaj tudi vrednost profesorjev nagiba podpovprečju, ker je natanko na vrednosti 3, 0. Večje razlikovanje se pojavi pri zadnjem (veselem) emotikonu, ker se dijakom zdi nezanimiv, profesorjem pa precej bolj.

Grafikon 50: Primerjava interpretacije emotikona *Deček z roko na obrazu*

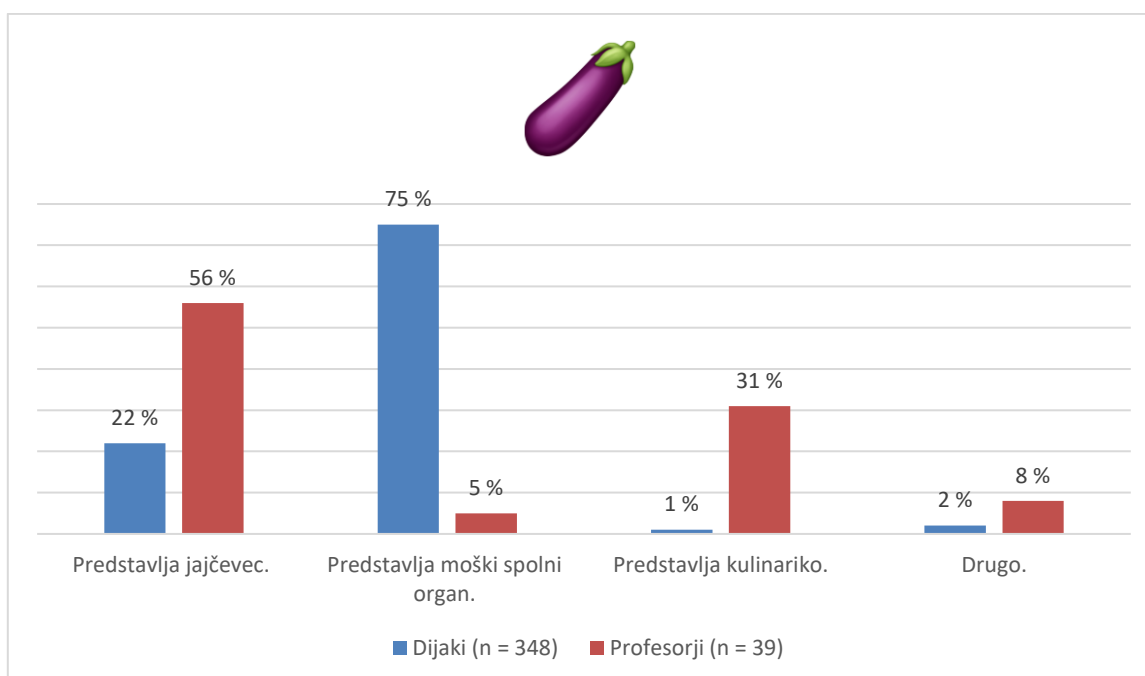
Grafikon 50 prikazuje primerjavo interpretacije emotikona *Deček z roko na obrazu*. Kot kaže raziskava, največ dijakov in profesorjev meni, da ta emotikon izraža zmedenost ali sram. Takoj za tem je prisotna interpretacija žalosti, vendar je vidno, da profesorji ta emotikon občutijo nekoliko bolj žalostno kot dijaki. Nekateri dijaki, poleg naštetih glavnih interpretacij, emotikon razumejo tudi s stališča jeze, medtem ko profesorji ne. Več dijakov kakor profesorjev je navedlo tudi druge razlage tega emotikona.

Grafikon 51: Primerjava interpretacije emotikona *Deček z rokama na glavi*

Grafikon 51 prikazuje primerjavo interpretacije emotikona *Deček z rokama na glavi*. Večina dijakov in anketiranih meni, da emotikon izraža navdušenje. Temu sledita interpretacija telovadbe in plesa. Ostale interpretacije so prisotne v dosti nižji meri.

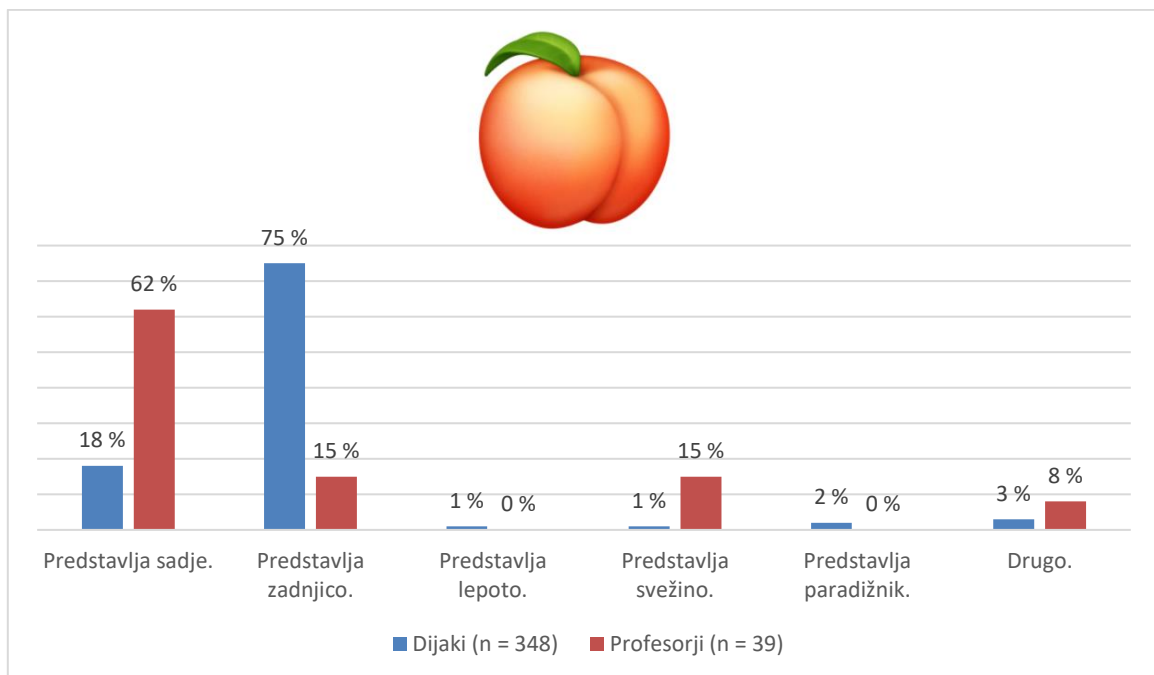
Grafikon 52: Primerjava interpretacije emotikona *Jajčevc*

Grafikon 52 prikazuje primerjavo interpretacije emotikona *Jajčevc*. Ta emotikon naj bi se vsebinsko povezoval s spolnostjo. Grafikon kaže razlike v dojetanju dijakov in profesorjev.

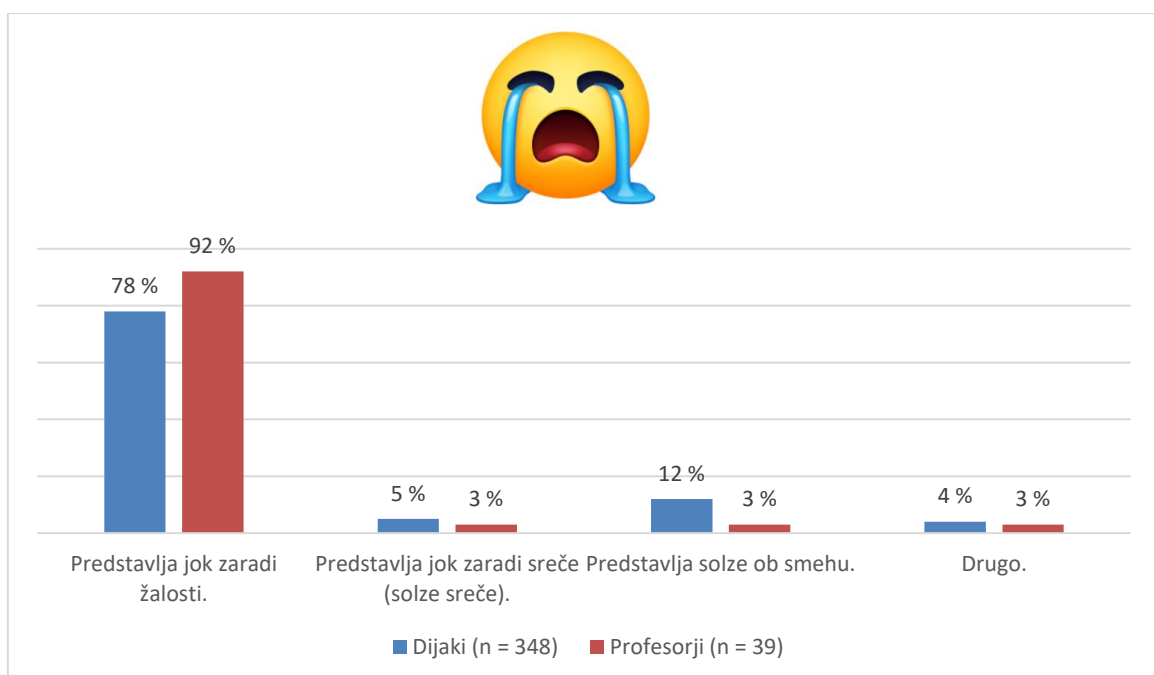
Večina profesorjev meni, da emotikon predstavlja jajčevce ali kulinariko, medtem ko si velika večina dijakov ta emotikon interpretira kot moški spolni organ.

Grafikon 53: Primerjava interpretacije emotikona *Breskev*

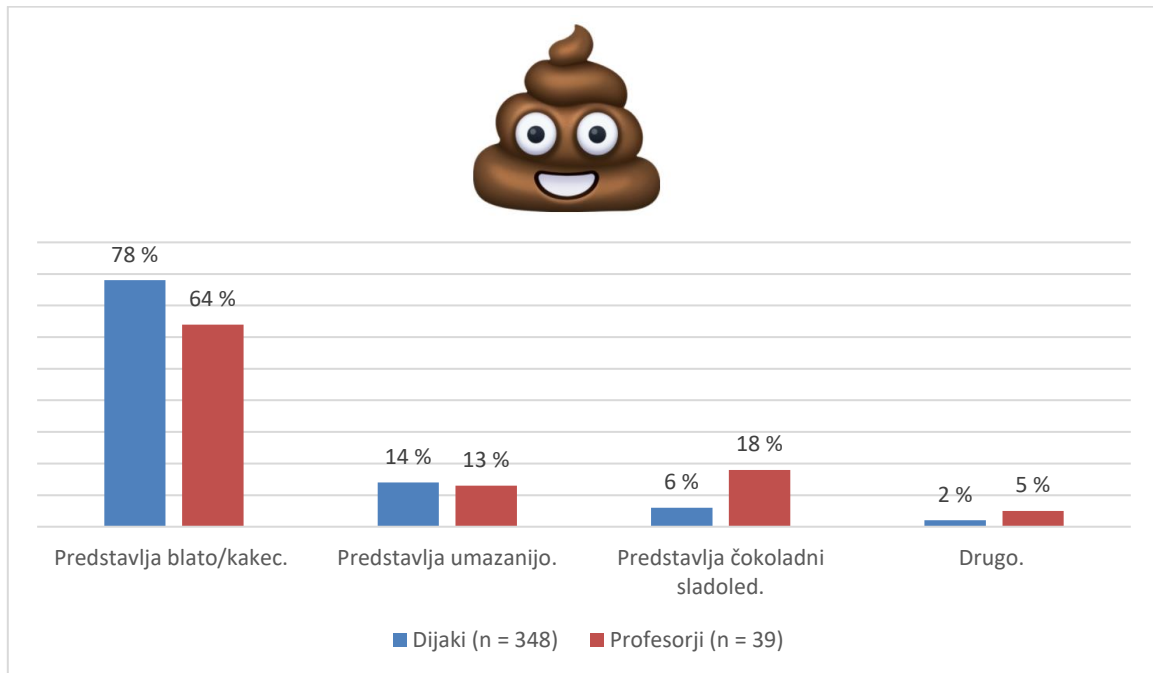
Grafikon 53 prikazuje primerjavo interpretacije emotikona *Breskev*. Situacija je enaka kot pri prejšnjem grafikonu. Velika večina profesorjev meni, da emotikon predstavlja sadje ali tudi svežino, dijaki pa ta emotikon razumejo drugače. Večinsko menijo, da predstavlja zadnjico.

Grafikon 54: Primerjava interpretacije emotikona *Jok*

Grafikon 54 prikazuje primerjavo interpretacije emotikona *Jok*. Velika večina anketiranih, dijakov in profesorjev, meni, da emotikon predstavlja jok zaradi žalosti. V zelo nizkih odstotkih so prisotni tudi razlogi jok zaradi sreče ali solze ob smehu ter drugo. Pričakoval sem drugačne rezultate, saj veliko mojih prijateljev uporablja ta emotikon v pomenu solz ob smehu, v raziskavi pa se je le 12 % dijakov odločilo za to interpretacijo.

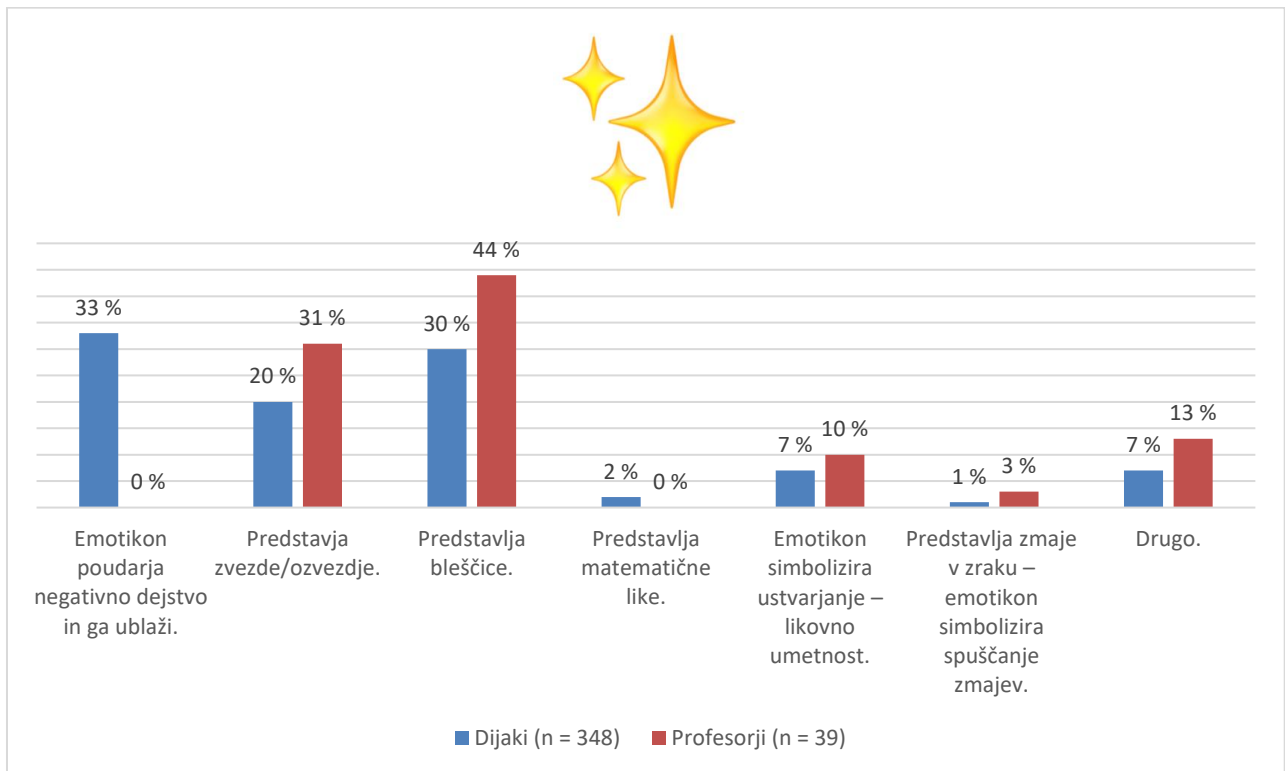
Grafikon 55: Primerjava interpretacije emotikona *Kakec*

Grafikon 55 prikazuje primerjavo interpretacije emotikona *Kakec*. Dijaki in profesorji ta emotikon doživljajo zelo podobno, saj so razmiki med odstotki relativno majhni. Večina anketiranih meni, da ta emotikon predstavlja blato oziroma kakec. Temu sledijo tisti, ki menijo, da emotikon predstavlja umazanijo ter tisti, ki si ta emotikon razlagajo kot čokoladni sladoled – odstotek teh je nekoliko višji pri profesorjih.

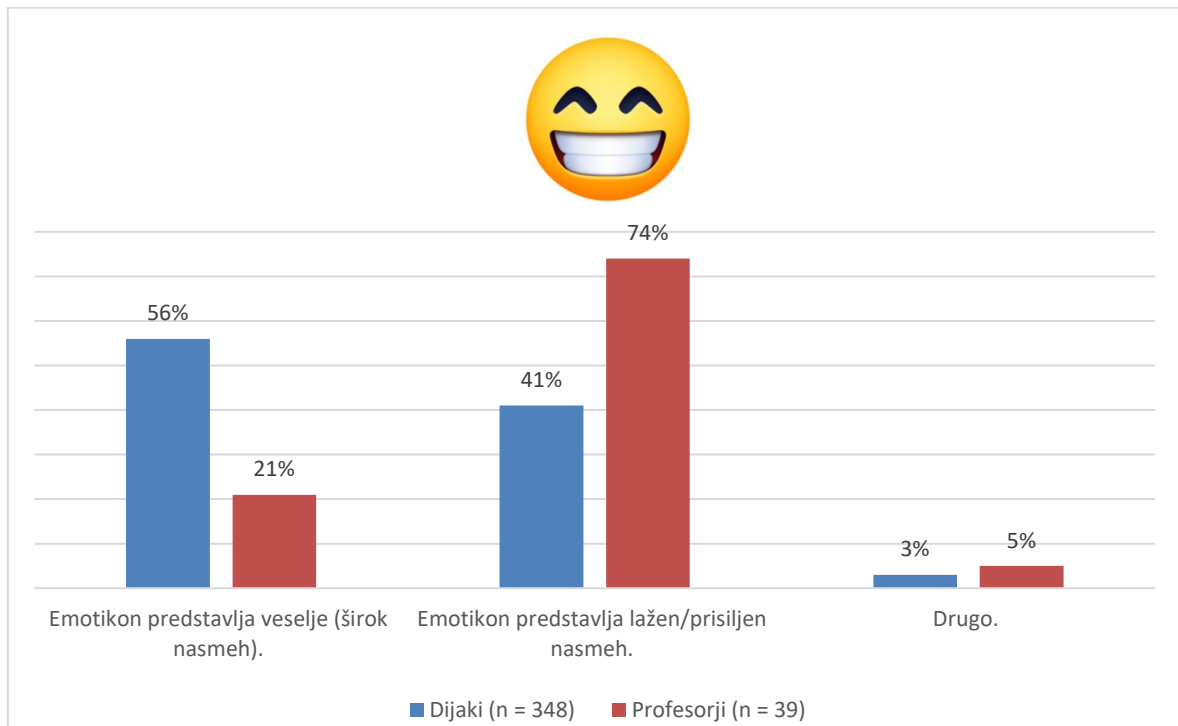

Grafikon 56: Primerjava interpretacije emotikona *Bleščice*

Grafikon 56 prikazuje primerjavo interpretacije emotikona *Bleščice*. Večina dijakov in profesorjev si emotikon interpretira kot bleščice ali zvezde oziroma ozvezdje. Upal bi si reči, da dijaki ta emotikon bolj razumejo in ga bolj ponotranijo kot profesorji, saj so se profesorji večinsko držali dobesedne ali slikovne interpretacije, medtem ko se pri interpretaciji, da ta emotikon poudarja negativno dejstvo in ga ublaži, zgodi nekaj zanimivega. 33 % dijakov se strinja s to interpretacijo, medtem ko te razlage emotikona ni izbral nihče od profesorjev. V manjših odstotkih so prisotni tudi ostali razlogi.

Grafikon 57: Primerjava interpretacije emotikona *Nasmeh*

Grafikon 57 prikazuje primerjavo interpretacije emotikona *Nasmeh*. Večini dijakov ta emotikon predstavlja veselje, medtem ko profesorji večinsko mislijo, da ta emotikon predstavlja lažen oziroma prisiljen nasmeh.

V anketni vprašalnik sem vključil tudi eno vprašanje odprtega tipa. Anketirani so morali zapisati interpretacijo tega emotikona, ki so si ga interpretirali zelo različno – bodisi dobesedno ali interpretativno. Najpogostejši odgovori so bili »predstavlja avanturo«, »izraža nekaj spontanega«, »frajer«, »rahel nasmeh«, »indijanec«, »podeželski pob«, »hipi«, »predstavlja navihanca«, »izraža nonšalantnost«, »več sreče prihodnjič«, »pišmevuhen nasmeh«, »smeh iz zadrege«, »cinizem«, »hudomušnost«, »dvom«ipd.

5 RAZPRAVA

Hipoteza 1: Dijaki in profesorji v medsebojni komunikaciji ne uporabljajo emotikonov.

Prvo hipotezo sem preverjal s pomočjo podatkov, ki so ponazorjeni v grafikonih 5 in 26. Večina dijakov (kar 84 %) je izpostavila, da v pogovoru s profesorji emotikonov ne uporablja, medtem ko je le manjšina anketiranih dijakov (zgolj 16 %) izpostavila, da v komunikaciji s profesorji emotikone uporablja. Pri odgovorih profesorjev na vprašanje, ali uporabljajo emotikone v pogovoru z dijaki (grafikon 26), je nekoliko drugače. Več kot polovica profesorjev (22 profesorjev – 56 %) je izpostavila, da emotikone v pogovoru z dijaki uporabljajo. Nekoliko manj profesorjev, in sicer 44 %, pa je odgovorilo, da emotikonov pri komunikaciji z dijaki ne uporabljajo. Sodeč po rezultatih, sklepam, da profesorji pogosteje posežejo po emotikonu kot dijaki v medsebojni elektronski komunikaciji. Razloge za to ponazarjajo grafikon, v katerih sem prikazal rezultate odgovorov na anketno vprašanje, ki sprašuje po pojasnilu, kaj so glavni razlogi uporabe emotikonov pri komunikaciji. Glaven razlog uporabe emotikonov pri dijakih je predvsem ta, da emotikone uporabljajo z namenom, da bi delovali prijazneje. Enaki razlogi so pri profesorjih. Tisti, ki so odgovorili nikalno, emotikona ne uporabijo predvsem zato, ker se jim to zdi nevljudno ali otročje. Pričakoval sem, da bo delež tukaj večji pri razlogu, da jih je strah profesorjeve reakcije na dijakovo sporočilo z emotikonom (tj. da bo profesor napačno razumel/si interpretiral sporočilo). Profesorji, ki so na to vprašanje odgovorili nikalno, so izpostavili, da v rabi emotikona ne vidijo nobene dodatne vrednosti. Iz teh razlogov sem prvo hipotezo **ovrgel**.

Hipoteza 2: Najbolj uporabljan emotikon pri profesorjih je navaden smeško, medtem ko je ta emotikon pri dijakih najmanj uporabljan.

Hipoteza 2 se navezuje na rabo emotikona pri anketiranih. Preverjal sem jo s pomočjo analiziranja grafikonov 46 in 48, ki primerjata odgovore anketiranih na najpogosteje uporabljan emotikon in pogostost uporabe posameznega emotikona. Primarni grafikon, s katerim lahko obravnavamo hipotezo, je grafikon 46. Opazimo lahko, da velika večina profesorjev (64 %) najpogosteje uporablja navaden smeško, kateremu padajoče po vrednosti sledijo ostali ponujeni emotikoni, medtem ko dijaki ta emotikon uporabljajo v precej manjši meri (le 7 % dijakov uporablja navaden smeško najpogosteje). Razberemo lahko, da dijaki v najmanjši meri uporabljajo emotikon z nasprotnim pomenom – emotikon, ki je žalosten. Zanimivo je izpostaviti, da je delež dijakov, ki najpogosteje uporabljajo navaden smeško, in delež dijakov, ki najpogosteje uporabljajo emotikon, ki se joče, enak (oboje 7 % dijakov). Profesorji so glede na že prej pojasnjene rezultate precej osredotočeni na en emotikon (navaden smeško, 64 %), medtem ko na druge občutno manj. Pri nekaterih emotikonih zasledimo celo delež 0 %, kar nakazuje, da nihče od profesorjev ni tega emotikona izbral kot najpogosteje uporabljanega. Pri dijakih so rezultati nekoliko drugačni, ker je vsaj nekdo (vsaj

1 % dijakov) določil ponujen emotikon kot najpogostejši; na kratko povedano – vsi emotikoni so izbrani.

Obenem lahko analiziramo tudi rezultate grafikona 48, s katerimi lahko še podrobneje utemeljimo rezultate, dosežene/prikazane pri analizi grafikona 46, kjer so prikazani emotikoni, ki so razvrščeni po pogostosti uporabe posameznega emotikona. Hipoteza se osredotoča na navaden smeško, zato bom analiziral povprečne vrednosti pri tem emotikonu. Kot je razvidno iz grafikona, je med dijaki in profesorji nastal razmik med povprečnimi vrednostmi. Dijaki so glede na pogostost uporabe navaden smeško v povprečju označili z vrednostjo 2,61 (kar se na lestvici pogostosti nagiba občasni uporabi), medtem ko so profesorji v povprečju temu emotikonu pripisali vrednost 3,64 (kar se na lestvici pogostosti nagiba pogosti uporabi). Iz teh rezultatov lahko drugo hipotezo **delno potrdim**.

Hipoteza 3: Profesorji navadnega smeška vrednotijo pozitivneje kot dijaki.

Hipotezo 3 sem preverjal s pomočjo grafikona 49, ki združuje in prikazuje mnenja dijakov o karakteristiki posameznega emotikona. Izmed sedmih ponujenih karakteristik (*koristnost, kreativnost, prijetnost, razburljivost, razumljivost, uporabnost in zanimivost*) so anketiranci določali stopnjo posamezne karakteristike pri vsakem emotikonu, kar se v grafikonu pretvori v povprečne vrednosti. V hipotezi se osredotočimo le na emotikon navadnega smeška in analiziramo grafikon. Odstopanja oziroma razlike se pojavijo pri *kreativnosti, razburljivosti* in *zanimivosti* emotikona. Pri kreativnosti je opaziti, da dijaki menijo, da je precej manj kreativen (povp. vr. 2,54), medtem ko profesorji v večji meri menijo, da je ta emotikon bolj kreativen (povp. vr. 3,51). Opaziti je tudi, da dijaki menijo, da je emotikon navaden smeško manj razburljiv (povp. vr. 2,49) kot profesorji (povp. vr. 3,10). Poleg tega se zdi ta emotikon dijakom (povp. vr. 2,60) manj razburljiv kot profesorjem (povp. vr. 3,44). Pomembno je poudariti, da so sicer razlike med povprečnimi vrednostmi majhne, a ključne v prepoznavanju. Iz teh razlogov sledi, da so profesorji bolj naklonjeni rabi emotikona navaden smeško kot dijaki, kar se navezuje na hipotezo, ki opisuje vrednotenje emotikona. Hipotezo 3 sem sklenil **potrditi**.

Hipoteza 4: Emotikoni bodo v prihodnosti nadomestili besedna sporočila.

Hipotezo 4 sem preverjal na podlagi intervjuja z raziskovalko na inštitutu Frana Ramovša za slovenski jezik, dr. Mijo Michelizza. Hipoteza je zastavljena precej široko, vendar lahko na podlagi intervjuja s strokovnjakinjo obravnavam tudi to trditev. Dr. Michelizza v intervjuju pojasnjuje, da so se emotikoni v besednih sporočilih že precej uveljavili, a bolj v neformalni komunikaciji – v formalni načeloma ni pravilno uporabiti emotikona. Meni, da bo (besedni) jezik kljub prodiranju emotikonov v sporazumevanje ostal. Opozarja, da kljub dejstvu, da emotikoni zagotovo že obstajajo v nekakšni samostojni jezikovni obliki (npr. sporočila samo iz emotikonov), emotikoni ne bodo popolnoma nadomestili besednega sporočanja, ker niso

sposobni nadomestiti kompleksnejših besedil (sporočil). Iz teh razlogov sem sklenil 4. hipotezo **ovreči**.

Hipoteza 5: Dijaki emotikone dojemajo bolj interpretativno, medtem ko profesorji bolj dobesedno.

To hipotezo lahko najbolje preverimo z grafikonoma 52 in 53, ki med interpretativimi možnostmi ponujata tudi dobesedno možnost izbire interpretacije emotikona. Rezultati raziskave so pokazali, da dijaki in profesorji načeloma zelo različno interpretirajo emotikone. Pri grafikonu 52, na katerem je emotikon jajčevca, opazimo, da velika večina dijakov (75 %) meni, da emotikon predstavlja moški spolni organ (interpretativna razlaga), medtem ko se interpretacije profesorjev delijo v večini med možnost, da emotikon predstavlja jajčevec (večina – 56 % profesorjev, dobesedna razlaga) in med možnost, da emotikon predstavlja kulinariko (31 %), kar je prav tako povezano z dobesednim pomenom, saj je jajčevec zelenjava, ki se uporablja v kuhinji. V grafikonu 53, ki analizira emotikon breskve, so rezultati zelo podobni. Velika večina dijakov (75 %) meni, da emotikon predstavlja zadnjico (interpretativna razlaga), medtem ko je delež profesorjev ponovno bolj razporejen, a še vseeno bolj dobeseden – 62 % profesorjev meni, da emotikon predstavlja sadje. Le majhen delež (15 %) se nagiba interpretativni razlagi, in sicer, da emotikon predstavlja svežino. Dijaki emotikone interpretirajo v širšem pomenu, medtem ko profesorji očitno o njih ne razmišljajo tako poglobljeno – ti jih namreč razumejo v najbolj osnovnem oziroma dobesednem pomenu. Iz teh razlogov peto hipotezo **potrjujem**.

Hipoteza 6: Emotikoni nimajo strogo določenega pomena, temveč je njihova interpretacija odvisna od vsakega posameznika.

Hipotezo 6 sem preverjal v empiričnem delu naloge, kjer so dijaki emotikonom določali pomen. Anketirani so emotikone dojemali oziroma si jih interpretirali zelo različno. To je mogoče razbrati predvsem v grafikonih 50–57, kjer so anketirani določali pomen emotikonom in izbirali med možnostmi. Velik razpon domišljije in interpretacije se je prav tako pokazal pri odprtem vprašanju, kjer so dijaki in profesorji odgovarjali, kako razumejo emotikon *Kavboj*. Odgovori na to vprašanje so bili zelo različni, tako dobesedni kot interpretativni. Zanimivo je, da so nekateri anketirani emotikon dojemali kot šalo, medtem ko so drugi temu emotikonu pripisali lastnost cinizma. To je odvisno od posameznikovega pogleda in posameznikovih meril, ki določajo pomen emotikonu. Kot predvideva hipoteza, je torej interpretacija emotikona res odvisna od posameznika. Iz teh razlogov 6. hipotezo **potrjujem**.

6 SKLEPI IN ZAKLJUČEK

V teoretičnem delu raziskovalne naloge sem se najprej posvetil jeziku v elektronskem sporočanju in spremembam ter novostim, ki jih to prinaša v razvoj jezika, kasneje pa tudi emotikonom. Opredelil sem osnovne teoretične pojme, se posvetil zgodovini in razvoju emotikona ter pojasnil tudi druge pomembne značilnosti, ki so potrebne za nadaljnje razumevanje. V empiričnem delu sem s pomočjo metode anketiranja raziskal rabo in interpretacijo emotikonov med dijaki in profesorji.

V prvem delu empirične raziskave sem raziskoval rabo, v drugem pa interpretacijo emotikonov. Rezultati ankete na vzorcu 348 dijakov in 39 profesorjev so razkrili, da tako dijaki kot profesorji na splošno uporabljajo emotikone – le manjšina je razkrila, da emotikonov ne uporablja, pojavljajo pa se razlike v meri uporabe. Razlogi za rabo emotikonov se razlikujejo. Raziskava je pokazala, da dijaki in profesorji emotikone najpogosteje uporabijo, da z njimi še bolj poudarijo besedno sporočilo. Vsi anketirani emotikone pogosto in tudi najpogosteje uporabijo v pogovoru s prijatelji oziroma vrstniki, torej v neuradni komunikaciji. Emotikoni so splošno bolj uporabljani v neuradni oziroma neformalni komunikaciji. V uradnih besedilih in sporočanju jih le redko, skoraj nikoli ne zasledimo ali uporabimo. To je pojasnila tudi dr. Michelizza, ki je izpostavila, da ne samo, da emotikoni v uradni komunikaciji niso uporabljani, temveč niso niti primerni in ne sodijo v takšno vrsto komunikacije, kljub temu da lahko imajo tudi kakšen pozitiven učinek, npr. v pretirano formalnem odnosu.

Dijaki in profesorji v medsebojni komunikaciji uporabljajo emotikone, a ne tako pogosto. Dijaki so med ponujenimi osebami (starši, profesorji, prijatelji in vrstniki, družina) izpostavili, da najmanj uporabljajo emotikone v pogovoru s profesorji. Tudi profesorji emotikone najmanj uporabljajo v pogovoru z dijaki, kar je pričakovano, saj so anketirani (dijaki in profesorji) izmed ponujenih oseb edini, ki so v neenakovrednem družbenem položaju (torej se sporazumevajo formalno). Kljub temu je več kot 50 % profesorjev izpostavilo, da v pogovoru z dijaki uporabljajo emotikone, kar nakazuje, da profesorji v pogovoru z dijaki pogosteje posežejo po emotikonu. Razlogi za medsebojno rabo emotikonov so v tem, da želijo v odnosu delovati prijazneje, medtem ko tisti, ki emotikonov v pogovoru s profesorji ne uporabljajo, menijo, da je to otročje. Profesorji, ki emotikonov v pogovoru z dijaki ne uporabljajo, v njihovi rabi ne vidijo nobene dodatne vrednosti ali pa jih ne uporabljajo iz drugih razlogov.

Mediji oziroma omrežja, preko katerih dijaki in profesorji uporabljajo in si izmenjujejo emotikone, se razlikujejo. Dijaki so v večini na prvo mesto postavili omrežje *Snapchat* (povp. vr. 3,9), medtem ko profesorji to omrežje uporabljajo najmanj – glede na rezultate se najpogosteje poslužujejo SMS-ov. Takšne rezultate sem tudi pričakoval, saj so družbena omrežja trend, ki se je pojavil pred nedavnim in je razširjen predvsem med mlajšo populacijo.

Večini anketiranih je ljubša uporaba emotikona s slikovnim prikazom zaradi vizualnega izgleda. Profesorji najpogosteje uporabljajo emotikon navaden smeško, medtem ko je ta pri dijakih precej manj uporabljan – oni najpogosteje posežejo po emotikonu, ki joče od smeha. Najnižje na lestvico so profesorji uvrstili kar tri emotikone: navaden žalosten emotikon, zardel

emotikon in emotikon, ki joče od smeha, dijaki pa navaden žalosten emotikon. Zanimivo je, da je enak odstotek dijakov kot najpogostejši emotikon izbral navaden smeško in emotikon, ki joče v slapovih. Najpogostejši razlog za izbiro določenega najpogosteje uporabljanega emotikona je, da ob sporočila, ki jih pišejo, najbolj sodi njegova raba. Najmanjši odstotek je izpostavil, da uporablja izključno samo ta določen oziroma en emotikon, kar kaže na to, da izbiramo emotikone glede na kontekst besednega sporočila.

V nalogi sem ugotovil, da je interpretacija emotikona odvisna od posameznika, saj so anketirani izbirali številne različne odgovore med ponujenimi možnostmi pri interpretativnem delu ankete, kjer sem preverjal, kako si anketirani razlagajo emotikone. Skozi proces raziskovanja sem ugotovil, da interpretacija zelo variira – odstotki različnih odgovorov med ponujenimi možnostmi so se precej razlikovali, poleg tega pa so anketirani ob tem dopisovali tudi nove (inovativne) odgovore, ki niso bili med ponujenimi, kar nakazuje na širok spekter interpretacij. Pri osmih emotikonih, ki so bili ponujeni za interpretativno analizo, so se torej pojavljale določene razlike – najbolj izrazita razlika se je pojavila pri interpretaciji dveh emotikonov (jajčevca in breskev), ki sta načeloma bolj uporabljana v prenesenem pomenu (v pomenu spolnosti). Tukaj je razbrati, da si v takšnem (domišljijem oziroma interpretativnem) smislu ta emotikona veliko pogosteje interpretirajo dijaki, medtem ko ju profesorji razumejo bolj dobesedno.

Področje raziskovanja emotikonov je še dokaj novo, kar pomeni, da še ni veliko literature, strokovnih člankov, predvsem pa raziskav o tem, zlasti v slovenskem (raziskovalnem) prostoru. Menim, da bi lahko raziskavo razširili in povezali še z mnogo področji, morebiti testnimi oziroma anketnimi skupinami – npr. primerjava in analiza rabe ter interpretacije emotikonov na šolah celotne regije (ne nazadnje države), primerjava osnovna-srednja šola, primerjava glede na spol anketiranih ipd. Zanimivo bi bilo raziskavo tudi ponoviti čez denimo 10 let in ugotavljati, kako sta se raba in interpretacija emotikonov spremenili skozi čas.

7 VIRI IN LITERATURA

- Bakir, N. S., Haji, H. H. (2019). The Use of Emoticons among University Students: A Pragmatic Study. *Zanco Journal of Humanity Sciences*, 23(1), 278–290.
- Butterworth, E. S., Giuliano, A. T., White, J., Cantu, L. in Fraser, C. K. (2019). Sender Gender Influences Emoji Interpretation in Text Messages. *Frontiers in Psychology*, 10(784), 1–5.
- Das, G., Wiener, J. D. H, in Kareklas, I. (2019). To emoji or not to emoji? Examining the influence of emoji on consumer reactions to advertising. *Journal of Business Research*, 96(3), 147–156.
- Fran, slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU*, 2014–, različica 8.0, www.fran.si, dostop december 2020.
- Fujs, D., Vrhovec L. R., S. in Mihelič, A. (2020). Vloga čustvenčkov in čustvenih simbolov pri socialnem inženiringu. *Psihološka obzorja (Horizons of Psychology)*, 29, 134–142.
- Herbez, D. (2018). *Jezik emotikona i stikera u onlajn komunikaciji. Digitalizacija medija i ekonomija postindustrijskog doba: zbornik radova*. Banjaluka: BLC (Banjaluka College).
- Klanfar, B. (2016). *Emotikoni kao sredstvo simboličke komunikacije* (Diplomsko delo). Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Rijeka.
- Kovačič, D. (1994). Besedna in telesna komunikacija. *Psihološka obzorja*, 3(3/4), 49–60.
- Michelizza, M. (2008). Jezik SMS-jev in SMS-komunikacija. *Jezikoslovni zapiski*, 14(1), 151–166.
- Michelizza, M. (2014). Slovenščina v elektronskih medijih. *Razpotja*, 5(15), 10–13.
- Michelizza, M. (2015). *Spletna besedila in jezik na spletu: primer blogov in Wikipedije v slovenščini*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Robič, N. (2017). *Jezik uporabnikov družbenega omrežja Facebook v Sloveniji* (Magistrsko delo). Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor.
- Turza Dajč, P. (2016). *Sociolekt mladih v elektronskih medijih* (Diplomsko delo). Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta, Maribor.
- Urh, A. (2010). *Jezik mladostniških SMS-ov* (Diplomsko delo). Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper.

VIRI SLIK:

Slika 1: Toet, Van Erp, 2020.

Slika 2: <https://www.fromthegrapevine.com/nature/emojis-modern-day-hieroglyphics-new-israel-museum-exhibit-explains>

Slika 3: <https://emojipedia.org/pistol/>

Slika 4: <https://forgivemoji.com/en/front-page/>

Slika 5: Bakir, Haji, 2019.

Slika 6: Bakir, Haji, 2019.

Slika 7: Fujs, Vrhovec, Mihelič, 2020.

Slika 8: Osebni arhiv.

Slika 9: Osebni arhiv.

Slika 10: Osebni arhiv.

Slika 11: Fujs, Vrhovec, Mihelič, 2020.

Slika 12: Klanfar, 2016.

Slika 13: Klanfar, 2016.

Slika na naslovnici je iz družbenega omrežja Snapchat.

8 PRILOGE

8.1 ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljeni,

sem Žan Luka Umičević, dijak 1. c-razreda in pod mentorstvom prof. Ane Lavbič raziskujem rabo in interpretacijo emotikonov med profesorji in dijaki. Da bi lahko prišel do pomembnih informacij, vas prosim, da izpolnite anketni vprašalnik. Reševanje anketnega vprašalnika vam bo vzelo približno 5 do 6 minut. Vprašalnik je anonimen.

Hvala za pomoč in sodelovanje.

*Spol:

Moški

Ženski

DIJAKI	PROFESORJI
<p>*Kateri letnik obiskuješ?</p> <p>☐ 1. letnik</p> <p>☐ 2. letnik</p> <p>☐ 3. letnik</p> <p>☐ 4. letnik</p>	<p>*Starost:</p> <input type="text"/>

*Ali uporabljaš emotikone?

DA

NE

*Če si odgovoril z DA, zakaj najpogosteje uporabljaš emotikone?

Z njimi se lažje izrazim.

Sporočilu dodajo lepši prizvok. Tako delujem bolj prijazno.

Z njihovo rabo še bolj poudarim besedno sporočilo.

Emotikon uporabim namesto besednega sporočila.

Emotikon uporabim namesto ločila.

Drugo:

*Označi pogostost uporabe emotikonov z naslednjimi osebami.

	1: nikoli	2: redko	3: občasno	4: pogosto	5: vedno
s starši	☐	☐	☐	☐	☐
s profesorji	☐	☐	☐	☐	☐
s prijatelji/vrstniki	☐	☐	☐	☐	☐
z družino	☐	☐	☐	☐	☐

*Označi pogostost uporabe emotikonov v naslednjih elektronskih medijih.

	1: nikoli	2: redko	3: občasno	4: pogosto	5: vedno
SMS	☐	☐	☐	☐	☐
G-mail (e-pošta)	☐	☐	☐	☐	☐
Snapchat	☐	☐	☐	☐	☐
Instagram	☐	☐	☐	☐	☐
Viber	☐	☐	☐	☐	☐
WhatsApp	☐	☐	☐	☐	☐
Messenger	☐	☐	☐	☐	☐
Drugo	☐	☐	☐	☐	☐

DIJAKI

*Ali uporabljaš emotikone v pogovoru S PROFESORJI?

- DA
 NE

PROFESORJI

*Ali uporabljate emotikone v pogovoru z dijaki?

- DA
 NE

Če si odgovoril z DA, zakaj?

- Sporočilo dobi lepši prizvok. Tako delujem bolj prijazno.
 Z emotikonom se lažje izrazim.
 Z njihovo rabo še bolj poudarim besedno sporočilo.
 Ker uporabljam emotikone ne glede na to, s komer si dopisujem.
 Drugo:

Če si odgovoril z NE, zakaj?

- Strah me je, da bo profesor napačno razumel sporočilo.
- Zdi se mi nevljudno ali otročje.
- V rabi emotikonov ne vidim nobene dodatne vrednosti.
- Emotikonov sploh ne uporabljam.
- Drugo:

*Kateri prikaz emotikona uporabiš pogosteje?

- :) (emotikon z ločilom)

*Zakaj bi uporabil takšno vrsto emotikona?

- Deluje bolj formalno.
- Tega sem vaje uporabljal že od nekdaj.
- Vizualno mi je bolj všeč.
- Drugo:

*Kateri emotikon izmed naštetih najpogosteje uporabiš?

Nobenega od naštetih. Najpogosteje uporabljam druge emotikone.

*Zakaj prav tega uporabiš najpogosteje?

- Ker je najbolj nevtralen.
- Ker najbolj izraža mene in je najbolj povezan z mojo osebnostjo.
- Ker mi je vizualno najbolj všeč.
- Ker se mi zdi, da s tem emotikonom največ povem.
- Ker največkrat pišem sporočila, h katerim najbolj sodi raba tega emotikona.
- Ker ta emotikon uporabljam že od nekdaj.
- Ker uporabljam samo ta emotikon.
- Naštetih emotikonov ne uporabljam tako pogosto. Najpogosteje uporabljam druge emotikone.
- Drugo:

Źznači pogostost rabe naslednjih emotikonov. Ta emotikon uporabljam ...

	1: nikoli	2: redko	3: občasno	4: pogosto	5: vedno
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐

	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐	☐

S številko določi stopnjo občutenja emotikona.

	1	2	3	4	5	
zoprn	☐	☐	☐	☐	☐	prijeten
nerazumljiv	☐	☐	☐	☐	☐	razumljiv
pust	☐	☐	☐	☐	☐	ustvarjalen/kreativen
nekoristen	☐	☐	☐	☐	☐	koristen
dolgočasen	☐	☐	☐	☐	☐	razburljiv
nezanimiv	☐	☐	☐	☐	☐	zanimiv
neuporaben	☐	☐	☐	☐	☐	uporaben

*

Kako razumeš ta emotikon?

- Deček je žalosten - emotikon izraža žalost.
- Deček je jezen - emotikon izraža jezo.
- Deček je zmeden - emotikon izraža zmedenost.
- Emotikon izraža glavobol.
- Emotikon izraža sram.
- Drugo:

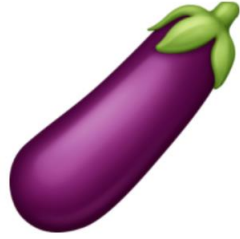
*

Kako razumeš ta emotikon?

- Deček, ki pleše.
- Deček, ki je zmeden.
- Joga položaj.
- Deček telovadi.
- Deček je navdušen - emotikon izraža navdušenje.
- Drugo:

*

Kako razumeš ta emotikon?

- Predstavlja jajčevac.
- Predstavlja moški spolni organ.
- Predstavlja kulinariko.
- Drugo:

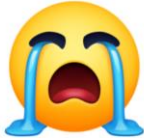
*

Kako razumeš ta emotikon?

- Predstavlja sadje.
- Predstavlja zadnjico.
- Predstavlja lepoto.
- Predstavlja svežino.
- Predstavlja paradižnik.
- Drugo:

*

Kako razumeš ta emotikon?

- Predstavlja jok zaradi žalosti.
- Predstavlja jok zaradi sreče (bolje sreče).
- Predstavlja solze ob smehu.
- Drugo:

*

Kako razumeš ta emotikon?

- Predstavlja blato/kakec.
- Predstavlja umazanijo.
- Predstavlja čokoladni sladoled.
- Drugo:

*

Kako razumeš ta emotikon?

- Emotikon poudarja negativno dejstvo in ga ublaži.
- Predstavlja zvezde/ozvezdje.
- Predstavlja bleščice.
- Predstavlja matematične like.
- Emotikon simbolizira ustvarjanje - likovno umetnost.
- Predstavlja zmaje v zraku - emotikon simbolizira spuščanje zmajev.
- Drugo:

*

Kako razumeš ta emotikon?

- Emotikon predstavlja veselje (širok nasmeh).
- Emotikon predstavlja lažen/prisiljen nasmeh.
- Drugo:

*

Kako razumeš ta emotikon?

IZJAVA*

Mentorica **Ana Lavbič** v skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom **Raba in interpretacija emotikonov med gimnazijci in profesorji: primerjava in analiza**, katere avtor je **Žan Luka Umičević**:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 10. 5. 2021

žig šole

Podpis mentorice

Ana Lavbič

Podpis odgovorne osebe

Žan Luka Umičević

POJASNILO

V skladu z 2. in 17. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje je potrebno podpisano izjavo mentorja (-ice) in odgovorne osebe šole vključiti v izvod za knjižnico, dovoljenje za objavo avtorja (-ice) fotografskega gradiva, katerega ni avtor (-ica) raziskovalne naloge, pa hrani šola v svojem arhivu.